

Bartha Gusztáv
KIÚT

Kárpátaljai Magyar Könyvek
268.

Sorozatszerkesztő és felelős kiadó: Dupka György

Támogatta az MMA Irodalmi Tagozata

A kiadvány megjelenését
a Nemzeti Kulturális Alap támogatta

© Bartha Gusztáv, 2022

A borító **Matl Péter** rajza felhasználásával készült

Felelős szerkesztő: **Marcsák Gergely**
Borító, műszaki szerkesztő: **Dupka Zsolt**
A könyv elektronikus változata elérhető:
www.kmmi.org.ua (Adattár, könyvek)

Nyomdai munkák: RIK-U Kft.

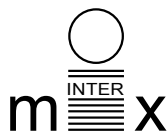
ISBN 978-615-5757-30-3

ISSN 1022-0283

Bartha Gusztáv

KIÚT

Kisregény

Intermix Kiadó
Ungvár–Budapest
2022

*A történet kitalált, a szereplők bárminemű hasonlósága
élő vagy holt személyekkel a véletlen műve.*

„Nincs el nem rontott élet.”

J. W. Goethe

1.

Sáríka felhagyott a némasággal. Nem léptem közelebb szobája ajtajához, panaszáradata kihallott a konyhába. Az ágy fájdtítja a derekát, a lepedője agyonmosott, a teája keserű.

Nincs tíz perce, hogy karon fogva vezettem a vécére. Nem Ági vagyok, és nem otthon van, a lakásomba nem szokás reggelente a parkettára pisálni.

Van bocsánat, a depresszió súlyos betegség, de a feledékenységre rájátszik. A rekamié nem szivacsmatrac, az ágynemű a sajátja, és az sem számtani egyenlet, hogy a gyógyteát cukor nélkül, kortyonként kell elfogyasztani, különben nem hat! Direkt siránkozik, hogy utóvégre kihozzon a béketűrésből. Tessék, a teavíz nincs feltéve a gázra, de már azon sopánt, hogy keserű! Plusz, vízajtó hatása van, drága nővérkém.

Elég, Emmuska-muska, nem okos dolog folyton okosnak lenni! Örülj, hogy Sáríka nyolc nap után felhagyott a némasággal, és újra lesz kívül süketelned.

Mi történt, miért hallgatott el? Mély sóhaj, Sáríka, kifúj! Folytasd, mondd, beszélj: eskü', nyugodt vagyok!

S folytatta, de hogy! Hangja a suttogástól a fülsértőig föl-le hullámzott, és jó, ha minden harmadik szavát értettem.

„Lekötözni... infúziót... delírium...”

„Ki kit kötöz le? – adódott a kérdés. – Miért követeli?”

Pár hete naponta kapta az infúziót, a gurulóállvány szobadász.

Találomra felvett egyet az ágya mellett szanaszét heverő könyvek közül, abból puskázik, olvas a delíriumról. Mi van, ha mégsem? Nem, az lehetetlen! A viziteken nemhogy az elvonási tünetekről, a betegségeről sem ejtünk szót. Komarov doktorral a lépcsőházban konzultálok, miközben lekísérem a kocsijához. Az orvosi vizsgálat alatt Sárika ímmel-ámmal válaszolgat a puhatolózó kérdésekre, már, ha reagál rájuk. A huzatos lépcsőházba szál hálóingben kiosonni utánunk és hallgatózni az ő állapotában...

– Lemondott önmagáról, a családjáról, múltjáról – foglalta szavakba betege diagnózisát Igor Vasziljevics az első vizit után, oroszul persze. – Emma Karlovna, hány éves a nővére? Nem ötvennyolc, ugye?

– Haldoklik? – kérdeztem, csúszott ki a számon akaratlanul. Huh! Nincs bocsánat. Majd negyven esztendeje dogozom a kórház pszichiátriai osztályán. Igaz, az utóbbi néhány évben nyugdíjasként, túl árkon-bokron, a rehab részlegen. Nincs bocsánat! Ilyet egy kezdő med-szesztra¹ nem ejti ki a száján, főleg nem a beteg kezelőorvosa előtt.

– Agonizálásra gondolt, főnővér? – kérdezett vissza Igor Vasziljevics, és elállt a lélegzetem, két kézzel fogóztam a lépcsőkorlátba. – Első lépésben fokozatosan megvonjuk az antidepresszánsokat, majd mind enyhébb nyugtatókkal és vitaminkúrával pótoljuk, súlyt fektetve a diétás étkezésre – mondta, s elindult le a lépcsőn, vagyis hagyta, hogy magamhoz térjek.

Mély levegő, kifúj!

Hol volt, hol nem volt...

¹ Ápolónővér

Nyugi, Emmuska-muska!

– A terápia elvonási tünetekkel jár, álmatlansággal, napokig tartó némasággal például. A depressziós beteg azért bünteti magát hallgatással, Emma Karlovna, mert attól fél, senki nem értené meg, bolondnak néznék.

Tudom, amit tudok, tíz évet dolgoztam a keze alatt: Komarov doktor csodákra képes!

Sáríka meggyógyult!

Nana, ott még nem tartunk!

Fél szelet zsíros kenyér, fél alma, fél siker.

Félben maradt, fene megette egy família a Sáríkáé! A lánya, a Hajnalka, a drágica Hajnika Baranyában tanítoskodik, a... a mindig elfelejtettem nevű kis faluban. A fia tiszta apja: nem színtévesztő ugyan, de Elike se becsüli sokra a becsületes munkát. Euró, dollár, forint, minden második szava.

A menyé, Ági, ügyes, türelmes, a két unokája, Ádám és Beácska aranyosak, okosak.

Őket nézze, szeresse!

Elike állítólag a katonai sororozás miatt kénytelen oda-vissza ingázni az országhatáron. A donbászi háború előtt vajon miért? Hm? Nagyon ráférne egy... egy kis katonáskodás, a valutázásnak, a könnyen élésnek csurma² a vége. A hajnalok hajnalának meg süljön ki a szeme! A helyt, hogy felszedné a hájas fenekét és hazajönne ápolni a beteg anyját, honvágyszik. Éjfélelégig csetelget a facebookon a barátnőivel arról, hogy neki mekkora, de mekkora honvágya van.

Míntha létezne szenvedés nélküli élet.

² Тюрма (ukrán) – fegyház

2.

Hol volt, hol nem volt, ott, ahol kurta farkú kismalac túr... Ha nácstalan vagyok, gondnak túl nagy a gubanc, mesék jutnak az eszembe. S mesélek Micimackóról, Gombóc Artúrról, a kerek erdő négy sarkáról... Olykor megesik, hogy egyik-másik mesémben Emmuska-muska a főhős.

Egyet a mamának, egyet a papának... Áginak vajon hogyan sikerül Sáríkába bűvészkednie az ételt, mikor szolgálatban vagyok? Hiába kérdezem: nem árulja el. Jól teszi. Az igazi siker attól valódi diadal, hogy nem ismert a hozzá vezető út. Képzelem, mekkora lenne rajta a jövés-menés, ha mindenkinek lenne hozzá térképe.

– Egyet a mamának, egyet a papának... Alig merőkanálnyi, ha nem eszed meg a levest, Sáríka, biz isten rád öntöm!

– Anyu, ne bánts, nem akartam! – sikította, tartotta két karját védekezően a feje fölé, és beesett arcán könnycseppek gurultak, egyik a másik után.

Mit mondjak neki, hm?

Bizonygassam: a húgod vagyok, nem az anyud?

Csitítgassam?

Ugyan, minek?!

Az alkoholistánál a hallucinálás elvonási tünet, a depressziós betegnél kész katasztrófa.

Az ég szerelmére, ez nem a munkahelyem, a lakásom, a kis másfél-szoba összkomfortom, ahová nem szabad, hogy utánam jöjjön a kórház, se... se az a sok, számomra érthetetlen dolog, ami körülöttem zajlik.

Dehogy nem érted!

Lódíts hihetőbbet, Emmuska-muska!

Megjijedtem, tányérral a kezemben a lakatra zárt erkélyajtóig hátráltam. Az evés közben kicsordult, félig rágott sárgarépa-darabkák onnan nézve vérrögöknek tűntek a nővérem állán.

Letöröljem, ne töröljem?

Amint elindulsz felé, azt hiheti, bántani akarod. Sokkot kaphat, rángógörcsöt, ostoba picca!

Nincs injekció! Manapság a kórházban sem szabad, üptre-szarra, teledöfködni a beteget nyugtatóinjekcióval.

Magamhoz kellene ölelnem, aztán megigazítani feje alatt a párnát, és apránként, csitítgatva-babusgatva, lefektetni. Ez lenne a helyes sorrend.

Na persze, de hogyan jutok oda az ágyához?

– Hol volt, hol nem volt – szólaltam meg váratlanul, hogy most égi vagy földi sugallatra, nem emlékszem. Mint ahogyan arra sem, hogy a mesében a szegény ember boldogan, vagy pórul jártan élt-e, míg meg nem halt.

Apu sok mesét tudott, fizetésnapokon ölszám hordta haza a könyvesboltból a meséskönyveket. Rubel így, rubel úgy, a színes meséskönyvek régen sem voltak olcsók.

A nővérem aligha olvasott meséket. Emlékszem, míg nem volt ténénk, pöttyös fedelű könyvvel a kézben aludt el.

– Ment, mendegélt, mígnem egy nagy hegyhez ért...

– Üveghegyhez!

A magasba tartott sovány kéz visszaereszkedett a paplanra.

– Hatalmas üveghegyhez ért – kezdtem újra, közben léptem egy aprót az ágy felé, aztán még egyet. – De nem volt szöges cipővasa. Honnan, honnan nem, arra repült egy holló...

– A holló másik mesében van – szakított félbe újfent Sárrika, és kézfejevel letörölte az állát.

– Arra szállt egy gólyamadár – helyesbítettem, és láss csodát, helyet szorított az ágyon, hogy a kezemben lévő tányért a kisszekrényre téve leülhessek mellé.

Éjfélig meséztünk.

Hatodik hete már nem csak magamnak mesélek. Mese, mese, mesete.

„Folytassa, Emma Karlovna – biztatott Komarov doktor –, hasznos terápiának tűnik. A mesék elterelik a figyelmét önmagáról, és abban is segítenek, hogy megbarátkozzon a valósággal.”

Jó, ez mind hawaii dizsi, de előbb reggeliznie kell, vagy addig nincs mese, míg nem eszik. Fél szelet zsíros kenyér, fél alma, főtt tojás, sós keksz és tea. Várúrnői reggeli.

3.

Megfőztem a gyógyteát. *Hipericum perforatum* az orbáncfű latin neve. Tűvé tettem érte a város összes patikáját, mire ráakadtam. Na, hol? Pár méternyire, a szomszédos tömblakás alagsorában. Pusztán azért, mert folyton zárva tálalom a kis patikát, meg azért, mert a szolgálat utáni napon hol felmegy a pumpa, benzint a tűzre, hol összelötytyenek, de olyannyira, hogy a törlőröngy hozzám képest hawaii dizsi. Fogalmam nincs, mit jelent a dizsi. Mondhatnám azt is, *hipericum perforatum*, amiről meg a patikus nem tudja, hogy eszik vagy isszák.

Délelőttönként kár megfőznöm a gyógyteát.

Kerestem, tűvé tettem a konyhát a kávésdobozért.

Sárikának megszagolnia sem lenne szabad, nemhogy kávézni. Rendben, megihat napi egy csészével. Köszönve nekem, hogy Komarov doktor bízik bennem, s hogy... hogy merem hinni, Ági sem kávéztatja lépten-nyomon. Nem hiába újrázgatom:

– Anyósod úgy van a kávéval, mint az alkoholista a vodkával: ötven gramm sok, a vödörnyi kevés.

Reggel elmaradt a mosoly.

– Anyósom mértékkal és tartózkodással kávézik – mondta nagy komolyan, és aztán türelemcsigázott. Lyukas agy ide, lyukas agy oda: szakállas vicc. Apu anyu előtt két-három pohár bor után folyton a mértékkal és a tartózkodással hozakodott elő. Áh! Rég volt, mese lett. Lehet, csak annyit akar Ági, hogy vidáman kezdődjön a napunk.

Na, mondjad már!

„Nem járt-kelt, aludt valamicskét Sárika?”

„Nem betegek a gyerekek?”

„Anyukád nem berzenkedik, hogy négynaponta neki kell az unokákra gondot viselni?”

Áginak bőven elég a három kérdés, aztán hadd szaladjon hajlakot, dezodort árulni.

Vajon mért előzött meg, miért nem hagyta, hogy a munkából hazaérve elszajkózzam a szokott kérdéseimet, hm?

Mérték meg tartózkodás, ugyan már!

– Mérték a vödör, tartózkodás az asztal alatt – vágta ki a poént. Nem csiklandoztak a szavai, de megpróbáltam nevetni. Ági nem különben. Hatodik hete ápoljuk Sárikát, brüha-ha, és nem tudjuk, mivel szolgált rá, érdemelte ki, brühü-hü, hogy kedvét keresve, nap, mint nap körbetáncoljuk?!

Se nem kilenc,

Se nem nyolc,

Se nem hét...

Ráolvasás, rontás ellen.

Mély sóhaj, nyugi!

Egy frászt! Hová tűnt a csavarfedeles kávésdoboz, hm? Piros színű, nem kicsi, lehetetlenség a konyhaszekrényfiókba elbújtatni. Nemhogy a szekrény alá vagy mögé. Jaj, ne! Sárika dugta el? Ne! Egyéb se hiányzik, csak, hogy újrakezdődjön az éjszakai búcsújárás! Ki-be kapszolgassa a bojlert a fürdőszobában, nyissa-zárja, égesse a gázspórt a konyhában. Az édesden alvó lakókra robbantsa a házat, mert ő koszos, mert ő fázik, mert neki elege van a rohadt életből!

Fene megette egy família!

„Fél éve nem láttam a várost, úgy, de úgy vágyom haza!”

„Andris haverom is valutázással keresi a lét. Vasárnaponként cirka huszonötezer hrivnyáért forintot vesz a piacon, aztán Záhonyban dol-

lárt, eurót vásárol, amit a határátkelő magyar oldalán posztolva átvált hernyóra³. Rizikó nuku, turisták mindig lesznek.”

Mély sóhaj, kifúj!

Hétmérföldes csizma kellene, lépni egy óriásit, és ruhástól bezuhanni az ágyba, és aludni, aludni, aludni... S azt álmodni, hogy reggelre beszövi az ága-bogas sűrűerdő, emlékké lesz az egyszer volt betonplaccos szovjet laktanya.

Hol volt, hol nem volt...

Nincs meseszép álom karácsony óta.

Á, muszáj lesznedni a függönnyt az ablakokról, lepókhálózni, Sárrikánál fölszedni a parkettáról a könyveket. Aztán súrolni, mosogatni, főzni kell! A huszonnégy órás ügyelet után egy valamit nem szabad csinálnom: elaludni. Üljek a hokedlin, ragadjak hozzá, ha az álomságtól nézni se bírok, de eszembe ne jusson a lefekvés! Az áttérés az éjszakai életmódra, a hajnalig tévézgetésre. Emmuska-muska, nincs, aki talpon legyen helyetted, végezze a házimunkát, se holnap, se azután. No, szomorkodni azért nem kell!

Most meg mit vihogok?!

– Az van, hogy nyugdíjasoknak való munkahely.

– Ha jól értettem, Emma Karlovna, Kárpátontúlon nyugdíjas státusznak tekintik a négy naponta huszonnégyórás munkát.

– Igor Vasziljevics, bizonyára jól végeztem a munkámat a pszichiátrián, különben nem kapom meg az állást.

– Valahol az erdő közepén, egy rehabilitációs intézetté átalakított katonai laktanya, ahová önszántából...

Miért hahotázik, mi olyan nevetséges?

– Hadd röhögöm ki magam! Szóval, ahová önszántából és gyalog nemigen tette, teszi be senki a lábát, önöknél jutalomszámba menő munkahelynek számít.

³ Hrivnyára

Harkovban, jó fizetés mellett, könnyű okosnak lenni.

– A kiskatonákat teherautó szállította, az alkoholistákat mentőkoscsi hozza-viszi, érti már?

Komarov doktor néha olyanokat, de olyanokat mond, hogy hirtelenjében nem tudom, sírjak-e vagy nevessek. Fél arcom sír, a másik fele nevet. Nem leszek senki bohóca! Ezerháromszáz hrivnyás nyugdíjból nem lehet megélni. Dínomdánomozni. A fél szelet zsíros kenyér, fél alma, főtt tojás, sós keksz és tea nálam várúrnői reggeli. Enni muszáj, különben maholnap nem mesélhetek Sáríkának sosemvolt hawaii nyaralásomról, sem az egyszer se volt részem boldogságról, amikor az ember úgy érzi, hogy bármit megtehet és megvehet, övé a világ.

A perceken bögök.

Tessék!

Nem találtam a zsebkendőt, könnyecseppek gurultak az arcomon, egyik a másik után.

Komarov doktor az együtt ledolgozott évek alatt sem értette, most sem érti, hogy nekem sok dolog mást jelent az anyanyelvemen. Meg hogy nekem... nekem munka lefordítani a szavait magyarra. Bármit mond, kettő lesz belőle, hogy, amit értettem, jól értettem-e.

А тени языка⁴-t.

А відтінки мови⁵-t.

Hipericum perforatum. Mamám születésnapomra megvette, tőle kaptam a gyógynövény-határozó kézikönyvem. Igen, Komarov doktor, nevesse ki, de akkor is az orbáncfű a leghatásosabb természetes gyógyszere a depressziónak.

Punktum!

Sáríkának vödör szám kellene innia.

Egyet Hajnalka egészségére, egyet Elemér...

⁴ A nyelv árnyalatai-t – oroszul

⁵ A nyelv árnyalatai-t – ukránul

Mi bajom az elkényeztetett pulyákkal, hm?

Jött elő a fáradság, lyukasodott az agy. Lerogytam a hokedlire, mint mindig a szolgálatot követő nap délelőttjén.

Lekötözni... infúziót... delírium...

Könyvből puskázni könnyű.

Minimum köldökbámulóvá tesz. Nem én találtam ki, olvastam valahol, és bennem maradt, mint pohárban a teazacc.

Igen, Sárika, ez az igazság! Meg az, hogy a delíriumos beteghez rohanni kell, lélekszakadva. A szekrényből kikapott lepedőt futás közben tekerem kötélle, hogy a végét a sodronyágy oldalvasához kötve mihamarább át tudjam vetni az öntudatlanul hánykolódó beteg mellkasán. Aztán megkerülöm az ágyat, gyorsan-gyorsan átszökdecselek féltucatnyi lábon. Egyik szobatárs a kezét, a másik a lábát fogja, a harmadik meg a hánykolódó testen keresztbe hasalva próbálja a fekhelyen tartani a beteget, hogy tudjad. Meg azt is, hogy a lepedővég megkötése rám marad, nincs segítő kéz. Ötvennyolc évvel a hátam mögött húzom mind szorosabbra, és kötöm az ágyvashoz a lepedő a másik végét. Érted, Sárika?

4.

Negyed kilencre tökéletesen odaragadtam a hokedlihez. Zsibbadt kezem, lábam, a mellem szakadt le, egyik-egyik húsz kilót nyomott.

Nem szabad lefeküdni!

A konyhai járólap szürkesége olyan, de olyan hívogató, álomba ringatónak tűnik. Hahó! Hé, valaki, kapcsold ki a melltartóm, hadd bukjak orral előre! Nem kapcsolja, miért nem, hm? Csak nem attól félt, hogy már estemben elalszom, és csúnyán megüthetem magam?! Nekem húsz, de akkor sürgősen tüntesd el az asztalról a várúrnői reggelit! Kukába vele tálcástól! Aztán markold fel a nyavalyás hokedlit, és dobd ki a konyhaablakon velem együtt! Ez is egy

megoldás. Legalább nem felejték el kenyérért lesétálni az alagsori bakalijába⁶.

Brühü-hü és brüha-ha!

S kacarászva úgy dülöngéltem a hokedlin előre-hátra, jobbra-balra, mint egy beszszelt bábuska.

Brühü-hü és brüha-ha!

Nevetés ide, szalonspicc oda, utólag, nem azért várt rám Ági a lakásajtóban, nézte végbe kinkeserves araszolásomat a negyedekre, hogy az előszobában jót röhögjünk. Nem. Mérték meg tartózkodás, ugyan már! Alighanem fél odahagyni a piac melletti drogériát, vagy... vagy beváltotta a fenyegetését... Áh, tudnák róla. Hü, a fene se érti! Meg egyáltalán, mi manapság egy bolti eladó? Kutya fülén bolha.

A szovjetek alatt igen, akkor minimum grófnők voltak. Anyu nem spórolt a nyaklevesel, ha egyszer-egyszer Sárika vagy én, pontosabban a kisebbik lánya elfelejtett köszönni a prodtováris⁷ néninek. Apu késő délután meg biciklizhetett a Kövesd utcai boltba rizskásáért, tehénvajért, vagy mikor milyen deficitért. Egyik alkalommal az odavoltam udvarlásból osztályt ismételni beszólással szellemeskedett apu, próbált bennünket megnevetetni a vacsoraasztalnál. Erre anyu, mint akit áram rázott meg, úgy ugrott fel a helyéről, és se szó, se beszéd, ott hagyott bennünket.

Utólag, a Kövesd utcai bolti eladónak valóban nagy volt a férfiakból álló kuncsaftköre.

Deficit, prodtovárö, kuncsaft... Mit ért egy gyerek, hm? Ha az unatkozó házi manók azért incselkednek fura szavakkal a kemencepadkán békésen szundikáló kandúrral, mert fogócskázni támadt kedvük, akkor a felnöttek nyilván azért gonoszknak, hogy bújócskázhassanak, napokig kerüljék egymás társaságát.

⁶ Бакалія – fűszer- és csemegebolt

⁷ Élelmiszerrárus

Mi ez egyszer?!

Hess, gondolat, hess! Ági nem kurva! Hess! Nincs kuncaftköre, hess, és a tulajnak se a szeretője!

Hess, hess, hess...

Mély levegő!

Lakásomban nincs hely a haragszomrádnak.

Drága Ági, eskü, nem haragszom!

A szolgálatot követő napokon fél órákig ülök a konyhai hokedlin, néha megesik, hogy szinte mozdulatlanul, de közben jár az agyam, mint a motolla. Motolla! Az alvás és az éberlét köztes állapotában gondolataim, emlékeim, ábrándjaim villámként cikáznak oda-vissza az időben, és olykor-olykor rendesen felsebzik a lelkem. Néha úgy érzem, hogy belül szép lassan elvérzek.

Holott csak jót akarok: Sáríkáznak, Áginak...

Edinának nem, pokolba vele! A húszezer hrivnyás okostelefonjával ott hadonásszon, hadovázzon a tízezres patikusai fizetéséről. Hülye picse! Ukrán gimnáziumot végzett, és nem tudja megmondani, hogy nevezik ukránul az orbáncfüvet. A hipericum perforatumról meg gőze sincs, azt sem tudja, hogy most eszik-e vagy isszák.

Beöntik a fenekedbe!

Punktum, Ágit az Isten ápolónőnek teremtette, nem patikussegédnek!

Se nem kilenc,

Se nem nyolc,

Se nem hét...

Ráolvasás, rontás ellen.

Edina megrontotta Ágit, meg a folytonos ígéretésével. Ha nem itt, akkor ott, de ezer százalék, hogy ebben vagy abban a patikában hamarosan üresedés lesz. Ez és ez a patikussegéd dekretbe⁸ megy, a má-

⁸ Szülési szabadságra

sik nyugdíjba, a harmadikat meg, ha nem ma, akkor holnap biztosan kirúgják, mert lop, narkózik, veszekszik, és lépten-nyomon becsapja a vevőket. Hu-hu! Hétezer hrivnyás havi fizetés reményével, bárkit fel lehet ültetni a csigaparıpára.

Istenem, elvégezne pár tanfolyamot, és két-három év múlva szakápolói vizsgát tenne. Biztos kenyér lenne a kezébe, és nem kellene rettegnie a munkanélküliségtől.

– Anyósod rossz beteg – mondtam, próbáltam oldani az előszobában nőttön-növő feszültséget. Meg sem történt, igaz sem volt a feneketlen jókedvünk, a mérték meg a tartózkodás.

– Ági, amint el tudod hitetni a beteggel, hogy jó beteg, könnyebb dolgod lesz.

Semmi. Állt, háttal a falitükörnek, lehajtott fejjel, közben ki-be csavargatta a kávésdoboz fedelét.

– Mondogassam, hogy jó beteg? – hangzott el végre a kérdés a nem számoltam hányadik ki-be csavarást követően.

– Dehogy! Attól, hogy valaki megbetegszik és kórházba kerül, még nem válik szentté. A betegnek magának kell tenni érte, hogy kiérdemelje a dicséretet.

– Mit tegyen érte, hálálkodjon? – kérdezte foghegyről, majd a tükör felé fordulva megigazgatta vállig érő barna haját. Aki a maga valójában szép és karcsú, annak az arcára nem hiányzik smink, lábára magas sarkú cipő. Aha! Mégsem egészen légből kapott a szóbeszéd, na, hogy Ági meg a tulaj...

– Higgyen abban, hogy ő valóban türelmes beteg, aki zokszó nélkül követi a kezelőorvosa utasításait – magyaráztam, próbáltam nem kizökkeni a tanácsadói szerepből.

– Nekem ez bonyolult – fordult felém Ági.

– Hivatkozni kell a szomszéd kórteremben fekvő betegre, aki folyton izeg-mozog az injekciózás alatt, és addig dörzsölgeti, vakargatja, míg a tú helyén tályog nem támad. Szörnyű, merő kelés a fara. Vagy

a nyolcas szobában fekvőre, akinek hiába magyarázta el az orvos nem egyszer, hogy a tablettáknak a gyomorban kell feloldódniuk, nem a szájban. A gyógyszer nem cukorka. Falra hány borsó. Úgy bedagadt a drágalátos beteg szája, hogy most se nyelni, se köpni nem tud. Harmadik napja mesterségesen tápláljuk.

– Kész átverés, vagy nem?

– Amit Edina barátnőd művel, az micsoda, hogy nevezzem, hm?

Nem válaszolt, mosolygott. Hiányzott az arcáról egy pofon, biz' isten! Előttem ne reklámozza a bárgyúságát!

– Nem lenne belőlem jó ápolónő.

– Kurvának jobb vagy?!

Filmszakadás.

Lyukas agy.

Törlőrongy.

Hahó, valaki, markold két kézre a hokedlit velem együtt, és dobd ki a konyhaablakon!

5.

Ültem a konyhai hokedlin. A félig-meddig kipihent fáradtság olykor csodákat művel, mármint velem. Pár perc múlva nem fogok ugyan kamaszmód föl-le rohangálni a lépcsőházban, és becsengetni a szomszédokhoz, vagy elszaladni a piacra három sárgarépáért. Nem. A rajtam eső varázslat másként és más valamivel kerít hatalmába. Átalakít. Na, nem úgy, hogy csiribí-csiribá, és a varangyos béka délceg, szőke hajú királyfivá változik. Mássá tesz, szóval nem jobbá vagy rosszabbá, csupán mássá. Aki nem a hétköznapi Emmuska-muska, és akinek a szolgálatot követő napokon én csak első szám második személyben létezem. Te, te, te...

Mindent tud rólam, míg nekem sejtelmem sincs, hogy ő valójában mit akar.

Ki érti?

Mély levegő, kifúj!

Meddig ülök még ezen az átkozott hokedlin?!

Sárika, szegény, várhatja a reggelijét, reszketve a csésze kávéját. Ági úgy letette a kávésdobozt a cipőtartó kisszekrényre, hogy végül ott maradt. Sebbel-lobbal rohant el, és akkora, de akkora erővel csapta be maga mögött a bejárati ajtót, hogy zengett belé a lépcsőház. Haragszik a világra, hmm? Haragudjon.

Phh, kije vagyok, mije vagyok én neki?

Hol volt, hol nem volt, a Tizán innen, és a Kis hegyen túl, ahol kurta farkú kismalac túr, csillogó szemű, hosszú hajú lánnyá serdült a tegnap még rosszcsont és huncut leányka. Apu királytól arany fülbevalót kapott az iskolai ballagása napján, mindenki mástól sok-sok jókívánságot. Kevés híján három utánfutónyit. Nem csoda, hogy éjszakánként merészet álmódott, napközben sokra vágott, és semmi dolog nem fogott rajta. Egy szép nap aztán a semmittevésre is ráunt, és azzal állt Apu király elé, hogy ő világgá akar menni, kipróbálni a szerencséjét.

– Hm! – hümmögött az óhaj hallatán a király. – Aztán melyik irányba, leányom? – kérdezte kisvártatva.

– Lembergbe – válaszolt a nagylány illedelmesen.

– Mért pont oda, és nem máshová? – kérdezett tovább Apu király.

– Ott található az állatorvosi főiskola – hangzott a felelet. – Tudod, apu, rájöttem, hogy nagyon szeretem az állatokat.

– Buksi kutyánkat igen – csóválta a fejét a király, majd azzal, hogy még alszik egyet, ha nem kettőt, a dologra, elnapolta az ügyet.

Eltelt egy hét, a másiknak a fele, de Apu király nem nyilatkozott, nem mondott se igent, se nemet. Áhá! A nagylányt nem olyan fából faragták ám, mint a széklábat, addig-addig sündörgött, forgolódott Apu király körül, míg alkalom nem adódott, és újra elő nem hozakodhatott a dologgal.

– Nem beszéled jól az orosz nyelvet, fél éven belül idehaza találok magad. Az orvosi szakokon nincs olyan, hogy nyelvtanulási türelmi idő – nyomatékosította igazát Apu király, majd elvonult a hálószobájába.

Nem úgy a nagylány, le sem hunyta a szemét, s reggel a király elé állt.

– Ígérem, éjjel-nappal oroszul fogok tanulni – fogadkozott.

– Mégis azt mondom, nem mész Lembergbe – jelentette ki Apu király gondolkodás nélkül.

– Miért nem?! – makacskodott a nagylány.

– Mondjuk, nincs rá keret, megsínylené az udvartartás – tárgyasított a dolgot Apu király.

– Adnak stipendiumot – húzta ki magát a nagylány.

– Leányom – szólt szelíden Apu király -, egy nagyvárosban havi harminc rubel annyi, mint idehaza három rubel.

– Takarítást vállalom, félállást...

– Állj! – emelte fel a jobbját Apu király. – Szót se többet, most én beszélek! A munkához nincs elég türelmed, hiányzik a veszélyérzeted, és a tanulással is hadilábon állsz.

– Ez nem igaz! – tiltakozott a nagylány.

– Sajnos az, kislányom, ismerlek – intette leányát Apu király.

– Bebizonyítom, hogy nem igaz! – heveskedett tovább a nagylány.

Apu király nem felelt. Apu király, miután nagy méltósággal elfoglalta helyét a hokedlin, a konyhaasztalra könyökölt és elgondolkodott. Vontatottan teltek a drága percek, de utóvégre mégiscsak megszólalt:

– A nagy Kopasz hegyen, és ráadásul csak a legtetején, ez idő tájt virít a lötyty-lötyty virág. Szóval, ha itt fog az asztalon állni egy váza lötyty-lötyty virág, mikor a munkából hazajövök, áldásom adom Lembergre. De ha nem lesz a vázában a virág, megülsz szépen a fenekeden, míg a családi tanács nem dönt felőled.

Hajnalban kelt a nagylány. Álmában a nagy Kopasz hegyet járta, ráadásul a legtetejét, amit teljeséggel beborított a messze rikító lötyty-lötyty virág. Azt hitte, elég lesz felébrednie, kinyújtani a kezét értük. De nem.

Fel kellett venni az új, kék színű sportruháját, felhúznia vékonyka talpú japán papucsát, mert ne má', nem vághat neki akármiben az útnak! Oda-vissza, keresztül kell gyalogolnia a fél városon. Víz helyett két üveg limonádét, kenyér helyett csomag édes kekszet rakott nylon szatyrába, majd Apu királytól el sem köszönve fogta magát, és útnak indult.

Ment, mendegélt egy óra, két óra hosszan a foghíjakkal és gödrökkel tele macskaköves járdán, mire végre a Kopasz hegy lábához ért. Megszemlélte, de mert sietnie kellett, semmiről sem döntött. Beérte az első útjába eső gyalogúttal, azon ment tovább. Kezdetben szépen haladt, élvezettel szemlélte az ébredező város mind tágabb horizontú látképét. Sajgó talpú lába érezte meg először, hogy az ide-oda kanyargó gyalogút apránként meredek hegymenetre vált.

Szemre nem tűnt távolinak a hegytető, ezért egy pillanatra sem állt meg. Menet közben reggelizett, majszolta az édes kekszet, kortyolgatta a limonádét. Szinte belegyalogolt a bokros részbe, vagyis amit a távolból annak vélt. A vadrózsa és kökénybokrok azon nyomban boszorkakaromként nyújtogatták felé tüskés ágait. Széltől óvó két-három méter magas partfalszerű kiszögellésüket védték, senkit nem engedtek a közelébe.

A nagylány jobbra nézett, aztán balra nézett, de az élőfalnak se itt, se ott nem látta a végét. Ellenben talált a fűben egy hosszú botot. Erre járó valaki dobhatta el valamikor. A nagylány kézbe vette, megforgatta, és úgy vélte, a célnak megfelel. A bottal az ágakat félrehajtva lépett a bokrok közé. Aztán a következő ágcsoportokkal ugyanígy téve, araszolva haladt mind beljebb. Középtájon járt, amikor a bot váratlanul azt mondta, reccs! A nagylány azt sikította: jaj, segítség! Segítsen már valaki! S nem jött segítség. Nem bizony. Két karját arca elé tartva maga magát kellett kicibálnia a tüskés bokrok közül. Mire kiért, salangokban lógott rajta az új, kékszínű sportruha, és teste száz, ha nem százegy tüskeszúrástól, karcolástól vérzett. Ráadásul a vékonytalpú japán papucs is a bokrok közt veszett.

Bizony, Sáríka, így járt pórul hajdanán a nagylány, mert fittyet hányt Apu király jóakarátára.

6.

Sáríka lekászálódott a rekamiéről, konyhába hallhatóan nyikorogtak a rekamié acélrugói, és sovány, fénytörés kicsipkázta fehér hálóinges imbolygó alakja át-átúnt a szobaajtó szürke mattüvegén. Ráunt a várakozásra, jó ideje viszem, még viszem a reggelijét.

Nincs szárnyam, nem születtem angyalnak.

Telis tele lenne a lakás tollpihével, így se győzöm takarítani.

Meg egyáltalán, nem lehet folyton folyvást jószágosnak lenni, hogy nézne az ki? Csupa szívből állna, vagy miből? Kéz és láb nélkül semmire se menne.

Kérleld az iszákost, hogy ne igyon, az alkohol öl, butít, nyomorba dönt, tuti, hogy kinevet.

Mi olyan nevetséges?

Ültem a hokedlin, és azon kaptam magam, hogy újra röhhigcsélek, nem a regulámat biflázom. Emmuska-muska, nem rohangálhatsz föl-le a lépcsóházban, szaladhatsz ki a piacra három sárgarépáért, és juszt se hagyhatod el a lakást, ha falra mászol kínodba, akkor se!

Huh! Mély levegő, kifúj!

A világgá nem ment, a valahol itt kell lennie sopánkodásom el-el-tussolja a nyitogató-húzogató kényszeremet Sáríka előtt, de vajon meddig? Mi lesz, ha rájön, hogy amit tapasztal, az nem a keresésről szól? Á, legfeljebb azt hazudom majd, hogy babonás vagyok. Járnom kell le és fel a lakásban, és nyitni-zárni az utamba kerülő ajtókat, ablakokat, a nagyszobában kihúzgálni és helyretolni a szekrény sor összes fiókját, ha jót akarok magamnak.

Ki ne akarná elkerülni a rosszat bármi áron, hm?

Fogalmam sincs, miért és mikor tettem szert sokadik rigolyámra. Nem tegnap. Kajlára állnak az ajtó- és az ablakkilincsek, be-beszorulnak a szekrényfókok. Ráadásul, mióta Igor Vasziljevics kiküldetésben a városban tartózkodik, és általa sok mindent más szemüvegen át látok, már nem áltathatom magam azzal, hogy flancos ruhák, vagy egy szanatóriumi beutaló utáni vágy miatt tör rám a kényszer. Ha úgy volna igaz, ahogy nem, a divatos ruháért, vagy egy kiadós szanatóriumi pinakúra reményében nem kell sort kiállni, mint a szovjetek alatt. Bármilyen elérhető, és bárkivel bármilyen soron kívül megtehető, ha az embernek van elég pénze. Persze nekem soha nincs annyi, hogy bárkivel bármit...

Vajon mi történne, ha lenne?

Játszásból, na!

Annyira idős lettem, hogy a gondolatával sem szabad eljátszanom?

Annál is vénebb, és napról napra mind öregebb, mióta Sárika itt van. Üss a szádra, Emmuska-muska, és biflázz! Juszt se fogsz föl-le rohangálni a lépcsőházban... Max' behozod az előszobából a kávédobozt, hogy lefőzhessed végre a kibaszott kávé! A nyitogatás-zárogatás után, természetesen.

Megint én?

Nem akarok, lusta vagyok!

Sárika bezzeg gondtalanul álldogálhat a belakatolt erkélyajtó előtt, a harmatfényes falomb-zöldet meg a felhőhabos égkéket csodálva. Az ámulással-bámulással vicceltem. A falomb-zölddel meg az égkékekkel azonban nem túlzok. A nővérem férjeura, nyugodjék békében, szintévesztőnek született. Apu, és kiváltképp anyu, addig-addig bizonygatta, hogy mennyire szükséges eljövendő boldogságára nézve, hogy Sárika végül megszívlelte a tanácsot, és elkezdte jellemző sajátosságokkal felruházni a természet kékjeit és zöldjeit. A lakodalom után Elemér már nem tévesztethetett szint, vagyis nem állíthatta azt, hogy az ég zöld.

Szegény Elemér!

Na, végre elengedett a hokedli, én meg a drága nővérkém színtelen férjét sajnálgatom!

Hogy most miért őt és nem önmagamat?

– Igor Vasziljevics, próbálom, de nem és nem bírom magamat visszafogni. Muszáj nyitogatnom, zárogatnom, kihúzgálnom a szekrényfiókokat. Nem számolom, nem tudom hányszor, sokszor. Mert különben...

– Mi történik?

– Rám szakad a plafon, leugrom a negyedikről, megüt a guta...

– A menopauzát követően a petefészkek elsorvadnak, a szervezetben nem termelődik ösztrogén. A hormonháztartás felborulása egyeseknél fura dolgokat tud produkálni.

– Elhervadni lassan, mit a virág...

– Beszéljen oroszul, vagy ukránul, ha úgy jobban tud!

– ... Titkos féreg foga rág.

– Amit tudtam magyarul, elfelejtettem, nem értem, mit szaval. Azt meg főként nem értem, Emma Karlovna, hogy miért játssza előttem a tudatlant! Az osztályon tucattal ápolat hasonló, igaz, súlyosabb szimptomákkal beutalt kényszeres betegeket. Jobban mondvá pihentettük őket. Néhány kivételtől eltekintve az idegrendszer előbb-utóbb hozzáidomul a szervezet ösztrogénhiányos állapotához.

– Az idegrendszer igen, de az életem mikor, Komarov doktor?

Mély levegő!

„Na, állj fel, Emmuska-muska, és járj!” – biztattam magam, és odább toltam az elakadt tűt a lemezen. Megsárgulnak, muszáj kimosni a függönyöket, felszedni a parkettáról a könyveket és visszarakni a polcra. Aztán sűrölni, mosogatni, főzni kell!

„Csak meghalni muszáj, lányok!” – mondogatta apu, ha a szabad szombatokon estébe nyúlt a nagytakarítás.

Kés, kút, kötél.

Kár víznek menni. A városon keresztülbúzló sekély vizű csatornába nem lehet belefulladás. Sáríkáknak sem sikerült.

– Azt hiszitek Ágival, hogy bolond vagyok, nem fogom fel, mi történik idekint? Egyebet se tudtok, csak a bajomon nyeríteni!

Sáríka állt a konyhaajtóban, mezítláb, szál hálóingben.

– Eszünkbe jutott egy... egy mese – makogtam. – Olyan agresszív kismalacos, tudod, amelyet a múltkor meséltem.

Sáríka nem reagált.

– Kávézni szeretnék – hangoztatta kisvártatva.

– Előbb enned kell – nyúltam félénken a tálca után. – Várjál, kinyitom az ablakot, hadd szelőzzön a konyha.

– Nem érzed a huzatot? – kérdezte Sáríka ámulva.

Valóban nyitva volt az ablak, hát bezártam. Miután kioldalaztam mellette a folyosóra, tettem róla, hogy legyen még min csodálkoznia. Tátott szájjal nézhette végbe, ahogy sorjában ki-be zárogattam a vécé, a fürdőszoba és a nagyszobám ajtaját. A bejárati ajtót nem, ha falra mászom kínomban, akkor sem! Alibi. Felmarkoltam a cipős szekrénykén álló kávésdobozt és a kezébe nyomtam.

– Ha kávézni akarsz, főzzél magadnak! – hangoskodtam, mert ugyancsak vártak rám az ajtók. – Világgá nem ment, valahol itt kell lennie.

A konyhaablakhoz, hál' istennek, Sáríkától nem tudtam hozzáférni. Pedig nagyon-nagyon ki akartam nyitni, majd bezárni: kiérdemelni a szirénázó mentőautót, a kényszerzubbonyt meg a gumiszobát.

7.

Nem a fazekak, a vízcsap alá felhalmozott tányérok közé vágytam a nagyszobából jövet, mégis a konyhában kötöttem ki. Feldúlt voltam, na. Dehogy, nem a mosatlan edények látványa pumpálta fel a vérnyomásom. A szolgálatot követő napon menetrendszerűen ott tornyosul-

nak a mosogatóban. Ági szorgalmas, tiszta, épp csak mosogatni nem szeret. Szeret, nem szeret... Valójában a retikülben lapuló szemüvegért robogtam ki a szobából. Dühösen. Már hogyné, egyéb se hiányzik a fájó térdemnek, csak, hogy négykézláb csúszkálva keresgéljem a kezemből kiejtett kulcscsomót. Hú! Igaz, előbb lehajolva tapogattam a parkettán, csak aztán guggoltam le, nyögve-nyelve, mint az elgurult pénzérmét vagy gombot keresve szoktam. Vesztemre ezúttal sem álltam meg, hogy ne incselkedjek magammal: „Úgy kell neked! Így jár, aki az orra helyett a retiküljében hordja a szemüvegét!”

Az óvodában imádtam bújócskát játszani. Negyvennyolc, negyvenkilenc, ötven, aki bújt, bújt, aki nem, nem, megyek! Aznap először és utoljára rejtöztem el az óvoda zöldségtárolójában, és vert meg apu somfavesszővel. Holott csak leguggoltam az üres almásládák mögé, és csendben maradtam, meg se pisszentem, még akkor se, mikor a kövér szakács néni lakatra zárta a tárló ajtaját. Elrontom a játékot, ha megszólalok. Helyes volt, helytelen? A kövér szakács néni megrovást kapott, anyu aput hibáztatta, apu meg anyut, napokig. Belőlem közben drágalátos nevelvény lett, vagy micsoda, abból meg isteni szerencse, hogy elsírtam magam. A nevemet kiáltozó, minden zugot tűvé tevő óvó nénik, anyu szavaival, hál' istennek, így még sötétedés előtt rám találtak, vagyis, mielőtt az eltűnésemről értesítették volna a milíciát.

Hinta-palinta, helyes, helytelen.

Egyikszor elrontani a játékot helytelen, megszólalni helyes.

Máskor elrontani a játékot helyes, megszólalni helytelen.

„Hunyová vált Emma nővér – állítaná fel a diagnózist Komarov doktor -, azért hullnak ki a kezéből a dolgai.”

Aztán meg keresgetem, tűvé teszem értük a lakást, mondom én.

„Eskü’, ez lesz az utolsó” – nyúltam a soron következő fiókgomb után, és, hogy most véletlenül, vagy pusztán kíváncsiságból kotortam bele a fiókba, meg nem mondom. Szugera-bugera... Hát nem az acél-

karikán két kulcs, az erkélyajtón függő lakat kulcsa akad a kezembe? És amilyen szerencsém van, alighogy kivettem a fiókból, azonmód eljetttem, le az ágy láb mögé, a szekrény alá, vagy hová.

Sárikát nem kellett keresnem. A konyhaasztalnál ült, kezében kávéscsészével.

– Iszol kávé? – kérdezte félénken.

– Kérek – válaszoltam, mint akinek nincs más választása, vagy elfelejtette, hogy mi a dolga.

Még ilyet!

Máskor pardon nélkül a hóna alá nyúlok, kézen fogom és bevezetem a szobájába, és addig el nem mozdulok mellőle, míg meg nem eszi a reggelijét. A fél szelet zsíros kenyeret, a fél almát... Gyenge ahhoz, hogy éhgyomorra bevegye a gyógyszerét.

– Félig töltsen, vagy tele?

Vitamin draszték, magnézium tablettá, enyhe nyugtató, amiről, ha azt találom mondani, hogy a fele tablettá elég lenne, olyan erős altató, ebédkor rázogatom kell, hogy felébredjen.

Emmuska-muska, ébresztő!

– Ja! Fél csészével elég, kávéztam a munkahelyen – szabadkoztam, holott rühellem a magyarázkodást. Egy ápolónő ne mentegetőzzön! A beteg előtt főleg ne!

– Miattam vagy ideges? – kérdezte, nézett fel rám Sáríka.

Számon kér!?! Hogy jön ő ahhoz, hogy számon kérjen!

– Honnan veszed, hogy idegeskedem? Láthatod, nem reszket a kezem, látod, egyáltalán nem vagyok ideges – szakadt ki belőlem. – Honnan veszed?! Miért jutna eszembe, monddad, miért, akkora hülyeség, hogy, míg oda vagyok a városban, te addig jársz-kelsz majd a lakásban, míg véletlenül rá nem lépsz a lakatkulcsra? Hm?

Taps. Hosszan tartó taps. Ováció.

Brávó! Elértem, hogy Sáríka ne értsen, joggal gondoljon rólam, amit akar.

– Hány cukorral kéred? – kérdezte Sárika alig hallhatóan, miután félretolta jobbával a szeme elé tartott kezemet.

– Eggyel. Nem, jobb lesz kettővel.

Mi lesz jobb?

Nyugi, Emmuska, mély sóhaj!

Hol lappang az öngyilkosságra késztetés, a gázpór alatt, vagy a szekrény mögött? Szólj, ha tudod! Egy megtalált kulcsosomó miért jelentene rosszat? Kulcsosomó. Nem meghívó az erkélyről a mélybe.

Levegő kifúj!

– Emma, sietsz valahová? – kérdezte Sárika, hogy kérdezzen valamit.

– Sehová – feleltem kurtán.

– Nem ülsz le? – hangzott el az újabb kérdése.

– De, leülök – feleltem, és lehajoltam az asztal alá betolt hokedliért. Sárika azonban megelőzött. Nemcsak kihúzta, alám is tolt a hokedlit. Tanmese. A depressziós betege a lassú és szögletes mozdulatok jellemzőek.

Csend. Hosszan tartó csend. Némaság.

Kávétunk. Sárika a csempefalat bámulta, én a huzat lengette ny-lonfüggönyt.

– Látom, kinyitottad az ablakot – törtem meg a csendet.

– Nem én nyitottam ki.

– A kávé kifutott a kotyogóból, oda égett a platra, tele lett füsttel a konyha, és erre kinyitottad az ablakot... Ugye, így történt?

– Nem én nyitottam ki.

– Ha nem te, akkor ki, a szomszéd? Átsétált a falon és kinyitotta? Hm? Mondjad!

– Nem én nyitottam ki.

Magamnak sem bocsájthatok meg hipp-hopp.

Nem, nem és nem!

Nem tudom, mi ütött belém. Arra eszméltem, hogy retiküllel a vállamon rohanok, és a bejárati ajtó legalább akkora zajjal csapódik be mögöttem, mint amekkorával Ági mögött alig egy órája.

8.

Ki, vagy be?!

A lépcsőház senki földje.

Kellett neked félpuccéran kirohanod a lakásból!

Tudtál magadnak parancsolni, Emmuska-muska, harminc évig, ma reggel miért nem? Hm? Kinek se hiányzik a három sárgarépa.

Huh! Mély levegő, kifúj!

A bejárat mellett az orgonabokor rég elvirágzott. Na és, ha elvirágzott! Mindegy, május van vagy szeptember, szünet nélkül van mit szagolni. A lépcsőház kitört ablakain vastagon beszüremlik a por és a szeméttároló konténerek dögletes bűze. Taknyozni, könnyezni, prüszköltni, ó, ne má'! A házban lakók az orgonailatra allergiások.

Ma milyen nap van?

Csütörtök?

Vasárnapra ígér égzengést és földindulást a skatulya, hogy a lépcsőházban a földszinttől az ötödikig besűrűsödik a félhomály, és a mennydöröggető fel-felvillanó villámfényben fehérebbek és félelmetesebbek lesznek majd a kosztól szürke, ocsmányságokkal telefirkált falak.

A lépcsőház senki földje.

Mire várok, mit keresek itt?

A kérdés lecövekelt a lakásajtóm elé, és bénakacsa lettem, még há-há-pogni sem tudtam, nemhogy a kérdésre felelni.

A Kert utcában nem csapkodtam a házajtót. Nyitva hagytam, hadd lássa anyu, hogy mennyire nincs igaza. Annyira nincs, hogy pityeregve kell lemennem a grádicon, böggve az udvarról egész a kertkisajtóig.

Sárikának minden szabad: bűjű-hű...

Sárikát jobban szereti: brühü-hü...

Elszoktam a csendtől, persze, hogy Kuka vagyok! A lakásban be nem áll a szám, mosás vagy főzés közben összehordok hetet-havat. Elszórakoztatom magamat, főleg, mióta mesézek. De akkor sincs gond, ha el-elhallgatok, mert szól helyettem a rádió, meg a nagyszobában a tévé, vagy javában tart a szomszédban a veszekedés.

Még hogy elszórakoztatom magamat! Szépen hangzó baromság. Tegnapelőtt igaz volt, de tegnap éjszaka egyszer volt igaz sem voltta lett az életem. Félre bú!

Ma fura egy nőszeméllyé váltam, nagyon mássá.

Várúrnőből boszorkává.

Na, ne!

Csurmatöltelékké még nem, de, ha valaki látott, biztosan köpött egy nagyot. Már hogyne, a bugyira felkapott, újkorában kék volt otthonkában, a letaposott szárú nagypapa papucsban, hozzá a pucér karon méregdrága retiküllel színjeles bizonyítványt állítottam ki a gardróbomról, ahogy városban mondják, és még nem szóltam a szanaszét álló hajamról, a kialvatlan, karikás szememről... Br-rr! Kész boszorkány.

Szerencsére Sárিকা nem látott át az ajtón.

Apu acélrugót szerelt a kertkisajtóra, nem felejtettem nyitva. De mögöttem csitt-tel, nem csatt-tal záródott a deszkaajtó. Sárikára csattant rá durván, nekem mindig azt mondta: csitt! Mert... mert a kerttündér nem ismeri a sírást, a bánatot. Napjában többször megvárásolja a paradicsom- és paprikatöveket, meg az uborkát, a spenótot nem, hogy ne lehessen folyton szedni. Böbe baba se szerette a spenótfőzeléket. Okkal. Nyaranta hosszú szőke hajából hiányzott a rózsaszín masni, nem pöttyös ruhát viselt, és a nagyalmafa alsó ágára akasztott tetőfedeles madáretetőben lakott. Az volt a babaháza, vagyis a toronyszobája. Nyakkivágásos, hosszúuszályú, piros színű bársonyruhát hordott, a fején selyemkendővel beborított cukorsüveget. A várúr-

női ruhát mamám varrta, a süveget apu készítette kartonpapírból. Egy várúrnő nem várhatta akármiben messzi földről érkező hódolóit. Igaz, apu? Akkor az is, hogy a várúrnőknek meg a kerttündéreknek nem kell spenótfőzeléket reggelizniük, ugye, apu?

Szólj már meg!

Dumálnom kell. Kimondani egy inciri-pinciri szót, különben ítéletnapig itt rostokolhatok a lakásom ajtaja előtt.

– Emma nővér, ne hozzon zavarba, nincs mit megbocsájtanom.

– Úgy szégyellem magam, Igor Vasziljevics, és, hogy pont a lépcsőházban... Borzasztóan sajnálom!

– Nem érti, nincs mit megbocsájtanom. Lehet, holnap ön fog rajtakapni azon, hogy a női osztályról lejövet magamban beszélek. Dumálni kell, hogy tudatosítsuk magunkat. Ki vagyok, hol és hogy élek. Ért engem? Dumálni kell, ha nincs is kihez szólnunk, mert...

Dumálni, dumálni...

Думати magyarul annyit tesz, gondolkodni. Ráadásul nem is oroszul van, hanem ukránul. Dumátő. Nem. Mégsem értettem félre, akkor nem fűzte volna hozzá: nem csak a bolond beszél magába.

Érted, Emmuska-muska?

Szólj már meg, az isten szerelmére!

Csend.

Tegnap éjjel nagyon rosszra gondoltam, olyannyira rosszra, hogy büntetésből a bejárati ajtó előtt messze elkerültek a szavak.

9.

Nyugi! Mély sóhaj, kifúj!

Nem tudtam megnyugodni.

„Hunyóvá vált, Emma nővér.”

Emma nővér! Igor Vasziljevics, nincs toronyszobám a negyediken, és... és senkim sincs.

Nagyon egyedül álltam a lépcsőfordulón. Ki vagyok, hol és hogy élek, ugyan már! Egy lélek sem jött fel a negyedikre, le az ötödik emeletéről, hogy miközben el sétál mellettem, kissé összekapjam magam. Elengedjem a retikül vállszíját, és arra használjam a kezemet, amire való: megigazítsam a hajam, begomboljam az otthonkám felső gombját, valamicske színt masszírozzak, csipkedjek az arcomra. Bár a mosolyom bizonyára félszegre sikeredik, de a helyzetből azért kihüvelykezhettem volna némi öntudatot. Például, hogy nem vagyok ajtótól ajtóig koldus, se lépcsőházakban tekerdő hibbant nőszemély. Kérem, itt lakom. Nem hiszi? Megmutathatom a paszportomat, pillanat... Ostoba picse! Agyonmosott otthonkában, csisz-csösz papuccsal a lábodon aligha kotorászhat bárki előtt egy divatos és drága retikülben anélkül, hogy az illető ne nézzen besurranó tolvajnak.

A lakók persze ismernek. Mi az, hogy ismernek? Tudják, hogy mi okoz örömet, bánatot, mitől undorodom, miért haragszok? Hm?

Maguknak hazudnak.

... Nagyapa egész nap békésen aludt az elsötétített hálószobában, az örbódében meg fogta magát és meghalt. Bal kezével nem tudott fogni, hüvelyk- és mutatóujját levágta a körfűrész. A bútorgyárban egy csomó munkásnak bekapódott az uja a gépekbe. Nem azért, mert a körfűrésznek sok-sok foga van, hanem, mert szorította őket a plán, magyarul a terv, és folyton túlórázni kellett. Az életlen fűrészre erősen kell tolni a deszkát, de a fagöbökben még így is el-elakad, sívít-visít kínjában, aztán ugrik egyet, és kész a sorscsapás. Nagyapám az életkedvét is elvesztette. Folyton azt hajtogatta, hogy a szibériai lágerben tudott vigyázni, idehaza meg éjjeliórt csinált magából. Mamám azt is mondta, hogy, aki bánatában keveset eszik, az éhbeteg lesz, és államelleneseket beszél. Mivel nagyon féltette nagyapát, éjfélékig sírva varrta a varrógépén az egyujjas munkáskesztyűket a kooperatívának⁹, hogy ki tudjon járni a feketepi-

⁹ Termékgyártó és -értékesítő szövetkezet

acra, mert a boltban „fálnak csapják, ott marad” kenyeret adtak. Folyt a bele, az íze meg olyan savanyú volt, hogy nem hiányzott mellé az ecetes uborka. De hiába főtt finomabbnál finomabb étel a háznál, egyik reggel biciklin azzal szalajtottak hozzá egy fiatal munkást a gyárból, hogy gyorsan menjen a kórházba, ott majd megtudja. Mamám azon percekben tudta, kötényben és hajadonfőn rohant végig a városon...

– Mamád diktálta?

– Magamtól írtam, anyu. Mamám elmesélte, aztán átment a szomszédba Rózsikának telefonálni.

– Egyébről nem tudott mesélni? Megint az van, hogy direkt veszem össze a fiával?! Éhbeteg... Ott az étel a gázon, a tészta a hűtőben, ha éhes, szolgálja ki magát. Még, hogy éhbeteg! Belegondolt mamád, hogy mit szólnak majd hozzá az iskolában?!

– Mihez, anyu?

– Mihez, mihez, a házi feladatodhoz!

– A múltkor ötöst kaptam rá. Megmutathatom? Tessék!

– A méhecskékről bármit lehet írni. De amit ma a mamád mesélt, arról nem szabad.

– Miért nem szabad?

– Nálunk a nagyszülők boldogan élnek, azért. Vegyél elő egy új vonalas füzetet, Emma!

– Még félig sincs teleírva...

– Nem mondom még egyszer! Van tiszta füzeted? Jó, diktálom, írad...

Nálunk a vénlányok boldogan élnek, anyu. Nincs gondom, se kicsire, se nagyra, ingyen utazhatok a helyiérdekű buszokon, vonatokon. Vagy fél áron? Nem tudom, a nyugdíjasokat érintő kedvezmények és rendeletek folyton változnak. Meglehet, amint Sárrika meggyógyul, utazgatni fogok.

A magány lázroham, aléltság, tetszhalál.

Egyszer-másszor vonyítani tudnék kínomban.

A megtalált kopejkát szó nélkül elköltöm a bakalijába, a gombot felvarrom, mert tőled így tanultam. De az egy karikán két kulcsot ott hagyom, ahová esett, hogy máskor kis híján meztláb ne kelljen kirohannom a lakásból, hogy megszólani se tudjak.

Nagyon kiakadtam, anyu. Tudod, rád is. Itt nincs udvar, csitt-tel záródó kertkisajtó, nem lehet a szívfájdalmat tündérmesévé varázsolni.

Senkiföldjén vagyok, anyu!

Hadd kezdjek tiszta lapot!

Segíts megszólalni!

„Sárika, megyek le” – szakadt fel belőlem kisvártatva, de, hogy hová, arról fogalmam sem volt, Akkor még nem tudtam, utólag jegyzem meg, hogy nem csak az ég végtelen, a lentnek sincs feneké.

10.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Mentem le a lépcsőn, hogy hová? Legutóbb a Sárkányok völgye lebegett a szemem előtt. De az már régen volt, nagyon régen.

Emlékszem, mint egyébként, akkor sem akartam céltalanul jönni-menni, beleveszni a város forгатagába, ahogy apu mondogatta. Ha a legszebb ruhám lett volna rajtam, akkor sem. Az ápolónői hivatás megértőn tanít a türelemre. Lám, hármásával számolom a lépcsőket, mert a gyógyszerek dobozát is háromszor kell kézbe vennem, és elolvasnom a gyógyszerkészítmények nevét, mielőtt a nylon pohárkába kerülnek a tabletták. Először, mikor kiveszem a hűtőből vagy az üvegszekrényből az orvosságot, másodszer, mikor kiadagolom, harmadszor, mikor visszarakom a helyére.

Első lépcső, második, harmadik...

Amint a beteg kezelési lapjára rákerül az orvos felírta tablettás vagy injekciós orvosság neve, onnantól kezdve a tablettaadagolást és az injekciózást végző nővére a felelősség. Nekem kell bírnom, viselnem.

A hiba lehet műhiba, Sárika, de létezik-e olyan, hogy műbüntetés, hm?

Megy le a várúrnő a lépcsőn, harmincadik éve jár föl-le a lépcsőn. Ézúttal nincs várúrnői kinézete, borzosan, kialvatlan szemmel igyekszik a Sárkányok völgyébe, mert a senki földjéről csak oda vezet út. A völgyben állítólag legyilkolják az álmokat, kivéreztetik a lelket. Belovagolsz a katlanba, mint délceg lovag, és kicsoszogsz belőle, mint megtört aggastyán. Nem marad széles e világon egy szál irigyed sem, és önmagad számára se létezel.

A lépcsőfordulón megálltam, megfordultam, és csak néztem, néztem, szuggeráltam a lakásom, vagyis a képzeletbeli toronyszobám bejárati ajtaját. Hátha kinyílik, és Sárika kidugja fejét az ajtórésen, mert ezt a mesémet hallania kell, rólam szól. Rólunk, Sárika, meg arról, hogy a boldogtalan embernél nincs rosszabb a nap alatt.

– Betegeink jó része, Emma Karlovna, csak nagyon boldogtalan ember. Mondhatni, ez az alapbetegségük.

– Sárika boldogtalan? Mitől lenne boldog, hm?

„Olyan, de olyan honvágyam van...”

„A dollárt átváltjuk hrivenyre, a hrivenyt...”

– Mitől lenne boldog, Komarov doktor?

– Azon leszünk, Emma Karlovna, hogy kitaláljuk.

Míntha én lubickolnák a boldogságban!

Dermedten álltam a lépcsőfordulón, s vártam, hogy kinyíljon az ajtó.

Na persze, nálunk az öregsülők boldogan élnek. Örömlükben víznek mennek.

Sárika, Sárika...

Nem kezdek új füzetet. Nem hazudhatom azt házi feladatként, hogy a fiatalságod olyan nagy szentségben telt, hogy alig jöttél ki a templomból, már fordultál vissza. Hány szerelmed volt, szép sorjában: tíz, húsz... Soroljam név szerint? A kisváros meg a titkok megérvénnek egy mesét. De hát a nagy unióban az elektromos cikketek árusító üzlet vezetőnőjének szükségtelen volt szerelmi ügyeit véka alá rejteni.

Úgy volt, Sárika?

Szerelem... Miután eljárt feletted az idő – se nem csini, se nem bájos – behúzódtál a tisztas családanyaság árnyékába, mert anyu, szerencsédre, felhajtott számodra egy náladnál tíz évvel fiatalabb táti szájú fiatalembert, akinek majd negyven éves fejjel születtél két gyereket.

Így volt, Sárika?

Nyisd ki az ajtót, hadd lássuk, halljuk egymást!

A várúrnő lemegy a lépcsőn, és meg sem áll majd a Sárkányok völgyéig, hallod?! Így kezdődik az igaz mesém, Sárika, ami senki másé, csak az enyém.

11.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

A csalárd mesének se füle, se farka. Az igaz mesének, amint fülentésen kapom, megcibálom a fülét, ha meg hazudni merészel, farkánál fogva úgy elrepiitem, hogy sohanapján ér földet. Az én mesém földön járó, Sárika, mert nem tudom, csiribí-csiribá, az emlékeimet rózsaszínűvé varázsolni. Ha tudnám, akkor tündérmesévé sikeredne. A kerttündérek nem ismerik ugyan a bánatot és a könnyeket, de az igaz szerelmet se. Mivé lenne egy várúrnő igaz szerelem nélkül, hm? Boszorkánnyá. Br-r! Éjt nappá téve gyűlölné, ami után titokban vágyik. Mi más miatt akarná a nők sorsát, ameddig csak a csodatükre ellát, boldogtalanná tenni?

Első lépcsőfok, második...

Egy lépést se tovább, Emmuska-muska!

Azon kaptam magam, hogy a retikulőmben kotorászok, a kezitük-römet keresem. Máskor egyből a kezembe akad. Mintha nem lenne egyéb dolgom, csak, hogy lépten-nyomon szebbnek óhajtsam magam látni és láttatni. Dezodor, telefon, pénztárca... A telefont elfelejtettem rátenni a töltőre, pénzt se vettem magamhoz. A tárcában jó, ha van

össze-vissza húsz hriveny. Mire elég húsz hriveny? Éhbetegségre. Mamám nem fog feltámadni, hogy különb konyhán tartson.

Mély sóhaj, kifúj!

Na, még egyszer!

A nővérszobában az öltözőszekrényemet lakattal zárom.

– Előlem ne bujkáljon! – szoltam, mit szoltam, üvöltöttem, és mire se várva lecibáltam a retikült a vállamról, hogy mihamarább belelássak. – Zsebkendő, fésű, rúzs... Csak nem Sárika... Netovább! Nyugi, Emmuska-muska! Az előszobától kezdve a kisszobáig tele a lakásod tükörrel. Falitükör, asztali tükör, állótükör: szakmányban gyönyörködhet magába.

Sárika, Sárika...

A Franko¹⁰ úti iskolában kevés volt az osztályterem, másodikban és harmadikban délután kellett iskolába járnom. Osztálytársaimmal az óra közti szünetekben fogócskáztunk, vagy versenyt futottunk az ürességtől kongó folyosókon. Volt, hogy bemerészkedtünk a nyitva felejtett szertárakba, egyszer még a tanáriba is. Arról nem tehettem, hogy tanítás után féltem egyedül hazaindulni. Télidőben korán sötétedik. A fiúknak könnyű, tudnak futni a síkos járdán. Ircsi, Anikó, Etuka: tizennégyen voltunk lányok a B-ben, és egyikőnk se lakott közel az iskolához. Legtöbbször apu jött értem, és a hazaúton mindig beszámoltatott: mit tanultam ma, mi a házi feladat, miért a táskámban hordom a sapkám... Akkor szakított félbe, egyszer-egyszer, ha elkezdtem nyafogni. Olyankor mindig megmagyarázta, hogy miért nem szabad irigykednem az A osztályban tanuló lányokra.

– Nem a tanuláson fog járni az eszed, hanem az A osztályos lányokon, hogy mi mindenük van, ami neked nincs.

– Akkor is ötöst kapnak, apu, ha nem felelnek. A tanító nénijüknek, Margareta Joszipoვნának a születésnapjára kristályvázát és sok csokor virágot vásároltak.

¹⁰ Ivan Jakovics Franko (1856–1916) ukrán költő, író, publicista

– Hú! – csóválta a fejét apu, majd mondta tovább a magáét. – A végén megbuktat a tanító nénid, és kétszer fogod járni a harmadik osztályt!

– Tiszta ötös vagyok, csak számtanból van négyesem – durcáskodtam tovább.

– Hmm! – hümmögött apu, és nagyon elhallgatott, de amint a sarkon befordultunk az utcánkba, ott folytatta, ahol abbahagyta. – Ígérd meg, kislányom, hogy holnaptól nem fogsz irigykedni!

Ígérni könnyű!

– Mamám, délután mehetek benne iskolába?

– Ha délig elkészülök veled, akkor igen.

– Mamám!

– Hallgatlak.

– Sáríkának a Mikulás fekete színű bundát hozott a pult alól. Anyunak valakik megsúgták, hogy a nővéremnek tiszta ötös lesz a félévi bizonyítványa, azért, meg azért, mert már nem irigykedem.

– Tudok róla, hogy mit hozott Sáríkának a Mikulás. Háromszáz rubelt aggatni egy süldőlánynak!

– Nekem három bugyit, két vastag zoknit rakott a cipőm mellé, meg egy bojtos téli sapkát, olyan piros csíkosat, amilyenben az ovisok járnak, pedig csak számtanból van négyesem.

– Anyádra vall. Emmuska, mi történt, valóban veszekedtek apádék, miután eljárt a Mikulás? Elzát másnap ideverte a kisördög, és öszszehordott rólatok hetet-havat, nem tudom, mit higgyek.

– Hát...

– Kikapsz odahaza, ha elmondod?

– Mamám, én még kislány vagyok, vagy már nagylány? Anyu azt állította, hogy kislány, apu meg azt, hogy nem ejtettek a fejemre, pontosan tudom, mi miért történik körülöttem. Ez azért volt úgy, mamám, mert apu mindig dühös lesz anyura, ha sírni lát. Meg... meg azt is mondta, mikor becsapta maga után a konyhaaj-

tót, hogy a Mikulás ezúttal egy jó nagy fenékbe rúgást érdemel, nem köszönetet.

– Más nem történt?

– De. Szerdán megígértem apunak, hogy nem fogok többé irigykedni az A osztályos lányokra. Tegnap is kivételeztek velük a sztalovába¹¹, és én csak azért se irigykedtem. Tudod, mamám, az A-soknak melegen poharazták ki a forralt tejet, a mi osztályunknak langyosan, az ő tejükben elolvadt a cukros kakaó, a mienkbe nem. Egyáltalán nem irigykedtem, hagytam, hogy fájjon. Miért olyan rossz nagyon félni?

– Mit csinált egyszer a drágalátos menyem!?

– Velem anyu semmit. Sárrikát íratta be a harmincrubeles tánciskolába. Apunak a gyárban kellett megtudnia, hogy hová jár a nagylánya csütörtök meg szombat délután. Mikor eljött utánam az iskolába, arra kért, hogy most ne kérdezzem, mert emberölő kedve van. Nem kérdezgettem, mégis beszélt.

– Miket mondott?

– Káromkodott, meg szidta anyut. Anyu tudván tudta, hogy az iskolában újév után tánciskola indul, meg azt is, hogy csak tíz rubelt kell fizetni Jenő bácsinak. Apu szerint Jenő bácsi kiváló tánctanár, és még azt is mondta, hogy, akik ma a városban táncolni tudnak, azok mind nála tanultak. Neki például bikkfa lába van, mégis megtanította a keringőre, a tangóra... A többi tánc nevére nem emlékszem, csak arra, hogy anyu haragosan nyitott ajtót. Meg még arra, hogy a konyhában azt kiabálta, hogy őt Jenő bácsi végképp nem érdekli, Sárrikának ott a helye, ahol a többi lánynak. Az igaz, hogy az iskola tormatermében nincsenek tükrök a falon, mint a kultúrházban, bordásfalak vannak, de a nagyfiúk és a nagylányok, ha ráunnak a táncolásra, a mászó kötelekbe kapaszkodva kedvükre hínázhatnak. A kultúrházban ilyen nincs, meg olyan sincs, hogy a

¹¹ Étkezdébe

tanárok rájuk néznek. A kultúrházban az van, csapkodta a konyhaasztalt apu, hogy a komszomolista lányok tudnak vigyázni magukra. Megvigyázzák magukat a kommunistáknak! Szajhává válnak egytől egyig! Erre olyan nagy csönd lett a házban, de olyan... Sárika is megijedt, én is megijedtem, reszgettünk a meleg szobában, annyira féltünk.

Arra eszméltem, hogy sajtó fenékkal ülök a harmadik lépcsőfokon, nem értve, tudva, hogy miért és mikor huppantam le. Senki nem kért meg rá, vagy parancsolta, hogy csüccs! A retikülöm tartalma szanaszét, és a fülemben mind hangosabban zakatolt mamám lábballhajtós varrógépe. A mamámé, aki, ha neki ült varrni, addig nem állt fel a varrógép mellől, míg a megkezdett munkával nem végzett. Így szoktam meg, mondogatta az utcabéli asszonyoknak, akik átjártak hozzá szoknyát, ruhát utána igazítani, felszegetni. Valójában az iskolai hittanárának köszönhette a szolgalmát, aki, miután feladta a házi feladatot, kórusban, mindig elisméltette az osztállyal azt, amit valaha Szent Ignác mondott: „aki csak egyetlen dolgot elvégez, a lehető legtöbbet végzi.” Mamám egyszer mondta el előttem, és mégis megtanultam, hogy aki csak egyetlen dolgot elvégez, a lehető legtöbbet végzi. Akkor nap azonban mégis felállt, odahagyta a varrógépen a barna színű kabátom. A kifordított lyukas zsebeket, a nagy fekete gombokat, amik jobban passzoltak színünkkel a prémhez, mint a pár szál cérnán fityegő pirosak. Nagypapa téli-kabátjának prémgallérjából lett a kabátkámnak gallérja, sőt, még a kezelőre, a zsebkivágásra is telt belőle egy-egy vékony csík. Ha Sárika jobban megvigyázza, nyugodt szívvel ráfoghattam volna az iskolában, hogy anyu a pult alól vette. De nem becsülte meg. Mamám, mikor meglátta rajtam, összecsapta a tenyerét:

– A kabátod háta mióta uzsonnázik zsíros kenyeret?

A messze rikító lilás foltot, a bal zsebbe tört tintásüveg nyomát nem hozta szóba, én meg nem mertem.

Mamám felállt, érted, Sárika, felállt, és azzal ült le mellém, ölelt magához a kiságyon, hogy, ha legközelebb félni találok, azonnal gondoljak arra, hogy ő engem nagyon, de nagyon szeret!

12.

A testemet naponta szokom, megbámulom a fürdőszobatükörben, az állótükörben, a nyitott ablakok üvegében. De az az igazság, hogy nem egyszer hunyorgáson kapom magam. Kit csapok be, hm? Mesterkelt távlattal szabad ugyan, ukmukfukk, megfiatalodni, de az igazságra hamar fény derül. Arra, hogy az arcomat ráncok barázdálják, a hajam ritkul, őszül, és a teltkarcsú elevenségem is lassan kétrét görnyed, mert senki, érted, Sárika, senki sem fog a kedvemért hunyorogni, annak látni, ami nem vagyok.

Tessék nem szégyellni, Emmuska-muska, hogy lassan vénasszony leszel, és tessék kimondani még azt is, amiről ötven évig hallgattál!

Egyikszor hallgatni helyes, megszólalni helytelen.

Másszor hallgatni helytelen, megszólalni helyes.

„Elgyávult, Emma nővér – állítaná fel a diagnózist Komarov doktor –, azért huppant fenékre.”

Nem vagyok gyáva!

Ültem a lépcsőfokon, hol az egyik lábamat nyújtottam ki, hol a másikat, hátrafeszített lábfejjel. Mamám szeretetét nem akartam holmi kis lábgörcsre pazarolni. Ahhoz meg, hogy ne féljek, elég, ha felállok. Az iskolában állva feleltünk. Amíg a padban ültem, együtt szorongtam az osztálytársaimmal, hogy az elhangzó kérdés után nehogy engem szólítson fel a tanítónő a válaszadásra. Érdekes, ha tudtam a választ, ha nem, amint felálltam, elszállt a félelmem. Apu drukknak nevezte.

Nem lelátón ülök, apu!

Megy le a várúrnő a lépcsőn, a Sárkányok völgyébe igyekszik, mert a senki földjéről csak oda vezet út.

- Hogy van?
- Megjött az étvágya, de még mindig hallgat, Igor Vasziljevics, pedig folyton beszélek hozzá, kérdezgetem, meséket mondok neki. Macskodna?
- Maga hogy van, Emma Karlovna?
- Nem értem!
- Azért van a három szabadnap, hogy kipihenje a huszonnégyórászt.
- Sárika ápolása nem esik nehezemre, végül is a nővérem.
- Még egyszer megkérdezem, hogy van? Nem szédül? Az étvággal hogy áll? Szokott székrekedése lenni?
- Na de...
- Engedje meg, hogy beutaljam Sárikát a nagykórházba. Megmagyarázom. Kihelyezzük a poszttraumás kiskatonákat ide, a rehab-intézetbe. Erdő, friss levegő, csend. Májustól szőlőszüretig az alkoholisták amúgy is szabadságra mennek, az ez idő tájt itt csellengő pár beteg bőven elfér egy kórteremben.
- Mióta tálalgotom, hogy mit kereshet maga itt!
- Ha odafönt rábólintanak a javaslatomra, újra együtt fogunk dolgozni, Emma nővér. Mit szól hozzá?
- Nem is tudom, hogy...
- A nagykórházban megszűnik a zsúfoltság, és Sárikának is könnyebb lesz, higgye el, nem beszélve magáról, meg arról a kis asszonykáról, akivel a lakásában találkoztam.
- Ágnes.
- Ági, hol vagy? Ha itt lennél, segítenél felszedni a lépcsőről a holmimat. A derekam, a hátam, a vállam, semmim sem a régi. Egyedül az igazság nem avul el, Ágicám.
- Mégiscsak beadta a bíróságra a válókeresetet?
- Ah... Kisolló, kulcsosomó, notesz... Ni, a szemüvegem, hány injekciózást, infúzióbekötést kellett végbenéznie, istenem, de hányat! Bár-

csak ne jöttem volna ki érte a nagyszobából, most nem hajigálnám a kis dolgaimat, sitty-sutty, a retikülömbe. A paszportom? Nélküle soha nem indulok el. Hú! Benne van a nyugdíjas kártyám, az adószámról szóló igazolás. Hol lehet? Csak nem... A retikül belső zsebében, ostoba picca, ahová mindig teszed!

Nem igyekeztem ölbe venni a retikült, hogy kényelmesen hozzáférjek a cipzáras belső zsebhez. Felállni akartam mindenáron, a fenekemen közelebb csúsztam a korláthoz, hogy jobban meg tudjam markolni. Istenem, segíts! Elsőre nem sikerült. Nem fogtam a fölösleges kilókra, a kudarc sem én vagyok, tele kell szívnom a tüdőmet levegővel, és bent tartani, míg lábra nem állok.

Hú, kifúj!

Az igazság kimondásakor előbb tükörbe kell nézni, és nem azon bosszankodni utólag, hogy Sáríkat ártatlanul vádoltam. Na! Nem nyúltam bele a retikül belső zsebébe, nem akartam a cipzárral babrálni, húzni az időt, hisz az igazság kimondása sokkal, de sokkal előbbre való dolog, mint a paszportom mellett lapuló ovális kézitükör.

Sáríka, a tiszta ötös bizonyítványod hazugság. A tanáriban Ircsivel belelapoztunk a nyolc A osztálynaplójába. Hármas, hármas, hármas, egyéb sem állt a neved mögött, csak tiszta hármas.

A fordulót követő harmadik lépcsőfokon állva azonban túl közel volt hozzám a lakásom fekete műbőrrel borított ajtaja, és hol volt még a lépcsőház bejárata!

Szándéknál többre nem telt, hát tátogtam.

13.

Csiribí-csiribá, dehogy varázsolta Sáríka elégtelen osztályzatait ötösökké, vagy az osztálynaplót lapozó Ircsit seprűnyélen röpködő boszorkává az emlékezetem. Sőt, felejteti sem óhajtott. A sarokban álló kisasztalkát a kávéfőzővel, a villanyrezsóval és a sok-sok fehér csé-

szécskével annyira életszerűen megidézte, hogy érezni véltem a tanáriban terjengő kávéillatot. Mégis cserbenhagyott, az utolsó pillanatban a huzat – mi más? – kisöpörte osztálynaplóstól és kisasztalkástól a lépcsőforduló törött ablakán. Huss! Kabátról a tollpihét.

Elhinodáltad a kis igazságot odamondogatását, Emmuska-muska, megint.

Miért?

Hol volt, hol nem volt...

Na, persze!

Egy szép napon a vakarcs, akinek hitte magát a mesebeli kislány, hogy, hogy nem, rádöbrent a tanári szoba hosszú, piros terítős asztalánál, hogy van valami, ami az apukájánál is erősebb. Olyannyira, de olyannyira, hogy jobbnak látta, ha odahaza hallgat nővére hármass osztályzatairól. Nem mondja el az apukájának, és a mamájának sem fog árulkodni róla.

Miért nem?!

– Öt kabátom van – motyogtam, netán suttoztam kisvártatva, hogy mégis csak mondjak valamit. Ha nem fogom erősen a lépcsőkorlátot, összerogyok, hanyatt esek, vagy mit tudom én!

Állva maradtam.

Ki, ha nem én?!

Apu rég nem forgatja előre-hátra a mesék időkerekét; ül le az ágyamra azzal, hogy ünnepi ruhába öltöztesse a templom előtt kolduló meztelen igazságot.

Állva maradtam.

Álltam és le-lenéztem az elnyűhetetlen, letaposott szárú nagypapa papucsomra. Vajon hány éve mos, főz, takarít, csoszog velem a lakásban? Hús, harminc... Csissz a jobb lábas, csössz a bal lábas. Vagy fordítva? Hm! Valahol olvastam, hogy az eredeti papucsoknál nincs olyan, jobb vagy bal lábas, a viselés során lesznek jobb vagy bal láb-
ra valók. Ahogyan, mamám szerint, a feleség sem parancsszóra válik

konyhatündérré vagy házisaránknyá, az ura apránként tesz róla, hogy mivé sikerüljön. Na, hogy ezt ő találta ki, hogy legyen mivel bevarnia a zakatoló varrógépe mellett pletykálgató asszonyok száját, vagy netán olvasta valahol, nem tudhatom. Sok könyvet kiolvasott, az életből se kevesebbet. Fifti-fifti.

Nem igaz! Nem! Apu nem akarhatott semmi rosszat kihozni anyuból!

Nem!

Széthasogatlak, elégetlek, átkozott papucs!

Nyugi, Emmuska-muska!

Nem nyugodtam meg, úgy lerúgtam a lábamról a nagypapa papucsot, hogy a falig repült. A lépcsőházban nem kell mosogatni, súrolni, port törölni, a fenébe, és emlékezni sem muszáj! Itt csakazértis le-fel kell járni, hogy az új kabátod láttán hadd egye a sárga irigység a kukucskálón át leselkedőket!

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Megy le a várúrnő a lépcsőn, a Sárkányok völgyébe igyekszik, mert a senki földjéről csak oda vezet út.

A ruhásszekrényben öt kabát lóg a vállfán. Van egy fűzőld és egy mélykék színű tavaszi-őszi kabátom. Kedvem válogatja, mikor melyiket veszem fel. Szegény Elemér, ha még élne, lenne gondban. Nálam a csapni való hangulat se tart ki délig, a jókedvem meg hamar elpárolog. Mélykék szeleburdiság, fűzőld önsajnálattal, szegény Elemér! A térdig érő dzsekikabátom bordó színű. Elég hozzá pár szem eső, hogy úgy nézek ki benne, mint fapálcikáján az összeesett vattacukor. A végig begombolt prémgalléros, béléses fekete színű télikabátomban meg puffancsnak érzem magam. Ez komoly. Ne adj isten, ha egyszer elcsúsznának a járdán, biztos elgurulnának. Ez eddig négy.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Hová, háová mezítláb?

Megy le a várúrnő a lépcsőn vezeklő ruhában és mezítláb.

– Szép a bundája, Emma Karlovna. Örülök, hogy ilyen szépen gyógyulnak a gyerekkorában szerzett traumái, és ennek ezentúl hangot is adhat.

– Nem értem, Igor Vasziljevics.

– Nem kell többé sajnáltatni magát.

– Sajnálatom...

– Azzal, hogy folyton előhozakodik a nem épp rózsás gyerekkorával, egyebet se csinál.

– Ez baj?

– Egyelőre nem. De bármikor megtetszhet egy korban magához illő fiatalember...

– Igor Vasziljevics, nekem...

– Kérdem, a reménybeli fiatalembert a gyerekkorában ért sérelmeinek felelegetésével akarja magába bolondítani? Meg se próbálja! Önmagadért szeressen a fiatalember Emma, hogy viszonzni tudd a szerelmét. Na, azért nem kell mindjárt sírni!

– Apu szerette anyut.

– Jobb, ha tudja: a férjem szeret, én meg majd sajnálatom magam problémamegoldás zsákutca. Az erre épülő házasságok sehová se vezetnek.

Nem ismer, semmit nem tud az életéről, Komarov doktor.

Honnan tudna, kitől, hm?

Érdekes, Ági, amint szerét ejtheti, elkezd sajnáltatni magát. Nem mintha nem sajnálnám...

Első lépcsőfok, második, harmadik...

14.

Az élet megy a maga útján, persze, ha közben nem történik veled érdemleges dolog. Lépkedj lefelé a lépcsőn telve keserűséggel, bosszúvágygal és gyűlölettel, és tapasztalni fogod, Sárrika, hogy az életed

jottányit se mozdul: se előre, se hátra, se keletre, se nyugatra. Felemel vagy elejt.

Szárnyalni nincs erőm, zuhanni nincs hová.

Magamnak nem bocsájthatok meg.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Két kézzel markoltam a retikülöm vállszíját.

A múltat feldolgozni, ugyan már...

Csodaszámba menne. Nagyobb csuda lenne, mint a láthatatlanná tévő palást. Ami láthatatlanná tesz, de nem változtathat értéktelenné, egyik pillanatról a másikra szajhává, ha így jobban tetszik.

Felejtés! Há-há-há...

Mi a jó francon nevetek?

Mentem le... Fejezd be, Emmuska-muska, elég a röhögésből!

Mély levegő, kifúj!

Megy le a várúrnő a lépcsőn, vezeklő ruhában és mezítláb.

Hová lett a büszkeségem, Sárika, hová? Tegnap reggel még meg volt, emlékszel? Nem néztem hátra, sejtettem, hogy az ajtóban állsz, és lesed, hogyan vonulok le a lépcsőn.

Nincs szükségem vekkerre. Öt órakor menetrendszerűen sípol a gyorsvonat. Apu vonatkerék-csattogást hallott, és pirosan, zölden villogzó fényeket látott, mielőtt felébredt. Mars, ki az ágyból! Éhen hal, aki henyél! Ügyeleti napon jó, ha kétszer, na, háromszor, ha visszaaludtam. Percekre, persze. Igaz, munkába menet minden perc duplán számít. Először vécéznem kell, aztán zuhanyozni, mindeközben minimum fél liter kávé kell lefőznom. Á-á... Amit a lányok főszkölnek a kiskonyhán, csapnivaló. De ha nem az öblítőtartály szarakodik, akkor a víznyomás hibádzik, csurog-csepeg a víz a zuhanyrózsából. Ne éld át, Sárika, ahogy állok a zuhanyrózsa alatt szál semmiben, és a gázra feltett kávéfőző a konyhában egyszer csak azt mondja: bumm! Huh, megint nem áztattad ecetes vízben a szűrőket Emmuska-muska! Ha nekiállok a kávézaccos csempfal és gázspór törlésének, ezer százalék,

hogy elmegy a mikrobusz. Idő, idő, idő! Muszáj öltözködnöm, és lehetőleg, hipp-hopp, hogy jusson öt perc a kenceficére. Aha! A lefektetés előtt odakészített szoknyám cipzárja mikor romoljon el, ha nem az utolsó percben? Mit vegyek fel, hm? A kérdések kérdéséhez képest a kiszakadt harisnyanadrág, vagy a maradék ajakrúzs tartóhüvelyből kipiszkálása gyufaszállal piti dolog.

Ébresztő! A tovakatoló gyorsvonat sípszava előtt vagy után, áh, na jó, mintha piros és zöld karikák villódtak volna a szemem előtt. Fontos? A lényeg, nem aludtam vissza. Ásítottam, nyújtózkodtam, megvakartam az orrom hegyét, ez családi babona, aztán ki az ágyból. Éhen hal, aki henyél! Papucs az ágy előtt, pohár víz a kisszekrényen, odakint világosodik. Emmuska-muska, talpra! Derékhajlítás előre-hátra, jobbra-balra, villanygyújtás, kicsoszogás a klotyóra. Az öblítőtartály nem szarakodik, a kávéfőző fent a gázon, a víznyomás prima, ha hagynám, a vízszugarak lesikálnák a hátamról a bőrt. A kávé lefő, a lakásban szétterül az illatfelhője. Áh, élünk! Mi ez a hang? Ajtónyikorgás. Sárika kióvatoskodott a szobájából. Furcsa. Folyosófalnak támasztott háttal figyelt, leste mozdulataimat az álmatlanságtól kissé felduzzadt szemével. Az első főzet kávétermoszba töltöm, majd a második főzetből megkínálom. Furcsa. Mióta nálam van, egyszer sem volt kíváncsi a munkába menetelemre. Most miért, az Ági főzte kávé nincs türelme megvárni? Semmi töprengés, locsi-fecsi, magamra alig jut időm! A második főzet kávé a gázon, és Sárika hogy, hogy nem, a szobám ajtajában állt. A bugyitól a blézerig bezárólag végbeámulta az öltözködésemet. A konyhában lefő a kávé, de nem rohanok, taszítom félre az útból a nővéretem, nem, apró mosoly, kezem puhán a vállára teszem, és utat enged. Aztán jött utánam, a konyhaajtóból tárt szájjal figyelt. A főzetből teletöltök két kávéscsészét, a maradék megy a termoszba. Vissza a szobámba, Sárika magától utat ad. Furcsa. Még, hogy egy csésze kávé végett! Rosszul hittem? Áh! Újságpapírba csomagolom a vasalt fehérköpenyemet és sapkámat, a kikeményítést

örzendő. A papír szárazon és élen tartja a köpenyemet, nem lóg majd rajtam a szolgálat ideje alatt, mint a takarítónőkön, törlőrongy gyanánt. Érdekes, Sárika nem várt magyarázatot, akkor nézett rám kérdően, mikor hellyel kínáltam, leültem a konyhaasztal mellé. A napi első kávémat cukor nélkül iszom, nehogy hirtelen égbe szökjön a vércukorszintem. Kínáltam, Sárika sem kért a kávéjába cukrot, kezével takarta a csészét.

Sárika valójában a betegem. Erre gondoltam, kávézás közben, aztán arra, hogy nem férfi beteg, nem fog szerelmet vallani, ha most átnyúlok az asztalon és megfogom a kezét. Összerezzen. Elborzadtam. Ha a mélyhűtőből húzná elő, akkor sem kellene a kezének ilyen hidegnek lenni! Hidegláz? Szorongás. Félelem ült a tekintetében. Talán attól rettegett, hogy lezargatom a szokásos tirádám. Aha! Hajni jobban tenné, ha hazajönne Baranyából, izé, a mindig elfelejtem nevű faluból. Ott csak egy ukrán, aki eleszi a helybeliek elől a kenyeret. Rosszabb esetben városi kurva, aki folyton azt lesi, kivel baszathatná be magát a falu egyik módos családjába. Igazam van?! Elikére is ráférne egy beolvasás! Ma valutázik, holnap drogdíler lesz, harmadnap felcsap migráncsempésznek, mert abban van az igazán nagy pénz. Légvonal az akasztófaig. Igen, Sárika, addig kellene rágnod a fülét, hogy két szép gyereke van, ügyes és takaros felesége, betegeskedő édesanyja, míg szét nem mállasztja a kemény kobakját, ha már a csurmától nem akar félni!

Buta picca, mondtam magamnak, Sárika a beteged! A beteg magánéletét nem szabad kritizálni, a beteget nem szabad kioktatni, a beteggel nem szabad vitatkozni, egy vérbeli nővér ilyet soha nem tesz.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Pokolba a lépcsőházzal!

Mély levegő, kifúj!

Satuban éreztem a kezem, olyannyira szorította Sárika. Nem ránthattam vissza, mondhattam azt, engedje el. A tekintetét kellett elkapnom, és rámosolyogni, hogy fontossá legyen önmaga számára. Végére

két gyereke van, két szép unokája, a nyugdíja, igaz, kevés, de hát ki nek sok a városban? Nem apránként engedett a szorítás, hirtelen eresztette el a kezemet, aztán gyorsan a falóra irányába fordította a fejét. Hat óra. Jesszusom, a perceken itt a betegszállító mikrobusz! Felugrás az asztal mellől, rohanás a fürdőszobába, kirúszosás és fészülködés, majd vágta a szobában felejtett szatyorért. Sáríka mindvégig a helyén maradt, de mire kimalmoztam, hogy mégiscsak szandált húzok, hisz mindjárt nyár van, már mellettem állt, kezében a termossal. Retikül, szatyor, vállat hátra, fejet fel, levegő kifúj! A bejárati ajtó nem magától tárult, Sáríka nyitotta ki előttem sarkig.

Munkába menet nem számolom a lépcsőfokokat.

Munkába menet tudom, hogy a többiek, a beteggondozók, a szakácsok és a takarítónők, a templom előtt gyülekeznek.

Munkába menet azt is tudom, hogy nem azért jár ki nekem a külön fuvar, mert Szláviknak a lakótelep épp útba esik.

A mikrobusz a kijárat előtt állt. Szlávik előre és magyarul köszönt, készségesen kinyitotta a gépkocsi első ajtaját.

„Jó reggelt, Emma nővér!”

„Óvatosan, Emma nővér!”

„Övet bekapcsolni, Emma nővér, indulás!”

15.

Harminc éve számolom, hány lépcsőfokot kell megmásznom a bejárattól a lakásomig. Egyszer majdnem sikerült. Negyvenes nőcike lehettem, kétségbeejtően öreglány. Ah! Jut eszembe, inkább Ágival egykorú, épp hogy túllendültem a harmincon. Volt kedves halottam és sötét titkom, és Sáríka azzal karolt belém a korzón, hogy szégyell, messziről lerí rólam, hogy kurva vagyok. Egyedül éltem, fiatal orvosok között forogtam, és... és az egészségemre se ártott tekintettel lennem. Kerek perec: szerettem baszni.

Sárika, harmincvalahány évesen ki nem szeret, hm?

Megy le a várúrnő a lépcsőn, vezeklő ruhában és meztláb.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Másfél órája ezen a lépcsőn araszoltam fölfelé. Nyilallt a csípőm és a hátam, a vádlim be-begörccsölt, és minden emeleten megálltam, hogy bevárjam a tüdőm. Légszomj gyötört, kékültem-zöldültem, meg és meg akart fúlni. Nem túlzok, Sárika. A meghaláshoz szükségtelen nekifutni, elég a cipő helyett magas sarkú szandált felvenni, és a lehető legrosszabbkor szembesülni a múlttal. Nem szemlesütve, hogy úgyszólván már az hülyeség, hogy egyáltalán eszembe jut a sorsom, hanem, mint kard ki kard ismerőssel, akivel eleddig kegyeskedtünk elkerülni egymást.

Hová lett reggelre a büszkeségem, Sárika, hová?

Nem az ördög vitte el.

De... de az nem kizárt, hogy Ági. Áh!

Mély levegő, kifúj!

Fára se mászott, bokrok közé se bújt, az égbolt csillagos volt, az éj hűvös. Szál köpenyben oda-vissza jártam a rehab parkjában. Hahó, Emma nővér! Csönd. Egy alkalommal a nagykapuig, sőt, a sertésólig is elsétáltam. Hahó! Az ólban jóllakott hízók rőfögtek, muzsika a gondnok fülének. A konyhai hulladék és az ételmaradék, ne má', itt kizárólag az emberi élet mehet pocsékba. Borzasztó! Még három óra, és jön a betegszállító mikrobusz, érkezik a váltás. Hahó, Emma nővér! Az egyik disznó váratlanul felhorkant, elhátráltam a karámtól, majd – hogy miért? – sarkon fordultam, és futni kezdtem. Érverésem hangosan lüktetett, szívem össze-vissza kalimpált. De csak futottam és futottam... Na, nem kilométereket. De amint megálltam, jobban reszkettem a hajnaltól, mint az éjszakai kísértetek.

Időbe telt, mire kikászálódtam a háztömb előtt fékező mikrobuszból. Ha nem Szlávik a sofőr, ki se szálllok. Hajts velem tovább, vigyetelek le a térképről!

„Itthon vagyunk, Emma nővér!”

„Óvatosan, Emma nővér!”

„Szép napot, Emma nővér!”

Ráadásnak csendőrpofont, hogy felébredjek. Ki vagy, hol vagy? Ja! Itthon vagyunk. Késő bánat, Emmuska-muska, hipp-hopp még magadnak sem szabadna megbocsájtanod. Na, szorítsd hónod alá a retikulódet, markold meg erősen a szatyrod fülét, és gyerünk! Várnak. Sárrika a reggelijére, Ági arra, hogy végre elindulhasson a drogériába dolgozni. Éhen hal, aki henyél! Kenyér, zsír, alma, főtt tojás, tea, sós keksz, és kész a várúrnői reggeli.

„Nem járt-kelt, aludt valamicskét Sárrika?”

„Nem betegek a gyerekek?”

„Anyukád nem berzenkedik, hogy négynaponta neki kell az unokákra gondot viselni?”

Áginak elég a három kérdés, hadd szaladjon hajlakkot árulni. Nincs mitől félned, Emmuska-muska! A lakásban nem a nagymamád vár rád, senki nem fog két kézzel a hajadba ragadni!

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Amint magam mögött hagytam a harmadik emeletet, elszállt a maradék erőm. Visszafordulni, ugyan már! Na, a letaposott szárú nagypapa papucsért legalább! A mezítláb járást szokni kell, a Sárkányok völgyéig nem tipeghetek lábujjhegyen. Kész öngyilkosság! A sarkamra kell állnom. Nem bukhatok orra, gurulhatok le a lépcsőn, még nem!

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Kezében a piros színű csavarfedeles kávésdobozzal, Ági az ajtóban várt. Csak nincs valami baj? A szatyorban lévő fehér köpeny és az üres termosz mázsás súlyként húzta a vállam. Sárrikával akadt gond? Akkor mindig telefonál, megkérdezi, mi tévő legyen. Elfogyott a kávé? Tegnapelőtt vettem fél kilót! Beteg a gyerek, rohannia kell? Akkor hagy csapot-papot, nem tekergeti ki-be a dobozfedőt az ajtóban. Huh! Sza-

bad kezemmel a korlátba kapaszkodva, lépcsőfokról lépcsőfokra vontattam magam. Akkor most mi van, vagyis mi nincs?

Hülyeség, még hogy Ági válni készül!

Ostoba picca vagy, Emmuska-muska! Persze, hogy könnyebb volt röhögni a mértékkel és tartózkodással poénon, mint kérdőre vonni:

„Mi az a nagyon fontos dolog, Ági, amivel az ajtóban vártál?”

„Szóval, Sárrika nem semmiért rohant víznek.”

„Belegondoltál egyszer is, hogy családi tragédiák sorát indítod el azzal, ha elvált a fiától?!”

Hogy... hogy vezeklő ruhában végzed, és mezítláb.

Oda-vissza húsz percre laktunk mamánktól, emlékszel, Sárrika, ha nem találtuk odahaza, visszasétáltunk később. De néha megtörtént, hogy volt dolog, amit nem hurcoláshattunk magunkban, oda-vissza, napestig. Állni kellett tehát és várni. Hmm! A meducsi-ban¹² akkortájt tanultunk a pszichiátriai betegek higiénijáról, hogyan tartsuk tisztán a bolondokat. Szerda délután körmöt vágunk, fület mostunk, kádban fürdettünk. Tizennyolc éves koromban névén neveztem a dolgokat. Kényeskedésben sem maradtam hátrább az évfolyamtársnőimtől. Pár napja el-ellógtam az órapárokról, és délutánként sem higiéniztam az elmeosztályon. Sokadik napja nem lehettem ápolónőjelölt, lépten-nyomon hánytam. A lányoknak jobb volt nem az orrukra kötni, mitől görbül az egyenes, bár az tudott volt, hogy kitől. István rendesen beszart: még pár hónap, és felcserdiplomával a kezében ügethet az orvosira. De így, hogy felcsinált, az ucsiból¹³ két lábbal mindkettőnket, és mehetünk beteggondozónak se. Isten ments, hogy kitudódjon! Apu felakaszt, tiszta sor, István ellenben, szavai szerint, nyúzva és sózva lesz. Az apja tanácselnök, nagy tőc a faluban.

¹² Egészségügyi szakközépiskola

¹³ Szakiskolából

Álltam, vártam mamám háza előtt, az álmatlanul töltött éjszaka kilúgozta az agyam. A száz rubelt szombat délutánig, ha fene fenét eszik is, előteremttem! Ennyi fért bele. Időbe telt, mire betüremkedtek és sorjázni kezdtek bennem a kérdések. Mire kérem, miből és mikor adom meg? István messze lakik, vasárnapig nem utazhat haza. Sáríkáknak van pénze, adna, sokat kalimol¹⁴ az elektromos szaküzletben. Hm! Apunak, anyunak nem árulkodna, de ha nincs kiről, miről pletykálni a városnak, holnaptól lenne. Mamám, segíts! Segít, tudom, hogy segít, de nem állhatok elé azzal, hogy a pénz az abortuszomra kell. Akkor mire? Farmerem van, klumpát a lábamra kedden vett anyu, bugyival és melltartóval a fejem búbjáig...

Végre! Mamám nem a főút irányából, a kis utca felől igyekezett haza, üres kézzel, fekete fejkendőben. Hol volt ezidáig? Nem az üzleteket járta, ezer százalék. Miért visel kendőt? Szél se fúj, hideg sem volt. Illendőségből kendőt a fejére csak a temetőbe, vagy templomba menet kötött. Aztán mellém érve nem köszönt. Szótlanul előkörtorta szürke színű kimenő ruhája zsebéből a kulcsosomót, kinyitotta a vaskisajtot, és nem nézve se jobbra, se balra, meg sem állt a ház bejáratáig. Kulcszörgés, tárva felejtett ajtó. Bemennyek, ne menjek? Ha a fene fenét...

Alig léptem a kisszobába, mamám azonmód elmarkolta a vállig érő hajamat. Két kézzel húzta, cibálta, hajamnál fogva rángatott jobbra-balra, kis híján feldöntöttem a varrógépet.

– Fasz kellett?! Jó nagy kellett?! – kérdezte, kiabálta közben mamám, akit még káromkodni se igen hallottam.

Védekezni, kiszabadulni... Úgy dobott le a kiságyra, mint egy szalmabábut. Ne kérdezd, Sáríka, amit akkor én kaptam! Csattantak a pofonok, dübögött a hátam, ütött-vert mamám két kézzel, tenyérrel, ököllel, ahol ért.

¹⁴ Kalim – csúszópénz, borraivaló, „könnyű” pénz

– Jó volt?! Kell még?! – kérdezte lihegve. Nem válaszoltam, sírtam, könnyögtem, megpróbáltam felkönyökölni, mire jött az újabb ütészuhatag. Nem tartott soká. Mamám ezúttal hamar elkészült az erejével. Elhátrált az ágytól, halottam, ahogy kihúzza az asztal mellől a karosszéket és leül.

– Gyönyörűség! – szólalt meg pihegve. – Az első jöttmentnek alá adja magát. Istenem, mi vétettünk? Ezért veszekedhettem, zsarolhattam anyádat a végrendeletemmel, hogy ne vettessen el, hogy megszülethess! Sikeresen megháláltad!

Mit mondhattam, hm? Taknyom-nyálam összefolyva, hajcsomóim szanaszét, minden bordám külön fáj.

– Mi lesz, ha félresikerül a műtét, és nem lehet többé gyereked? Belegondoltál egyszer is?!

Honnan, kitől tudta meg? Este mentünk Istvánval a nőgyógyász lakására, mikor az emberek a tévét nézik. Nincs válasz. Mamám a konyhaszekrényhez lépett, és, miután a kihúzott fiókot visszatolta, oda jött a kiságyhoz. Nagy nehezen megfordultam. A száz rubelt, egy- és háromrubelesekől maroknyi pénz, mamám gondolkodás nélkül az arcomba vágta.

– Nem Istvánozol tovább! Megérttetted?! Szombat délután én kísérlek el az orvoshoz!

Első lépcsőfok, második, harmadik...

16.

A harmadik és a második emelet közti lépcsőfordulón játszottam el a madárijesztőt Sáríka, holott nem egy szerepálom.

Hess, hess, hess tőlem!

Az emlékeimnek nincs szárnyuk, mégis visszaszállnak, nincs nyelvük, mégis beszédesek, és nincs orruk, mégis megérik, ha van miért félni tőlük. A toprongyos Emmuska-muska kinézetem nem volt elég

ijesztő. Tűrnöm kellett, hogy a láthatatlan csőrök véresre csipkedjék maradék lelkierőmet.

Az ördög, amit jobb kézzel ad, azt a bal kezével visszaveszi.

Az ördög egyenest áll az Istvánodban.

Beleléptél, lányom, az ördög papucsába.

Nem ugrabugráltak kisördögök Sándor keresztapám fehér színű Zsigulija előtt, se menet, se jövet, és a nőgyógyász lakásának a falára se voltak felpingálva, mamám mégis az ördöggel példálózva járt-kelt a házban egész este. Utólag, az István körül járó gondolataimat próbálta a fejemből kiűzni. Huh! A nagyágyon, a dunyhával fülig betakarózva nem voltam ilyen okos, sőt, okom se volt rá, hogy okoskodjak: pityregtem, zokogtam, bögttem.

Hess, hess, hess tőlem!

Apu várt ránk mamám háza előtt, jobb keze az akasztófakötél helyett a barna utazótáskánk fülét szorongatta. Nem köszönt, kérdezte meg, hogy vagy, lányom. Miért? Árnyékot játszott mögöttünk. Szobasarokba húzódva nézte végig, ahogy mamám elsimítja az ágyon a lepedőt, felrázza a dunyhát, a párnát, és engem úgy ültet le az ágyra, mint dedóst a bilire. Nem kizárt, ha akkor istenesen leteremt, most nem okozna fájdalmat az emlékezés. Legfeljebb megkönnyezném, na, az abortuszomat, és megkönnyebbülnék. Zsebkendő van a retikülömben. Igen, sóhajtanék kettőt-hármat, és első lépcsőfok, második, harmadik...

Apu, meg se történne, ami ma történik.

Időbe telt, míg kimerészkedett a félhomályból, s a táskát az ágy végén álló asztalkára téve megszólalt:

– Anyud küldött néhány dolgot, amire szükséged lesz a héten.

Istvánra lenne szükségem, apu.

– Két hálóing, egy rakás bugyi – sorolta, szedegette elő a táska tartalmát. – Két lepedő, hogy ne a mamádét koszoljuk.

Én koszoló, egyedül én! Szégyenfolt lettem.

– Anyud holnap hoz ebédet – ennyit mondott, a két csomag vattát sem említette. Némán letette a kisasztalkára, és tétován, hol megszorítva, hol elengedve a táskafület, végre rám nézett.

Emmuska vagyok, apu, a lányod.

Bólintott, s megsimogatott a tekintetével.

De az is lehet, hogy csak én láttam így.

Mire felocsúdtam, mamám állt előttem, kezében egy tányér márdártejjel. Jó hideg, most vettem ki a hűtőből, mondta, és még mondott valamit az ördögről, és miután a tányért a kezembe nyomta, ki-sietett. Első ránézésre a tojásbabok bárányfelhőként úszkáltak az étel sárgás felszínén, de miután megkóstoltam, jéghegyek látható csúcsaivá váltak, ha meg a kanállal egybetereltem őket, kész Antarktiszá.

Hideg verejték, jéghideg végtagok, remegés, kóma, halál. A hirtelen leeső testhőmérséklet az alkoholistáknál elvonási tünet. Ez igaz, de nálam mi volt? Kezdtem rettenetesen fájni, dideregni, vacogni... Isteni szerencse, hogy mamám nem nyitotta rám az ajtót! Egy ágyszéken összekucurodott, minden porcikájában reszkető, kékülő-zöldülő leányzó mi lehetne más, ha nem az ördög műve?

István nem ördög!

A szerelem nem ördögösség!

Álltam a harmadik és a második emelet közti lépcsőfordulón, és fáztam, reszkettem, és ugyanúgy össze-összekoccant a fogam, mint akkor este az ágy szélén. Kánikula, gőzfürdő, vagy forró kemencepadka, ahová aludni térnek a mesebeli vándorlegények, ph-h, ilyesmi eszembe se jutott.

Hess, hess, hess tőlem!

Ruhástól nem bújhattam az ágyba. Kénytelen-kelletlen levetköztem, és átéltem a ma sem tudom mit. Lekerült rólam a szoknya, a harisnyanadrág, a blúz, a kombiné, a melltartó, és közben rám tört valami közöny féle. Egykedvűség, jobban mondva. A kettő, Sárrika, nem ugyanaz? Mindegy! A rólam készült fényképeken néha alig ismerek

magamra, de, hogy másénak tudjam a testemet... Örület! Emelgettem, nyújtogattam a kezemet, a lábamat, tapogattam a fenekemet, simogattam a mellemet, hiába. Ilyen nincs! Mély levegő, Emmuska! Kifúj! Az én kezem, lábam, derekam, fenekem, mellem, és ismétlés vagy ötször, de se a kezem, se a lábam, se a derekam, se a fenekem, se mellem nem óhajtott újra enyémmé válni. Mamám kellett hozzá, vagyis az, hogy rám pirítson:

– Szégyelld magad! Mi az ördögnek pucétkodol, kinek akarsz egyszer tetszeni!?

– István nem ördög.

– Gyorsan vedd fel a hálóinged, és be az ágyba, egyéb se hiányzik, csak, hogy kihútsd magad!

– Szerelmes vagyok Istvánba.

– Az a hat vagy hét lány is az volt, akikkel már sikeresen elbánt.

– Hazugság!

– Balogné lánya az iskoládban takarítónő, tőle tudom, hogy kanod apja a faluban tanácselnök, a sógora meg a kolhozban párttitkár, mehetünk az Istenhez panaszsra, ha valami bajod lesz.

– Holnap meglátogat.

– Na, az én udvaromra, míg élek, be nem teszi a lábát!

Mamám kijelentését megsirattam. Azzal aludtam el, hogy holnap folytatom, mármint a sírást, és addig böögök, míg mamám Istvánt be nem engedi az udvarára. Igen, ha muszáj, napokig bömbölök, telesírom a házban fellelhető összes párnahuzatot...

Anyu keltett fel.

Reggel volt, délre járt az idő, vagy esteledett?

Fene tudja! A nagyszobában nem ketyegett falióra.

– Meghoztam az ebédedet – köszönt rám anyu, és csak beszélt, beszélt, beszélt. A babarózsaszín marhahúsról, a bolti tojást mutyiban áruló piaci kofáról, aztán a maga nyújtotta levestésztára terelte a szót, hogy milyen gyenge a huszonhat kopejkás liszt, szakad a tész-

tája, mint a nedves itatóspapír. A bolti eladók is sorra kerültek, már hogyné, a zöldséges üzletben frissiben kiszínelik a portékát, a vevő meg egye meg a szart, mert amit kapni lehet nem egyéb. Belerakja az ember a zöldségfélét a fővő marhahúslevesbe, és a sárgarépa azonmód szétmállik. Szerencsére sikerült fagyasztott csirkéhez jutnia, másfél óras sort állt ki, de megérte. Először arra gondolt, hogy kirántja, de az kajának szaporátlan, hát lett belőle egy tele lábas tejfölös csirkepaprikás. Főz hozzá esténként egy nagy tál makarónit, és két-három napig el lesz rajta a család.

– Nem vagyok éhes.

– Akkor mi vagy? – kérdezte anyu. – Mondjam meg ki...– és nem mondta ki, lenyelte a mondat végét, hogy annál bosszúsabban húzza szét az ablakon a sötétítőfüggönyt. Odakint hétágra sütött a nap.

– Ha nem vagy éhes, majd eszel – vont vállat anyu, és odalépve az ágyamhoz, fölém hajolt. A szeme körüli mély szarkalábakból ítélve nem sokat aludhatott az éjjel. – Nem vagy lázas? Fáj még? Pecsételtél, véreztél?

– Sokat sírtam, anyu, mamám nem akarja beengedni a házba Istvánt.

– Be akart jönni?

– Hétfőn fog meglátogatni.

– Tudta, hogy miben vagy, és mégis hazautazott? Hát... Tudod mit, igazat adok mamádnak.

– De anyu...

– Cs-s! Beszéltem Szeles doktorral, az orvosi igazolással nem lesz gond – szólt közbe anyu. – Sáríkának meg áperté megmondtam, úgy halljak vissza egy szisszenést is a húgodról, hogy szálanként tépem ki a hajad!

– Holnap megyek suliba.

– Hadd ne mondjam, hová! – csattant fel anyu, majd kisvártatva megsimogatta az arcomat. – Rosszul találsz lenni az órán, mentőko-

csit hívnak, kórházba visznek... Dosztig elég, ha mit tudjuk, mi történt. Akarsz, nem akarsz, egy hétig itt fogsz pihenni. Emma mamád éjjel-nappal tud vigyázni rád.

– Rám nem kell vigyázni!

– Nem tudni. Apád dolgozik, én estig varrodázok, Sárika is munkába jár: szót se többet!

Hétfőn vártam Istvánt, nem jött.

Kedden vártam Istvánt, nem jött.

Kimegyek hozzá az utcára, ha több kettőnél. Nem vagyok beteg.

Szerdán délben befutott Sárika azzal, hogy rohannia kell, az elektromos szaküzletben egy órányi az ebédidő. Emlékszel, tábla csokoládét hoztál, két üveg limonádét, meg egy borítékba zárt levelet.

– Két osztálytársnőd járt az üzletbe, ők adták ide – hadartad, és már ott sem voltál.

Amilyen gyorsan felbontottam és átfutottam a levelet, olyan gyorsan, ha nem gyorsabban, téptem miszlikre. Átgondoltam, belátom, tekintettel. Ahogy voltam, hálóiingesen kirohantam a ház elé, és az árokba szórtam a papírfecniket. Átgondoltam, belátom, tekintettel. Mamám karolt át, vezetett vissza a házba. Átgondoltam, belátom, tekintettel: a levélnek ez a három szava billogként égett a lelkemre. A szerelem nem gondolkodik, nem lát be semmit, és nem lehet tekintettel senkire. Érted, Sárika!?

17.

Megy le a várúrnő a lépcsőn, vezeklő ruhában és mezítláb.

Megy, persze, hogy megszegyenítsék, szembeköpjék, sárba tiporják.

Ostoba picسا!

„Egy lépést se tovább, Emmuska-muska! – zengett a hangom fal-tól-falig, le a földszintig és föl az ötödikig mind csüggedtebben. – Egylépéstsetovább-báb-báb...”

Odaragadni a hokedlihez, netán kiélni az ajtónyitogató és szekrényfiók-kihúzókat kényszerem, utólag, józanabb dolog, mint félpucéran arra várni, hogy rám omoljon a lépcsőfeljárát. Hát ezért, kora reggel ezért kínlódtam föl a negyedikre, hogy aztán ne akarjak élni?!

Van hová visszazökkenem?

Tegnap éjszakától nem létezik olyan, hogy régi kerékvágás, sőt, talán kerékvágás sincs.

Kinek sem hiányzott – mikor máskor, ha nem szenteste? –, hogy rémeset álmodjak, púp legyek egy háton.

Annyi, de annyi szürke és unalmas nap van egy esztendőben!

Nagyon nem mindegy, Sárika, hogy mikor.

Nekem kellett felriadnom, levegő után kapkodva, és az izzadságtól lucskos hálóingben felülni az ágyon. Levegőt! Segítség, a percek kimúlok! Dehogy vicc! Ha nem pislognak a színes égők a karácsonyfán, és nincs pohár víz az éjjeliszekrényen... A lámpácskákra visszahunyorogtam, a vizet megittam, túléltem, és megtapasztaltam, hogy karácsonykor a magány a halálfélelemnél is kegyetlenebb dolog.

Szenteste meseszépet illik álmodni.

Bűnhődésnek nem elég, hogy senkim sincs, aki, boldog karácsonyt Emmuskával, rám nyissa az ajtót?!

Huh! Mély levegő, kifúj!

Mi legyen, a kérdés. Ha beletörődöm, hogy holtomiglan egyedül üldögélek a karácsonyfám alatt, vehetem az ásót.

Ne akarjatok élve eltemetni!

Sárika, te se!

Elvagyok. Újévkor, húsvétkor és karácsonykor örömet vállalok helyettesítést. Mi az nekem! Leugrani a hídról fikarcnyival se lenne nehezebb. A késztetés a munkahelyen kezelhetőbb, például rács van az ablakokon. De a rémálom nem ünnepfüggő, hovatovább bármikor és bárhol elhitetheti velem, hogy púp vagyok a háton, és akárki pinán si-

mogathat. És, hogy értsed, ez csak hab a tortán. A piskóta durvább, föl-le hullámozó szellemvasút, szorozva tízzel.

– Karácsony óta hozza rám a frászt. Nem múlik el hét, hogy ne kísértsen.

– Az álomfejtéshez nem értek, Emma Karlovna, pszichiáter vagyok, nem pszichológus. Olvasom a szakmai folyóiratokat, de ez kevés ahhoz, hogy belenyúljak a sorsába. Pontosabban, hogy bele szabadon nyúlnom.

– Igor Vasziljevics, a rémálmom nem az életem.

– Sajnos az. Férfi?

– Nem értem.

– Férfiháton púp?

– Csak a folyvást változó árnyékát látom. Ahogy soványból átmege kövérbe, meg, hogy egyik pillanatban törpévé zsugorodik, a másikban óriássá nyurgul...

– Szóval férfi. Szerencsére nem a Sárikával való kölcsönös irigykedés áll az álom háttérében! Ismeri az illetőt?

– Nem látom az arcát. Ismernem kellene?

– Félig-meddig, ha csak az árnyékát látja.

– Szlávik? A lakótelep útba esik neki. A rehab gondnoka? Kétszer, ha beszéltem vele, és akkor is a disznótartásról.

– Min nevet?

– Röhej gondolni is arra, hogy kevéske erőmet arra pazarolom, hogy kikezdek a házban lakó... nagyapákkal.

A munkahelyén a szesztrának fittnek kell lenni!

Se nem kilenc,

Se nem nyolc,

Se nem hét...

Ráolvasás, rontás ellen.

Semmi. Ötlet híján felpillantottam a harmadik emeletre, aztán le a másodikra. Na, most hová, Emmuska-muska? Válasz helyett végig-

tapogattam a pucér karomat, lehajolva a lábszáramat, és végül az arcomat. Nem nyűttem el, és egy pattanás sem volt a testemen.

Mamám, miután visszavezetett a házba, azon nyomban lefektetett. Átsírtam az ágyban, vagy aludtam a délutánt, már nem emlékszem. De a hónom alá dugott lázmérő hidegségére igen, meg arra, hogy amint kimondta, hogy harminckilenc hét, az ajtót tárva-nyitva hagyva kirohant a házból. Meg sem állt a házunkig, és csak aput találta otthon. Anyu nevetve mesélte, hogy mi állt a konyhaasztalon hagyott üzeneten: „Harminckilenc hét, Emma mama”. Abból sem csinált titkot, hogy, amint elolvasta, vitte a szíve ész nélkül. Utólag könnyűnvetni. De akkor este, ha anyu húsz perccel később ér haza a munkából, elvázok az ágyon. Mamám kéztördelve, jajistenezve rohángált föl-alá a szobában: „Jaj, istenem...” Anyunak köszönhetem, hogy a mentőautó idejében érkezett és átgázolt tűzön-vízen, hogy az utolsó előtti percben betolhassanak a műtőbe.

– Emma Karlovna, folyton meglep valamivel. Miért nem tudtam róla, hogy mekkora szenvedésen ment keresztül?

– Resteltem elmondani, meg azt hittem... Tudott dolog volt, Igor Vasziljevics, a környékünkön a lányos anyák velem példálóztak.

– Az operációt követően...

– Zuhantam egyik kábulatból a másikba. A karomba vért kaptam, infúziót, a fáromba fájdalomcsillapítót, antibiotikumot: rostásra injekcióztak. Anyutól kellett megtudnom, hogy a kórházban eltöltött három hét alatt még két kisebb műtétet végeztek rajtam. Aputól meg azt, hogy a sebészorvos, miután zsebre gyűrte a borítékot, nem köntörfalazott: „Megmentettük a méhét, de, hogy a lányának lehet-e még gyereke... Nézze, az orvostudomány napról napra fejlődik, többet nem ígérhetek.”

– Háznál, abortuszt, száz rubelért... Alighanem megsértette a kűretkanál a méhfalat.

– A fejlaponon a diagnózis latin szavakkal teletűzdelt macskakaparás. Visszamehetek érte a lakásba, ha gondolja.

- Szükségtelen.
 - Három napig miért nem véreztem? Ezer százalék, hogy az idegi alapon felszökő láz repesztette szét az ereket. Átgondoltam, belátom, tekintettel... A szavak, Igor Vasziljevics, gyilkolni tudnak.
 - Megtudhatom, ki az ihletőjük?
 - Családi okokra hivatkozva átiratkozott egy másik meducsiba. Hol él, mit csinál... Nem érdekelt a sorsa!
- Dehogynem!
Csitt, Emmuska-muska!

18.

A lépcsőkre vetülő árnyékom szemlátomást zsugorodott. Nyár elején a nap kilenc óra tájt már magasan jár. A kék égen, nem a zöldön, amilyennek Elemér látta. Bár, ki tudja? Meglehet, hogy valóban zöld színű, csak mi látjuk égszínkékeknek.

Szegény Elemér!

Cs-s! Mondtam valamit, Sárika, nem kell mindjárt felkapni a vizet! Úgyis az van a városban, hogy aki az elmeosztályon dolgozik, az egy se normális. Miért lennék kivétel, hm? Attól, hogy valamit elhallgatok, még nem kapcsol üresjáratba az agyam. Látod, az árnyékom is ellenemre vall. Nem eskü alatt ugyan, mégis őszintén. A perceken magam alatt leszek. Miért hazudjon, kiért? Nem lettem Hófehérke, és Szélike királykisasszony se voltam soha, senkinek a fia nem futott velem kéz a kézben, szembe az elmúlással.

Csitt, Emmuska-muska!

Negyvenes nőcike lehettem, kétségbeejtően öreglány. Ah! Jut eszembe, inkább Ágival egykorú, épp, hogy túllendültem a harmincon. Volt kedves halottam és sötét titkom...

Hány lépcsőfokot kell megmásznom a lépcsőház bejáratától a lakásajtóig, hm?

Senki?

Maradjon titok.

A titkot az alvabeszéd kimotyogja, és nem titok többé. Nagyapa riadozott álmában, évekig rémítgette mamámat éjnek évadján. A lége-
révek nem múltak el nyomtalanul. Trauma, állította fel a diagnózist
Szeles doktor, és azt javallta, hogy lefekvés előtt igyon meg nagyapa
egy-két pohár bort, mert a nyugtatózás, idő múltán, hozzáad a bajhoz,
nem elvesz. Az éberlélet sem ússza meg frászkok nélkül. Apu két po-
hár bort ivott meg lefekvés előtt, holott csak horkolt. Állítólag. De én
tudom, amit... De nem kizárt, hogy csak bemagyarázom magamnak,
így utólag, szóval, mert az abortuszomat megelőzően fel-felhorkant
ugyan, de nem horkolta át az éjszakát. Anyu hiába forgatta bal és jobb
oldalára, és ébresztette fel aput azzal, hogy forduljon hasra, mert vég-
tére ő is fáradt, nem aludni jár a varrodába. Öt perc múlva újra a há-
tán feküdt, és a garatmandulájához ugyanígy ragaszkodott. Észérvek!
Igen, ha minden hawaii dizsi, talán érnek valamit, és nem ismétli el
számtalanszor a fül-orr-gégész hiába, hogy a garatmandula-műtétnél a
foghúzás tízszer fájdalmasabb. De a hiányérzetnél nincs üresjárat, je-
len van az őszben, a télben, a tavaszban, a nyárban; a gondolatban, az
érzésben és a mozdulatban. S hiába próbáljuk elbújtatni, rejtegetni ön-
magunkban még magunk elől is, a hiányérzet csak nő, növekszik, és
egy napon túlcserül kicsinyes érdekeinken. Ellepi a konyhát, a házat,
az udvart; elárasztja az utcát, a gyárat, a várost, és nyilvánvalóvá lesz,
hogy mire vágyunk.

Így történt, apu?

Az ember az Isten hiányérzete – nem tudom, hogy olvastam, vagy
hallottam valakitől, meg azt, mellékesen, hogy ezért annyira borzasz-
tó rádöbben, hogy nincs újrajátszás, mert maga az isten hagyott ben-
nünket cserben.

Pótszerelem, pótgyerek: a papírlapra várkastélyt is rajzolhatok bás-
tyával, tornyokkal, a tornyokon zászlókkal, mert azért az sem igazság,

hogy végigszűkölködöm az életem egy harmincvalahány négyzetméteres lakásban, fönt a negyediken!

A való dolog az más, Sárika, részednek tudni valamit az egészen mást jelent.

Első lépcsőfok, második, harmadik... Retikulómet a hónom alá szorítva, elindultam le a lépcsőn. Onnan, ahol álltam a zsugorodó árnyékkal, nem fordulhattam vissza, már nem. Köpjenek szembe, tiporjanak sárba a Sárkányok völgyében, mi rosszabb jöhet még, hm?

Két évig szüzesedtem, vártam, hogy István jelentkezik: levelet ír, telefonál, vagy személyesen keres fel. Az ostoba picsák már csak ilyenek. Közben teljesen kiöltözködtem az életből, volt két agyonkopott farmernadrágom, néhány elnyúlt pulcsim, sok számmal nagyobb kockás férfinzem. Egykori osztálytársnőim túsarkúban tipegettek a korzón. A szovjet sportcipő szuper viselet, a gumitalpa estére lila színűre szívja a lábat. Fájt. Hm! Sárikához hármásával jártak az udvarlók, velem a ficsúrok csak baszni akartak, meg kibaszni. Fityiszt nekik! Szombat esténként, diszkó helyett, mamám kiságyán ültem és nyavalyogtam:

– A kórházban dobálnak egyik osztályról a másikra. Ma a traumatológián dolgozok, holnap a belgyógyászatra kapok beosztást, holnapután a rákos osztályra. Miért nem mindjárt a boncterembe?! Hullamosó még nem voltam.

– Foglald magad jóba, fogadj szót az orvosnak, a főnővérnek, lázadozni Maris is tud. Na és mit ér el vele?

Na, mit?

Mumus Marisból, kontyos-okos Marisból segédápoló Maris lett. Átköltözött a mesembe, ágytálazott, vécére hordta a szart, bocs', de nem helyettem. Rút kiskacsának lenni, reggelenként búsan kelni, és egész nap az eget kémelve arra gondolni, hogy szerelem nélkül az élet fabatkát sem ér, az egészen más dolog, Sárika. Mit tudhat mamámnak a kontyos-okos Marisa a szerelemről, hm?

István, hol vagy?

Mamám a hol lehet, merre jár, mit csinál kérdésem már nem érdekelte, és az élet sem nagyon. Beteltem vele, mondogatta jöttében-mentében, és egyik este rárakta a varrógépre a borítódobozt. Piacra sem járt. Mamám, aki névről ismerte a kofákat, és a hétvégéken, csarnoknyitáskor, az elsők között járta sorra a standokat, mustrálgatta a felhozatalt, jó, ha havonta kétszer-háromszor elcsoszogott a sarki boltba.

– A szerelem nem múlik el – mondta, ráunva a nyafogásomra, és azzal folytatta, kezdte-hagyta, hogy István ilyen meg olyan alávaló utolsó gazember, az sem érdemi meg, hogy az eszedbe jusson. Gondolj másra!

– Nem tudok.

– Dehogy nem! – legyintett mamám, aztán valami szépre gondolatott, talán nagyapára. Szeme körül megsokasodtak a mosolyráncok.

Megy le a várúrnő a lépcsőn, vezeklő ruhában és mezítláb.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Pillanat, Emmuska-muska!

Mély levegő, kifúj!

Egyszer éjszakáztam egyedül Emma mamám házában, na, végtére az én nagyanyai örökségem, reggel nekem illene lesöpörni a járdát a kapukisajtóig. A járda söpretlen maradt. Nem a seprűt nem találtam, hanem önmagamat. Kurvára hiányzott mellőlem a nagymamánk, érted, Sárika?! Egész éjjel égettem a villanyt, annyira, meg, mert a sötétben megmozdultak a tárgyak, lélek költözött beléjük, vagy mi. Szünet nélkül reccsentek, nyikorogtak, ráadásul a varrógép zakatolását is hallani véltem. Mamám, hol vagy? Kinyújtottam a kezem a keze után, semmi. Hálóingben és mezítláb, széket döntve, kibotorkáltam a konyhába, hátha... Senki. A padfeljárónál elfogyott a bátorságom, és csupán anynyi erőm maradt, hogy kitapogassam a falon a villanykapcsolót. Aztán ültem, előre-hátraingadozó felsőtesttel az ágyon, nem tudva, hány óra, milyen nap van, hogy arra se találjak választ, mivé leszek nélküle.

Harminc éve számolom, hány lépcsőfokon kell felmennem a bejárattól a lakásomig. Egyszer-kétszer majdnem sikerült. Negyvenes nőcike lehettem, kétségbeejtően öreglány. Ah! Jut eszembe, inkább Ágival egykorú, épp, hogy túllendültem a harmincon. Volt kedves halottam és sötét titkom, és Sárika azzal karolt belém a korzón, hogy szégyell, messziről lerí rólam, hogy kurva vagyok.

Átgondoltam, belátom, tekintettel...

Engem senki nem dobhat csak úgy!

A mamám házában eltöltött éjszaka ezért nem lett hiábavalósággá.

Harmadnap kölcsönkértem tőled rakott szoknyát, emlékszel? Aznap reggel selyemharisnyát húztam, fehér blúzom alá kombinét vettem föl, és lábbelinek a magas sarkú szandált választottam. Abban rohagáltam, föl-alá a kórházfolyosón. A főnővér a traumatológián délben rám bízta a gyógyszerkiosztást, délután megengedte, hogy bekössek egy infúziót, és hogy injekciózzak. Persze ágytálaztam, kacsázattam is aznap, de nem vettem zokon.

Átgondoltam, belátom, tekintettel...

Nem leszek útszélre kirakott csajszi!

Apuval átbeszéltük, helyesnek láttuk és eldöntöttük, hogy kutya harapást szőrivel, mert senki, az égardta világon senki nem találhat abban semmi kivetni valót, ha az első adandó alkalommal férjhez megyek. Akkor, ha tudom, hogy a kurta szerelmek kurvává teszik a nőt, és hogy a férfiak kivétel nélkül saját gyerekekre vágnak, huh: kés, kötél, kút, vagy jobb híján víznek megyek. Nem vicc, Sárika. Tizenkét évig tanultam, jártam az iskolákat, és a nagybetűs életből félévkor megbuktam.

Apu három pohár bort ivott meg lefekvés előtt.

Kit sem érdekelt, hogy mekkora házat örököltem, sem az, hogy az árvaházból akárhány gyereket örökbe fogadhatunk. Az udvarlók megbasztak tízszer, hússzor, és még párszor, és a hátam mögött, ezer százalék, hogy kiröhögtek.

Apu éjjelente is fel-felkelt, és megivott két-három pohár bort, ha nem többet.

Mély levegő, kifúj!

Nincs megállás, Emmuska-muska, vezekelj! Szórj hamut a fejedre, szaggasd sallangosra az otthonkád, és imádkozz!

Meglehet, hogy az ég valójában zöld színű, csak mi látjuk égszínkéknek.

Megbasztak tízszer, hússzor, százszor...

Elég legyen!

Apu kis híján alkoholista lett miattad, Emmuska-muska.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Nem állhattam le, huszonevesen beteges dolog a magány: hidegrázás, aléltság, tetszhalál.

A légyottok a mamám féle házban zajlottak, és jobbára én noszogattam, taszigáltam ágyirányba a nőtlen, fiatal orvosokat, főként.

Átgondoltam, belátom, tekintettel...

Túlcsoordult rajtam a hiányérzet, na, és kurvaként is kurvára leszerpeltem. A nagykórházban legalábbis kitélt az esztendőm, két lábbal, na, és hogy nem szegtem a nyakamat, azt Komarov doktornak köszönhetem. Kérdés nélkül aláírta az ápolónővéri állásra beadott kérvényemet. Oda való voltam, a diliházba. Sárrika, hová máshová, hm?

Mély levegő, kifúj!

Anyu, Szeles doktor segítségével, kitalpalt apunak egy anonim alkoholelvonó kúrát.

Apu nem volt kommunista, bennem csalódott.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Púp lettem a hátán.

– Tudod, Károly, a bútorgyárban a kezem alatt dolgozik, járt már nálunk. Azt ne mond, hogy nem ismered. A felesége a városi buszon jegyárus.

– Mi történt vele?

- Megszületett a harmadik gyerekük.
 - Apu, mi közöm van hozzá?
 - Sok, Emma.
 - Nem értem.
 - Van egy negyedik emeleti másfél szobás lakásuk.
 - Na és! Másoknak is van.
 - Szeretné elcserélni a mamád féle házra. Gáz, hideg-meleg víz, központi fűtés...
 - Ez most komoly?!
 - Állná az átíratás és a hivatali hercehurca költségét, és még fizetne háromezer rubelt. Kitelne belőle a bútoraid ára, és Sárikának is jutna valamicske: az eljegyzésre, a lakodalomra... Elemér komoly udvarlónak tűnik, egyelőre...
- Nem tiltakoztam, visítóztam, törtem-zúztam, nem, egyszerűen lebénultam – cserbenhagyott az Isten.

19.

Lépcsőházanként tíz lakás, öt lépcsőház az ötven lakás, lakásonként kb. három lakó, az anyyi, mint... Harminc éve többen voltunk, hétvégéken a háztömb előtti placcsádkát¹⁵ reggeltől estig betöltötte a gyerekszivaj. A fiuk fociztak, a lányok ugróköteleztek: sírva néztem őket a konyhaablakból. Bőgtem, és rondábban, mint egy kamaszlány. Kinek használtam vele, hm? Mehettem kisírt szemmel a munkába, és kénytelen voltam elviselni, hogy a hátam mögött össze-össze súgnak a kollegák. Mit gondoltak rólam, mit nem... Azzal vigasztalódtam, Sárika, hogy munka után sötétedésig jártam-keltem, barangoltam a városközpontban, vagy, ötlet híján, az üzletek csicsás kirakatainál pityeregtem. Elmosogatni, főzni: minek? A fürdőszobában halomba

¹⁵ Teret

állt a szennyes, majd kimosom. Élelmiszert vásárolni: kinek? Éljl száraz kenyéren és hideg vízen, Emmuska-muska, mert olyan, de olyan szerencsétlen vagy, bühü-hü...

Gyerekesz, kislány dac, pulyamódi.

Komarov doktor azzal vigasztalt, hogy az időben való visszahátrálás az én-védő mechanizmus része.

– Mélyvízből úszik a part felé, hogy értse, közben fárad, nehezebben emeli a karját, szedi a levegőt, de a part még messze, egyetlen reménye, hogy a lába mihamarább mederfeneket ér. Emma Karlovna, az nem gyerekeskedés...

A pszichiátria kezdő-tanuló nővéreként egy kukkot se értettem a magyarázatból.

– Igor Vasziljevics, szál magamra hagytak, kirakták a szűröm, elkergettek a háztól, bühü-hü...

Első lépcsőfok, második...

Sugallat volt, nem több, ami utánam nyúlt, és színevesztett otthonkámnál fogva visszahúzott a második és az első emelet közötti lépcsőfordulóra. Hátráltam, behúzódtam a sarokba, és... és, rendesen megríkatott a háláérzet. Nem apunak tartoztam vele, bár kijárna, ő dobott a mélyvízbe: ússzál, Emmuska-muska, ússzál! Partok híján parttalanul. Remekül kimódoltad, apu. Ph-h! Mások előtt szerencsés véletlennek nevezem, hogy az utolsó előtti pillanatban, felém sodorta a sors az utolsó szalmaszálat. Utána nyúltam, belekapaszkodtam, és partot értem, apu. De, tudod, ennek a betonszürke, koszos-poros, ocsmányságokkal telefirkált falú lépcsőháznak több hálával tartozom, mint neked. Mederfenék lett számomra.

Zsebkendő, orrkifújás, mély levegő!

Megülni a fenekemen, tenni-venni a lakásban a kezdet kezdetén, maga volt a pokol. Le-felrohangáltam a lépcsőházban, hol kenyeret, hol makaróniért, vagy rizkásáért az alagsori bakalijába. A bakiból jövet a lépcsőfokokat számolgattam. Kíváncsiság? Nem árt tudni,

hány lépcsőt járok meg napjában többször. Mégsem sikerült megszámolnom, a mai napig a végére járnom. Jöttek-mentek a lakók, családostól siettek az országhatárra, vagy érkeztek meg Magyarból degeszre pakolt csikostáskákat cipelve. Utat adtam, előre köszöntem, új lakóként hamar megtanultam, hogy a tömbházban meddig tart az adáig. A magánélet tabu, Sárika. S mégis, vagyis, hál' istennek, a lépcsőházban, egy szombati napon, Elizke oda nyúlt, ahol a legjobban sajnáltam.

Pár hónapos csecsemőjét – meg nem mondom, hogy kislány volt-e vagy kisfiú, a gyerekkocsi színe mit sem számított, megvigyázták és kézről-kézre adták őket a kisgyerekes anyukák – Elizke naponta levitte a friss levegőre. Ha az időjárás engedte, órák hosszat tologatta a piros színű gyerekkocsit oda-vissza a placcsádkán. Pedig nem volt egyszerű dolog, bal karon a pólyás pulyát tartva, leeregetni egy gyerekkocsit az ötödikről. Felcihelődni vele főleg nem. Ha útba kaptam, mindig segítettem, kivettem jobbából a gyerekkocsi tolószárát. Igaz, nem próbálkoztam, de a gyerekét nemigen adta volna a kezébe annak a kisírt szemű valakinek, amivé váltam.

Zsebkendő, szemtörlés, mély sóhaj!

Üveg ecetért ugrottam le, és jövet a harmadik lépcsőforduló tájékán járhattam, mikor szembe jött velem Elizke, karján a gyerekekkel. Az üveg ecetet a kocsiba, a fogantyúját kézbe, és – csat-nyekk, csízt-nyekk – eresztettem a lépcsőn a gyerekkocsit. Közben társalogtunk. Elizke beszélt, én hallgattam. A kishatárforgalomról lelkendezett, hogy milyen egyszerű dolog, főleg az, hogy a postán beváltanak személyenként harminc rubelt. Az urával, Péterrel tegnap délután két nagy táskával vásárfiával jöttek haza Surányból, és kezdte elsorolni, mi mindent lehet vásárolni ezer forintból. Az utolsó lépcsőfordulón ért utol bennünket a lépcsőház csöndje, vagyis Elizke nagyon elhallgatott. Visszafordult, otthon felejtett valamit? Hátranéztem. Karnyújtásnyira állt tőlem, de nekem úgy tűnt, kilométerek választanak el bennünket. Rá-

hibáztam. Elhangzó kérdése felért egy vádirattal: szíven ütött, vesén szúrt, és megforgatta benne a törst.

– Igaz, amit a házban beszélnek, hogy azért sírsz folyton, mert a férjed csurmában¹⁶ ül?

Egész véletlenül kicsúszott a kezemből a gyerekkocsi, és... és miután lehőcögött a lépcsőkön és kigurult a kitárt bejárati ajtón, meg sem állt a szemközti lócáig.

– Nekem, férjem?! – Kényszeredett nevetésem megdöbbenetette Elizkét, arcocskájáról alászállt a vér. – Honnan veszed?

– Nem akartalak... – pötyögte, nyelte le a mondat végét Elizke, aztán megkerült, és faképnél hagyott.

Perc múltával nem nevettem, előregörnyedve köhögtem, fuldokoltam. Görbebotos, rőzsehordó öreganyóként tipegek fel a negyedikre, ha az eladdig még nem tapasztalt, furcsa, fogvacogtatós érzés nem gyengít el annyira, hogy két kézzel kelljen kapaszkodnom a lépcsőkorlátba. Közben mi egyébre gondolhattam volna, ha nem arra, hogy a lépcsőházban lakók szemében egy rabló, vagy maffiózó, de nem kizárt, hogy egy gyilkosságért elítélt börtöntöltelék szajhája vagyok, hm? Elbújt közénk a rühese, adni a tisztességest, játszani a kedves nővért. De mi sem ma születünk, nem ám, ismerjük a fajtáját! A rosszindulat, a gyűlölködés Sárrika, nem mese. Kerékbe tör, felnégyel, máglyára vet...

A fene tudja, hogyan jutottam fel a lakásomig. Amire emlékszem: minden porcikám reszketett, időbe telt, míg beletaláltam a lakáskulccsal az ajtózárhoz. Aztán beestem az előszobába. Cseberből vederbe. Szólásmondássá zsugorította huszonnyolc évem életrajzát az iszonyatos fáradtság. Szerencsére nem terítettem a parkettára futószőnyeget, így, kénytelen-kelletlen, még meg kellett tennem pár lépést, hogy ruhástól zuhanjak az ágyba.

Ez volt a vágyad, apu?!

¹⁶ Fegyházban

Jócskán besötétedett, mire felébredtem. Be-bevillantak az ablakon a közeli utcában közlekedő gépkocsik reflektorfényei. Az éjjeli lámpát hiába kapcsolgattam, újra elfelejtettem villanykörtét vásárolni. Hurrá, a kórházban, hétfőn, végre lesz egy kis nyugalmam! Nem kell a lépcsőn föl-le rohangálnom. A főnővér öregecske, nyolc órára jár munkába, s délután két órakor már spurizik haza. Huh, jól megéheztem! Ha tévézni akarok, így is, úgy is fel kell kelnem, bekapcsolni a készüléket. Mi van ma, hm? Ja! Szombat esténként amerikai filmeket sugároznak. Nem kellene előtte megvacsoráznom?

Hirtelen állhattam fel, megsédültem, háromszor nyúltam a villanykapcsoló mellé. Vécézéskor a kóválygás gyomorforgató émelygésé fajult, de hiába hajoltam a kagyló fölé, öklendezésnél nem telt többre. Hess, mióta itt lakom, nem voltam férfival, reggelire egy szelet vajás kenyeret ettem, az a baj. Bizonyára az. A gyomrom gyűszűnyívé zsugorodott, alig éreztem. Ennem kell, sürgentyűsen! Áhá! A konyhai mosdóban plafonig ért a mosogatásra váró tányér- és edényrakás, és az asztalon felhalmozott papírzacskós és csomagolatlan főzni valók sem nyújtottak valami guszta látványt. A hűtőgépben meg, huhú-ú, penészes kolbásztól a füstölt halig minden egyben bűdösödött.

Na, ne, ennyire nem lehetek trehány egy nőszemély!

Mamától ezt tanultam, ezt?!

Azzal hátráltam ki a konyhából, hogy evés előtt illene kezet mosni, mégiscsak a vécéből jöttem ki.

A fürdőszobában a mosdóig a lábammal kotortam utat a bedobált szennyesben, és nem mertem tükörbe nézni.

Kézmosás közben eszembe jutott, hogy délelőtt uborkát vettem, az uborkáról az üveg ecet, az ecetről... Szál magamra hagytak, kitették a szűrőm, elkergettek a háztól, bühü-hü...

Elég legyen!

Mi történe, ha tényleg egy gyilkos felesége lennék, hm?

Az üveg ecetet a bejárati ajtó elé rakta le Elizke.

Az ecetes uborkasalátát elsóztam, a margarinós kenyeret meg hiába rágtam és rágtam, korty tea nélkül nem bírtam lenyelni.

A perceken meg... megfulladok, ártatlanul.

Nem vagyok gyilkos!

A magzat tíz hetes, ha volt, meg egyáltalán, senki nem jött azzal, hogy ne vétessem el, majd csak lesz valahogy.

Se mamám, se apu, se anyu.

Egyik lányanya így járt, a másik lányanya úgy járt... Tuti, apu, hogy én jártam a legjobban. Hadd kopogom le!

Egyedül Sárika csóválta a fejét utólag, hogy nagy marhaságot csináltam, hogy nem hordtam ki és szültem meg a gyerekeimet.

– Most pénzre feküdnél, pénzről kelnél, fizetne a drágád, mint egy katonatiszt.

– Miből gondolod?

– Ennyire nem lehetsz naiv! Az apja tanácselnök, a sógora párttitkár, ökelme orvosi diplomára vágyik, bőven van mit veszíteniük.

Jobb, ha a tévét nézem – kaptam a hirtelenjében jött ötletem után, és bekapcsoltam a készüléket. Az egyes csatornán a Hét című műsor ment. Nem kapcsoltam azonnal. Az ágyra visszaülve nyeldestem a margarinós kenyeret, kortyolgattam a teát, és közben körbe-körbe pillogtam a szobában. Semmivel sem nézett ki különbül, mint a konyhám: nyitott szekrényajtó, kihúzgált fiókok: szétdobált harisnyanadrágok, bugyik és melltartók heverték a szőnyegen. Persze, hogy megfogadtam, hogy holnap addig nem fekszem le, míg el nem mosogatok, ki nem mosok, rendbe nem teszem a lakást. Áh! Holnap mégiscsak vasárnap lesz, a hetedik napon... Várjunk csak, a Hét műsorát nem vasárnap sugározzák? Tudtommal... Csak nem! Izgatottan nyúltam az ágy mellett heverő újságért. Tévéműsor, műsor... Meg van! Nem hittem a szememnek. Gyorsan felálltam, és átkapcsoltam a televíziót az orosz adásra.

Atyaisten!

Nem létezik, ilyen nincs!

De van.

Sárika, hiszed, nem hiszed, több mint harminc órát aludtam egy-
végteben.

20.

Elaludni: nem várni senkitől semmit; adni a mindenért semmit.
Csipkerózsika, csipkés hálóing, üvegkoporsó, és ölükbe vesznek az ál-
mok, csicsíja-csicsíja, mert irigy és gonosz a világ, csicsíja-csicsíja...

Emlékszel a versikére?

Én istenem, jó istenem,
lecsukódott már a szemem:
tündéerkertben járok-kelek,
holnap reggel vígan kelek.

Álmomban, majd minden éjjel, mért kell púpként megjárnom a
poklot, hm, Sárika? Mint eddig, miért ne álmodhatnék mamámmal,
apuvál, anyuvál; a kórházzal, a várossal, vagy csak úgy bele a vakvilág-
ba? Olykor buszon vagy vonaton utaznék, nem tudva, hová és miért...
A tévében látott filmek vissza-visszatérő vendégek lehetnének, a ro-
mantikus filmek, tudod, hogy néha arra ébredjek, hogy sírok. Na meg
szeretkezhetnék üptre, ötször-hatször... Álmomban sem szabad? Szép,
nagy szál... férfiak lennének.

Ne izélj, Eleméred mikor volt kénylővag, hm? Soha nem dicseked-
tél velem, hogy az. Jut eszembe, hányszor vágta át a kerítésen, havonta?
Nem álmodban.

Szegény Elemér!

Elég, Emmuska-muska!

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Nem púpnak születtem!

Utólag igen, de akkor nem értettem, hogy a púp szóra miért szorítom
mind erősebben magamhoz a retikülömet. Ki se akarta tőlem elvenni.

– Igor Vasziljevics, ez... ez a retikül túl drága születésnap ajándéknak.
– Nem érdemli meg? Ennyire lebecsüli magát, Emma Karlovna?
Kár. Tervem van magával.

– Na, ne, Igor Vasziljevics, ötvennyolc éves vagyok, és örülök, ha élek.
– Egy beteg körül kellene ellátnia a főnövéri teendőket. Bizalmi állás, a havi fizetése háromszorosa lenne annak, amit most keres, plusz teljes ellátás, szállás.

– Ki az az ember, bocsánat, beteg? Vállalkozó, valami nagyfőnök...

– Én.

Nem, nem és nem!

Mély levegő, Emmuska-muska, kifúj!

Ötszáz kanadai dollár.

Széken bóbiskolva virrasztottam mamám haldoklását, így, mire fel-
eszméltem, Irma néném, mamám drága húga, érkezett kihúzni a feje
alól a párnát. Próbáltam... De apu keze a vállamra nehezedett, vissza-
szegezett a székbe. A sírógörcs is bennem rekedt. Igazad van, apu, erős
nő vagyok, erőt tudok venni az érzéseimen, legyenek azok bármilyen
fájóak. Csak... csak azt a beesett ajkú, ráncaiba vesző, mind fakóbb ar-
cot ne látnám! De hisz ez... ez nem, apu, nem a mamám! Tévedés tör-
tént, vedd már észre, apu! Mamám a perceken bejön a konyhából...

Első lépcsőfok, második, harmadik...

– Igor Vasziljevics, csak nem gondolja, hogy pénzt tudnék elfo-
gadni...

– Semmit nem gondolok, és kérem, ne sírjon! Tudok róla, hogy a
pénz az élet másik, nagyon másik és sötét oldala, de, sajnos, egyben tá-
masza is.

– Nem akarom...

– Harkovban nyitunk magának egy bankszámlát, amire Fjodor
öcsém, aki Kanadában él, havonta átutalja a járandóságát. Csitt! Ez
egyszer legyen önző, ne a gazdát sajnálgassa!

– Sárikával mi lesz? Nem hagyhatom a sorsára.

– Magával mi lesz öregségében, amikor a nyugdíjából orvosságra sem fog telni? Hetvenkét évesen a műtétet aligha, a kemoterápiát meg csak remélni tudom, hogy túlélem. Afelől nincs kétségem, hogy a Kanadában beszerzett gyógyszerekkel és az ön ápolása mellett évekkal meghosszabbíthatom a szenvedésemet. Ne sírjon! Nem létezik szenvedés nélküli élet, Emma Karlovna. Ami a nővérét illeti, amint nyilvánvalóvá lesz számomra depressziójának kiváltó oka, pár héten belül talpra áll.

– De hát miért pont én, Igor Vasziljevics?

– Önmagától kérdezze.

Mennyi ideig álltam a sarokban, és bámultam sírva a semmit, nem tudom. De, hogy újra meglegyintett a furcsa, fogvacogtatós borzongás szele, arra megesküszöm.

Aztán, aztán...

Ment le a várúrnő a lépcsőn, vezeklő ruhában és mezítláb.

Netovább, Emmuska-muska! Három lépcsőfokkal a forduló előtt megálltam, körbenéztem, végül magamra. Erre a löttyedt bőrű, visszeres lábú, kóchajú fehércselédre van szüksége Komarov doktornak! Hirtelenjében nem tudtam, mit higgyek. Hátranéztem hát a bal vállam fölött, és a retikül vállszíját jobb kezemből pillanatra ki nem engedve leültem arra a lépcsőfokra, amelyiken álltam.

Jesszusom, Ági faképnél hagyja Ellikét: a hrivnya, a forint, a dollárt... Mi lesz veled, Sárrika?

Se nem kilenc,

se nem nyolc,

se nem hét...

Ráolvasás, rontás ellen.

Igor Vasziljevics, kell ennél kiváltóbb kiváltó ok? Ági viszi magával a két gyereket...

Se nem kilenc,

se nem nyolc,

se nem hét...

A mai napig nem tudom, ha megölnének érte, akkor se, hogy hány lépcsőfok vezet a bejárattól a lakásajtóig. Höh! Kár, hogy nem bifláztam, hogy számtanból folyton bukásra álltam! Most tudnám, hogy szorozni, netán osztani, vagy hozzáadni, vagy kivonni kell ahhoz önmagamból, hogy felmutassak valamilyen eredményt. Ez vagyok. A jobbra a jó tulajdonságaim, balra a rossz tulajdonságaim, ah, a szülészetten senkihez sem mellékelnek kétserpenyős mérleget.

Mély levegő, kifúj!

Mi legyen? Ha akarnák, sem tudnák harminc órát egyvégtében aludni. Meg egyáltalán, a szolgálatot követő nap délelőttjén bármit csinálhatok, csak aludnom nem szabad; áttérni az éjszakai életmódra. Hajnalig sertepertélni a lakásban: kinyitni és bezárni, vagy kihúzni és visszatolni, keresgélni... Hm, mit is? Soha nem volt dugipénzem, amit úgy eltettem, de úgy... A szavaimra se vigyázok, alighanem beszélek ál-momban. Sárrika beteg, de nem süket: lekötözni, infúziót, delírium... Naivság, Emmuska-muska a neved. Sárrika meg az olvasás, ugyan már!

Fél szelet zsíros kenyér, fél alma, főtt tojás, sós keksz és tea.

Sofja főnövér, Sofja Alekszandrovna, Sofja néni: ahányan dolgoztunk az osztályon, annyiféleképpen szólítottuk. Tíz évet élt falun, vagyis dolgozott egy oda kihelyezett kórházi részlegen, és közben megtanult magyarul, magyar fiatalemberhez ment férjhez, és magyar iskolát végzett fiúkat szült neki. Délután két óra tájt meg sietett haza, hogy az agyvérzésen átesett urát ápolhassa. Amiben pluszban járatos vagyok, azt mind tőle tanultam. Direktbe folyton a sarkában lihegetem, hogy elleskelyek egy s mást. Bár magyarázta, mintegy magának, hogy mit miért tesz, és miért úgy, és nem másképp, de a jártasságot illetően az eredmény a fontos, és azt látnom kellett, különben mit sem ért a szóbeli tanítása.

Első nekifutásra a konyhámot tettem rendbe. A kávéskanáltól a konyhaszekrény tetejéig mindent átöblítettem, lemostam klóros vízzel, és nemcsak a romlott élelmiszereket dobtam ki.

Sofja néni magyarázta, mintegy magának, hogy az aloét tartalmazó injekció duplán fájdalmas. Izomba kell beadni, és lassan szívódik fel. A beteg figyelmét azzal tudja elvonni a fájdalomtól, hogy megkéri, masszírozza erősen a szúrás helyét, mert nagyon fontos, hogy az injekció gyorsan felszívódjon.

Az ágy- és a fehérműimet hetven fokos vízben mostam ki, és a színeseket sem áztattam, mint egyébként. Bele a mosógépbe, és slussz.

Fél szelet zsíros kenyér, fél alma, főtt tojás, sós keksz és tea.

A diéta nem éheztetés, magyarázta Sofja Alekszandrovna, mintegy magának, a betegek zöme, míg kórházba nem kerül, hiányosan táplálkozik, és akad olyan, aki napokig éhségstrájkol. Egy abárolt szalonnás, kirántott húsos, csirke sódaros uzsonna kész katasztrófa. A beteglátogatók táskáinak a tartalmát ezért mindig kirakatta a folyosón lévő asztalra, aztán szortírozott, és azzal kerültek vissza a táskákba a cubákok, szál kolbászok és hurkák, hogy a szeretett házastárs, gyerek vagy testvér nem sokat fog enni belőle, mert amint beviszi a kórterembe, a többi beteg eleszi előle.

A szobámban felcsavartam a szőnyeget, és még aznap találtam rá vevőt. Az ágyat a szomszédok segítettek áttenni az ablakhoz.

Kinek örülünk a legjobban, kérdezte Sofja főnővér, mintegy magától, aztán válaszolt a kérdésre, mintegy magának, persze, hogy a távoli útról megérkezettnek. Aztán olyképp lépett a kórterembe, mint aki egy percet sem képes tovább várni, alig hiszi, hogy végre újra láthatja a betegeit. A felébredő Csipkerózsika nem tudna úgy rácsodálkozni a megváltozott világra, ahogyan Sofja főnővér tudta körbehordozni tág-
ra nyílt tekintetét a teremben.

– Jé... – szólította meg kisvártatva a hozzá legközelebb álló ápoltat, Jánost, Ivánt, mikor kit. – De jó, hogy látlak! – szólt lelkesen, és tenyerét a melle előtt összecsapva arca felderült, szája széles mosolyra nyílt.

Mondom, ha kétszázszor nem próbáltam magamra öltetni a teltkarcú és ősz hajú Sofja néni testtartását, arcjátékát, akkor egyszer sem. Volt este, hogy egyebet se csináltam, csak ki-be jártam a folyosóról a

szobába. De vagy a sovány alkatomat és fiatalságomat róttam fel hibámnak, vagy a rácsodálkozásomban és a széles mosolyomban találtam kivetnivalót, mert a kórházban a betegek nem és nem óhajtottak körém gyűlni. Vég nélkül panaszkodni az ápolókra, az enniválóra vagy az ágyszomszédra, hogy együttérző arckifejezéssel csóválhassam a fejem. Így visszakérdezni sem állt módomban, Péter bácsitól például azt, hogy miért nem akar szombatoként fürödni, miért kell őt az ápolónak erőszakkal bevonszolni a zuhany alá.

Idővel persze a mosolyom, a tapsom és a hitetlenkedő arckifejezésem felérte a Sofja Alekszandrovna felállította mércét. Ha akarnám, se tudnék úgy belépni egy kórterembe, hogy ne hordozzam körbe csodálkozó tekintetemet.

Fél szelet zsíros kenyér, fél alma, főtt tojás, sós keksz és tea.

A diétás reggelid Sofja néni receptje. Sajnos tehénvajra, sonkára csak ünnepnapokon telik, így be kell érned a zsíros kenyérről. Ja! Jut eszembe, Sáríka, emlékszel, mikor azzal karoltál belém a korzón, hogy messziről meglátszik rajtam, hogy kurva vagyok, és én valami olyasmit feleltem, hogy szeretek baszni, ect. meg stb? Egy szó nem igaz belőle. A kisszobában plafonig ért a könyvekkel tele polc, és szerettem élni, reggel azal ébredni, hogy nekem ma csupa-csupa halaszthatatlan dolgom van. A előző két tanfolyamra önként jelentkeztem, aznap a harmadikra készültem, este tízkor indult a vonatom. A lehetőségre Komarov doktor hívta fel a figyelmemet, postázta Kijevbe az ajánlásával ellátott jelentkezési lapomat. A nővérek munkája összetettebb annál, mintsem injekciózás vagy orvosságosztogatás. Képből kell lenni, tudni különbséget tenni a folyvást hallucináló skizofrén, a föl-le rohángáló, vagy lárvává merevedő mániás-depressziós beteg között. S akkor még nem szóltam az önzésbe belesántult hisztériásokról, az önmarcangoló depressziósokról, a képzelt betegségeit szaporító neurózisban szenvedőkről. Hogy mondjam, hogy értsed is? A pszichiátrián dolgozó nővér számára nem az a lényeg, Sáríka, hogy hány fajta-féle betegsége van a tudatnak, a beteggel való he-

lyes bánásmód megválasztását kell szem előtt tartania, hogy ne váljon az ápolat egyik percről a másikra dühöngő őrültté.

Gondolod, elszajkózta a Komarov doktortól tanultakat. És? Miért lenne baj, hm? Kérdés nélkül aláírta a felvételi kérvényemet, és neki köszönhetem, hogy huszonöt évig főnövér lehettem abban a sárga színűre vakolt hodályban, amit az emberek bolondokházának csúfolnak. A kibaszott városban egyedül ő bízott bennem, érted, neki köszönhetem, hogy nem ereszköztem le a pokolba!

Igor Vasziljevicsét nem hagyhatom cserben!

Igor Vasziljevicsnek nem hazudhatok!

Háromszor feszültem neki, mire végre felálltam. A retikül vállszíját elengedve döbbsentem rá, hogy mennyire gyenge vagyok. Két kézzel kell kapaszkodnom a korlátba.

Igor Vasziljevicsre nem hozhatok szégyent!

Miért pont én?!

Istenem!

Miért pont velem kellett megtörténnie?!

Istenem!

Az éjjel kis híján embert öltem.

21.

Leéltem az életem, Sáríka, nem tudva, mi az, önmagamtól félni. Hogy amit a következő percben teszek, az nem magánügy, kimegyek a budiba és fingok egyet. Nem azért mondtam, hogy megnevettesselek. Rése a mesémnek, a várúrnőnek, tudod, amiben a főhős nő egy szép napon szembenéz önmagával, vagyis kíváncsi lesz a lelkiismeretére, hogy jó-e, vagy rossz. Ha rossz, a poroszlók a Sárkányok völgyébe számúzik, ha jó, jutalmul kiterjesztheti birtokait, egész a diófaig. Félelem vagy remény, a mesében nagyon nem mindegy, hogy melyiket kapja a várúrnő osztályrészü.

Óvatosan elengedtem a korlátot, próbáltam támasz nélkül megállni. Sikerült! Huh! Na, most egy apró lépést, Emmuska-muska, jó. A retikült senki nem akarja elvenni tőled, a lépcsőkre koncentrálj! Megy az neked. Nézz körbe, már az első emelet lakásainak bejárati ajtóit között állsz! Brávó!

Melyik igaz: elrontani a játékot helytelen, megszólalni helyes, vagy elrontani a játékot helyes, megszólalni helytelen?

Amint tegnap hajnalban beszálltam a betegszállító mikrobuszba, a benne ülők ott folytatták a vitájukat, ahol félbe maradt. Pontosabban mindenki fújta a magáét. Időbe telt, míg a hangzavarból kiszűrtem, hogy milyen téma okozza a felbolydulást. Ne, már kezdtem azt hinni, hogy az újabb áremelés kavar, nem mintha a gázáremelés nem tette volna be a kisajtót, mire egy-két okvetetlenkedő megjegyzésből kiderült, hogy arról folyik nagyban a szó, hogy betegség-e a játékfüggőség, vagy nem. Mióta munkaköri feladata a szakácsnéknak, a takarítónőknek és a betegápolóknak, nem szólva a kertészről, eldönteni, hogy betegség-e a játékfüggőség, vagy nem, hm?

– Külön szobájuk lesz – hajolt hozzám Szlávik. Aztán súgva hozzátette: – Már van, Igor a négyes számú kórtermet jelölte ki számukra.

Igor a főorvosunk, Szlávik meg a bennfentesünk, sűrven megesik, hogy álló nap a rehab orvosait kocsikáztatja.

Gondoltam, akkor a túlságosan elhízott, kövér emberek is függők, evésfüggők. Én meg olvasásfüggő, vagyis mesefüggő vagyok. Vajon miből állna az elvonókúrám? Napi huszonnégy órás tévézésből?

Mondjam, ne mondjam?

Hallgattam.

Bámultam az elsuhanó tájat, a távolodó Kopasz hegyet, az útszéli erdő fáit, és értetlenül a kihaltak tűnő falut. Fél hat, és semmi mozgás, egy teremtett lelket nem látni se az utcán, se a házudvarokon. Még hogy a városiak lusták! Ph-h!

– Ukrajnában betiltották a játékautomatákat – mondtam én.

– Átjárnak Magyarba, Románba pénzt veszíteni – mondta Szlávik, majd hátrafordulva megkérdezte a mögöttünk ülőktől: – Hahó, mennyiért csilingel odaát a gép? Emma nővér akarja tudni.

Dehogy akartam. Az isten szerelmére, inkább az útra figyelj!

– Száz forint egy kör – fordult felém Szlávik. – A kártya gyorsabb – tette hozzá –, ismerek egy tagot, aki két óra alatt mindenét elkártyázta: a családi házát, a kocsiját...

Fél literes befőttés üvegebe gyűlt apu kártyapénze. A vásárlások után visszajáró aprópénzt, az egy-, a három- és az ötkopejkásokat dobáltuk bele. Egyik délután, játszásból, nagyság szerint különválogattam a kopejkákat, majd a konyhaasztal közepén oszlopba raktam őket. Aztán meglöktem az asztalt, és iszkiri, körbe-körbe, hogy tenyeremmel útjukat álljam, még mielőtt lebucskáznak az asztallapról, a szertesét guruló érméknek.

A kártyázás untatott.

Nyári hétvégéken apu meg a szomszéd bácsik a szőlőlugasunk árnyékában napestig kártyáztak. A kecskelábú asztalon oszlopokba rendezték maguk előtt a kopejkáikat, majd elkezdték csomóba dobálni a kártyalapokat. Annak a bácsinak, aki nem tudott lapot eldobni, büntetésként egy kopeket kellett fizetni a banknak, vagy kinek. Közben káromkodtak, és csúnyákat mondtak a kártyaosztó kezére. Olyasmiket, hogy estenként szaros lébe mártogatja, meg, hogy a tenyerébe fingatja az asszonyt. A játék végén egyedül a nyertes örült, apu néha, és ilyenkor elkezdtek nőni előtte az oszlopok. Győztem, enyém a bank, magyarázta, majd összerázta és újra osztotta a kártyalapokat. Kezdődött minden előlről. Állhattam újra bal lábamról a jobb lábamra, jobb lábamról a bal lábamra, vagy körbecsángózhattam a kártyázókat akárhányszor. Persze, hogy dühösködtem. Olykor kedvem támadt meglökni az asztalt, hogy szerteguruljanak a kopejkák az udvar betonján. Mámám azt mondta, hogy ilyenkor megszáll a gonosz, de, hála istennek, nem tudja a lelkemet birtokba venni. Így történhetett, nem másképp, mert egyszer-kétszer, meg még jó párszor, hiába furakodtam oda apu

mellé, hogy meglökjem az asztalt. Egy, két... De mire adáig jutottam a számolásban, hogy há, mindig semmivé vált a rosszindulatom.

A kanyar után, amint feltűnt a rehab főépülete, Szlávik sebességet és nyelvet váltott, szeret magyar nyelven dühöngeni.

– Bassza meg, lejár fuvarlősz¹⁷, mire előkerül szmena¹⁸, beszállnak buszba!

A női osztály nővére három hónapja került hozzánk, időbe telik, míg megtanulja szálán rendezni a dolgát.

Mondjam, ne mondjam?

Hallgattam.

Zsibbadt kezem, lábam, mikor nekivágtam az utolsó tizenkét lépcsőfoknak.

Első lépcsőfok, második...

A nyugtalanság az öltözőszekrénynél ért utol, és hiába nyitogattam-zárogattam a lakatot percekig, nem csillapult. Izgulok, vagy mi? Netán félek? Mitől félsz, Emmuska-muska? Válaszért a falitükör felé fordultam. De hiába szuggeráltam, a megnyúlt és sápadt arcom nem tudott felvidulni, egy mosollyal túllépni a... a nem is tudom micso-dán. Van harminc éve, hogy munkakezdés előtt össze-összeszorult a gyomrom. Csakhogy nyomós okból. Sofya főnövé, amit elvárt tőlem aznapra, azt pardon nélkül behajtotta rajtam.

Hahó, ébresztő!

Rég kávéztam a takarítónőkkel, próbáltam másfelé terelni a figyelmet, és, miután kivettem a kávéstermoszt, újra lakatra zártam a szekrényemet. Huh! A filigrán Julis minden lében kanál, a kövérkés Olga el van magának. Van két szobája, meg a lépcsőházat kell tisztántartania, de jobbára a mosókonyhában tartózkodik: tűrőgeti, rakosgatja, többször átszámolja a péntekenként kimosott ágyneműt. Julis tetőtől talpig

¹⁷ Fuvarlevél

¹⁸ Műszak

lelkesezés, légy nem röpillhet végig osztályon úgy, hacsak nem inkognitóban, hogy ne vegyen róla tudomást. De hiába reménykedtem, Olga se tűz, se víz természetee, Julis partja nincs locsogása, plusz az elfogyasztott kávé tovább fokozta a nyugtalanságomat. Annyit azért kiértettem Julis szószaporításából, hogy az elmúlt három napban két beteg távozott, és három újonc érkezett. Honnan tudja, hm? Szétnézni se érkeztem, Julisnak meg már mindenről tudomása van. A kiskonyhából kijövet háromfelé vettük az irányt, Olga a mosókonyhába, én a terápiás szobába, Julis elviharzott Palika után, hogy az ápolóval fél óra múlva átkísérjék a sztalovába a betegeket reggelizni.

Nem tudom, mennyi ideig ültem az íróasztalomnál, mire nagy nehezen az új betegek kezelési kartonjait kézbe vettem. A fenébe, a szemüvegem a retikülben maradt! Á, a betegségük ugyanaz, így az injekcióik, a gyógyszereik is ugyanazok, és nyilván az infúziókat már tegnap, vagy tegnapelőtt megkapták. Semmi gáz, Emmuska-muska! Tényleg? Mért támadt mégis mehetnékem? Nem szokásom reggelenként a kórteremről kórteremre járás. Ráérősen sorba rendezem a betegek kartonjait, kikészítem az egyszer használatos fecskendőket, megnézem, elegendő-e az oltóanyag. Ha a számbavételnél egyik-másik vitamin- vagy antibiotikum-injekcióból kevésnek találok az üvegszekrényben és a hűtőgépben fellelhető készletet, átsétálok az ügyeletes orvoshoz, és megrendelem.

Karnyújtásnyira volt tőlem a lépcsőház sarkig kitért bejárati ajtaja. Oda kell érnem, és akkor... Mi történhet?

Senki nem áll fejtetőre körülöttem, velem fog történi valami, de mi? A hármas számú kórteremben már hiába vettek körbe a betegek, mondták el a panaszait, és kínáltak utóbb süteménnyel, almával, nem tudtam figyelni rájuk. Na, azért a koszos nyakú újoncot észrevettem, és valami olyasmit motyogtam a mellettem álló Julisnak, hogy engedje tele a kádat, és a feje búbjáig nyomja bele a vízbe.

Ferkó, a másik újdonsz, a nyolcágys nagyszobában a paplan alá bújt előlem. Tavalý ígért nekem valamit. Gyerek még törzsvendégnek.

Huh! A harmadik a hatos kórteremben fálnak fordulva aludt. Amint odaléptem az ágyához, homlokomra kigyöngyözött a verejték, és hideglelés féle futott végig rajtam. Kezdődő influenzára gondoltam, mi másra? A betegnek ezüstösen csillogott a fehér szakálla.

A délelőtti injekciózás rendben lezajlott. Dacára annak, hogy az ügyeletes orvos beült az íróasztalom mögé a feleségét szidni. A feleség, aki mellesleg az osztály főnővére, ma sem jött dolgozni. Julis megjósolta, hogy válóper lesz belőle, mármint a folytonos veszekedésükből. Az orvos problémája, piha, arra vigyáztam, hogy ne reszkessen a kezem. De a fehér szakállas, napszemüveget viselő új beteg karján a vénát mégis csak a harmadik nekifutásra sikerült eltalálom. Ráadásul, míg tartottam, toltam a fecskendőt, kétszer, ha nem háromszor, megreszketődtem. Huh, Sárika, a végén nagyon kevés hiányzott ahhoz, hogy elájuljak.

Mély levegő, kifúj!

A konyhából felküldött reggelimet a hűtőbe rakattam, és azt mondtam Julisnak, hogy ebédelni se fogok lemenni. Rosszul érzem magam, slussz! Alig vártam, hogy magamra zárhassam az ágyneműraktár ajtaját, és végignyúljak a kopott bőrdíványon. Öt óra tájt ébredtem fel, és semmivel sem éreztem magam jobban.

Úristen, a gyógyszerosztás!

Ezerkétszáz hrivnyát fizetnek az elvonókúráért, mármint a hozzátartozók, és, ha valamelyik beteg panasszal él, búcsút mondhatok a munkahelyemnek.

Kinyitottam a szekrényt, hűtőt, kapkodtam jobbra-balra, de szerencsémre Palika rám nyitotta az ajtót, és közölte, hogy nem kerestek, a betegek meg pedánsan viselkednek. Huh! Emmuska-muska, mondjad, mi a nyavalya lelt?!

Julist előre küldtem egy marék lázmérővel, magam a gyógyszerpoahas tálcát cipeltem, Olga kancsó vízzel, pohárral a kezében szaporázott utánam. Késésben voltam, így valahol az ötös számú kórterem után fogtam csak vissza tempóból. Olga jócskán lemaradt, egyik-má-

sik betegünk szeret tablettabevételnél huncutkodni. Gondoltam, bevárom, megálltam a kórterem nyitott ajtajában. S ekkor a folyosó hosszú linóleumán feltűnt egy árnyék. Döbbsentem bámultam, ahogy soványból átmegy kövérbe, aztán a következő pillanatban törpévé zsugorodik, a másikban óriássá nyurgul.

– Te vagy az, István? – kérdeztem, szóltam az előttem elcsoszogó fehér szakállú, sovány, görnyedt hátú férfi után. Nem válaszolt. – Te kísértesz rémálommal? – szakadt ki belőlem a soron következő kérdés önkéntelenül.

– Mi van?! – tette az értetlent István, miután felém fordult.

– Én vagyok a púp, én?! Akkor te ki vagy, a kecskelábú ördög?! Istennem...

– Mi bajod vele? – kérdezte nem kis malíciával, aztán levette a napszemüvegét, direkt, hogy a szemgyulladás látványa torzabbá tegye előttem az ábrázatát.

Legalábbis ez volt az érzésem.

– Senki többet, harmadszor – gúnyolódott végezetül egy sort, majd sarkon fordult és faképnél hagyott.

Ha emlékeznek, elmondanám, hogyan, de végül csak megkapta ki-ki a maga gyógyszerét. Arra eszméltem, hogy a mosókonyhában ülök, aztán rohanok le a lépcsőn a női osztályra, onnan kiszórtatva vissza, és lihegve beülök a folyosói előtérben tévésző betegek közé. Mi lesz, hogyan tovább, Emmuska-muska, hm? Azzal mentem be az ügyeleti szobába az okostelefonján játszadozó Palikához, hogy meg tudnám ölni Istvánt, és azzal jöttem ki, hogy megölöm. Bezárkóztam gyorsan a kezelőszobába, és számba vettem az üvegszekrény polcain sorakozó gyógyszerkészletet. Néha megesik, hogy egyik-másik alkoholbeteg epilepsziászerű rohamot kap, de van rá injekciónk... A neve, a neve... Kiszórtatva megakadt a szemem egy zöld színű dobozon. Tuti, hogy kinyírja!

Elvesztettem a lelkem, Sárka, megszállt az ördög, féktelenné váltam. De ha akkor nem csinállok semmit, ezer százalék, hogy beleőrülök a hely-

zetembe. Így módodom nyílt várni, kivárni, míg István elalszik. Böven maradt hát időm arra, hogy a szobából kihátrálva lemenjek a parkba.

Üres placsádkát, árválkodó lócát láttam odakint, amikor felemeltem, vagyis összeszedtem annyi bátorságot, három lépcsőfokra, meg néhány lépésre a lépcsőház nyitott ajtajától, hogy emelt fővel nézzek szembe a Sárkányok völgyével.

Talán az van megírva a sorsomban, hogy le kellett menjek a parkba, hogy az arcomba csapjon a hideg ájer, amint kilépek az ajtón. Mit akarsz, Emmuska-muska, mit akarsz tenni?! „Közöd?!” – szóltam vissza magamnak, és fára se másztam, bokrok közé se bújtam szégyenben. Helyette, a zúzottkövel felszórt ösvényen oda-vissza masírozva hergeltem magam István ellen. „Huhú-ú, huhú-ú, Emma nővér!” – szólított váratlanul a nevemen, és visszhangozta a huhogó hang a távolból még vagy kétszer. Nem létezik, forogtam körbe-körbe, hogy hallucinálok! Huhú-ú! A kórházépület előtt senkit nem találtam, a sötét, rácsos ablakokból egykedvűen hunyorgott rám a csillagos égbolt sok-sok kis tükörképe. Nyugi, mély sóhaj, kifúj! Nem telt sok időmbe, hogy a lakatra zárt nagykapuhoz érjek, az öreg éjjeliőr békésen horkolt a házikójában. Aztán... aztán – mire fel? – átbotorkáltam a sertésólhoz. Vesztemre. „Huhú-ú, huhú-ú, Emma nővér!” – szólított meg újra a hang, és, mintegy viszontválaszként, felhorkant az egyik disznó a karámban, és én, hátra se nézve, futni kezdtem. Rohantam és rohantam, és amikor végre megálltam, jobban reszkettem a hajnaltól, mint az éjszakai kísértetek. Nyugi, Emmuska-muska, három óra múlva jön a betegszállító mikrobusz, érkezik a váltás. Mély levegő, kifúj! És ekkor, Sáríka, valami, talán a hatodik érzékem, azt súgta, huh, ha most visszamenysz, Emmuska-muska, gyilkos leszel. Szégyent hozol anyud, apud, nagymamád emlékére, meg Komarov doktorra, a kollektívára, a városra... De ami igazán kiverte a hideg verejtéket a hátamon, az túllépte a jelen időt. Istenem, ha idekint várom meg a váltást, míg élek, gyötörni fog a bűntudat azért, hogy nővér létemre embert akartam ölni.

Nem, nem és nem!

Mi tévő legyek?!

Istenem, segíts! Találj valami kiutat!

Utólag sem tudom, Sárika, hogy most akarva, vagy akaratlanul rogytam térdre, református létemre, és kezdtem el összekulcsolt kezekkel magamban imádkozni. De nem ez a lényeg. Amint a Miatyánknak ahhoz a részéhez értem, hogy bocsásd meg a mi vétkeinket, pillanatra megakadtam.

Mondjam, ne mondjam?

Kimondtam hangosan.

„ ... Miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek...”

Ne kérdezd, sőt, senki ne kérdezze, mit éltem át, mert nincsenek rá szavak. Amit meg megvallhatnak, azt meg úgyse...

Mondjam, ne mondjam?

Hiszed, nem hiszed, Sárika, maga Jézus urunk állt mellettem.

Mély levegő, kifúj!

A játékot elrontani helyes, hallgatni helytelen.

Huh, Sárika!

Az imádkozást követően, hogy hogyan kerültem a kórházépület elé! Ferkó legfeljebb arra emlékezhet, hogy a bejárati lépcsőfeljárón kis híján neki mentem.

– Már mindenütt kerestük, Emma nővér – hadarta a fiú –, rosszul van a fehér szakállú!

Az orvosi szoba nagyszekrényéből üveg infúziót, és két, hazudok, három ampulla, meg nem mondom, milyen nevű, külföldi injekciót csentem el. Emmuska-muska, ha felfedezik, a három ampulláért ugyanazzal a svunggal fognak kirúgni a munkahelyről, mint a kettőért. Tovább! A raktárból kikölcsönöztem hat darab szőrpokrócot, és egy tiszta lepedőt. Ferkó rohant elől a pokrócokkal, én a nyomában, az infúziós állványt tolva magam előtt. A négyágyas szobában tízen

vártak ránk, Istvánt megemelve szempillantás alatt az ágymatracra került a három pokróc és a lepedő, a másik három pokróccal meg a feje búbjáig betakargatták. S mit ad isten, elsőre eltaláltam az infúziós tűvel a beteg karján a vénát. Aztán teleültük a szobában lévő ágyakat, és vártunk. Fele formán csepegett le az infúziós folyadék az üvegből, mikor beadtam az első injekciót. Semmi. Beadtam a másodikat, és a beteg végre kinyitotta szemét, lábrángása lecsillapult. Ilus közben elrohant a vérnyomásmérőért, sztetoszkópért, majd a kávéstermoszért. Korty kávé mindenkinek jutott. Amúgy sem volt értelme annak, hogy a betegek visszafeküdjenek, az ablakon túl, a szélfúttá falombok közül ki-kivillant a szép időt ígérő sárgás égalj, a tánca perdítő.

Újé, és körbe-körbe keringöztem a magamra zárt kezelőszobában.

Újé, bátran mehetek előre, térhetek jobbra vagy balra, vagy, ha úgy hozza várúrnői kedvem, akár hátra marsba is átválthatok, és... és vakon sem fogok elbotlani.

Újé, Emmuska-muska!

Se perc alatt öltöztem át, és szatyrát lóbáló tinilányként lejtettem le a lépcsőn. A mikrobusznál sem vártam Szlávikra, magam tártam ki sarkig a jármű ajtaját, magamnak.

Emma nővér, tessék beszállni!

Beszálltam, és a gondterhelten el-elbóbiskoló munkatársaim látványa sem tudta kedvemet szegni. Beszélni kezdtem, az étterem melletti fenyőfákon nappalozó fülesbaglyokról, meg, hogy az emberre nézve mennyire hasznos madarak. Sajnos a mikrobusz elindult, kizötyögött a kapun, aztán felhajtott a főútra, és ahogy távolodott a munkahelytől, a nővő sebességgel arányosan fogyott és vált mind fagyosabbá körülöttem a maradék levegő... Utólag, hogy értsd, Sárika, hülyeséget csináltam azaz, hogy beültem a buszba. A főépülettől, gyalog, húszpercnyre a főút.

Szlávik sem könyörült rajtam.

Első lépcsőfok, második, harmadik...

Nincs több lépcső.

Mire elértük a várost, megesküdtem volna rá, hogy az éjszaka mi sem történt velem, az életem ott fog folytatódni, ahol tegnap reggel félbe maradt. Mosok, főzök, takarítok majd, és Sáríkáznál felszedem a parkettáról a szétdobált könyveket...

Nem, nem és nem!

A megbocsátás szabaddá tett.

Csicsíja, a sorból nem szabad kilógni, csicsíja...

Én istenem, jó istenem,

lecsukódott már a szemem...

Meg nem mondom, mennyi ideig álltam a lépcsőház ajtajában. Se kint, se bent, kapaszkodó az ajtófélf. Ha csak a napfény útját kellene elállnom az időm végezetéig, gond csepp se. De a házban emberek élnek, és nincs terület, terület asztalkájuk, ki-be kell járniuk, Sáríka, hogy megélhessenek. Mi lesz velem? Durván kipenderítenek az ajtóból, vagy fogják magukat, és átgázolnak rajtam?

Mély levegő, kifúj!

Átforrósodott aszfalt, szemközt lóca, mögötte egy bokor, a bokor mögött... Még hogy a Sárkányok völgye! A megbocsátás szabaddá tesz, Emmuska-muska, és egyedül te kellesz hozzá, csak te, te... Mire vársz?

Mezítláb vagyok, és agyonmosott otthonkában.

Kit se érdekelnek a kifogásaid.

Engedd el az ajtófélfát, és indulj!

Na!

Miért tétovázol, húzod a drága időt?

Tiéd a világ, Emma nővér!

Nagybereg, 2018–2019

CSILLAGIDŐ

NOVELLACIKLUS

CSILLAGIDŐ

– Jó pajtás, játszótárs lehetne. Kiskutyus, gyere ide hozzám! – szomjan vész a hőségben. – Kiskutyus, izé, kiskutyá...

Arcokat vágnak, suttnak a hátam mögött. Sajnálkoznak? Dehogy! Gondoskodásnak nevezik a gondjukat. Súlyos teher. Estenként bele-belesajdul a derekam. Nem megroppanni! Vakarózni szabad. Hadd higgyék, nem fáj, csak viszket.

Ha valaki, vagy valami egyszer úgy istenigazából ellátná a bajukat!

A kialvatlan szem vérben áll. Editem nyers, karikára vágott krump-lival gyógyít. Semmi bajom, nem néztem le a Holdat a földre. Edit, ha egész éjjel borocskát szopogatnék, vállon veregetnél? Nem ért, ahogyan a nyakunkon élősködő István fiam se. Miért nem?

Nem ettem meszet.

– Hé, kutyuli! – szólongatta az állatot ezúttal a Gizella utcai járdaszélről az idős férfi, aki egy kicsit sem görnyedt hátú, vagy ódivatúan öltözött. Makulátlanul fehér inge, élire vasalt fekete pantallója minőségi holmi. A hegyes orrú, divatos félcipőjét vastagon belepte a por.

Régóta úton lehet.

Menni akar, hadd menjen. István egyszer zárta kulcsra a kapukisajtót, erre az utcára nyíló ablakon át próbált kijutni a házból. Kezében

a függönyvéget szorongatva, előre nyújtott lábbal ült az ablakban. A szomszédék Palikája, ha nem a szemközti ház előtt labdázik, nyakát szegi. Nem, Palika, Pista bácsi nem ejtőernyőst játszott. Alig lélegzett, miután visszarángattam a szobába. Estére, mintha mi sem történt volna, ült a foteljában, megsárgult újsággal a kezében, és azt kérdezgette Pistikétől, hogy mi volt az ősrobbanás előtt.

Igen, Editkém, igazad van, Editkém, rossz hozzád az isten. A nyugdíjas bolti eladónő valóban egy taknyozó-nyáladzó, szenilis vénembert érdemelne. Az anyáskodás, Edit, csak anyáskodás, nem szeretet. Kertecskén meg persze, hogy ellennénk Nyíregyén, sőt, a jég hátán is, ha megtanulnék észrevétlenül létezni.

Kivasaltat inget, nadrágot, hosszú percekig dohog a tükör előtt. Majd miután magára locsol fél üvegce kölnivizet, végre elindul, viszi a feje.

Mindaddig, Edit, amíg meg nem értesz, Olga barátnőd a mi kontónkra fogja falni a krémeseket a cukrászdában.

– Szeretni lehetne... – motyogja az öreg, s az arcára kiülő ajakbiggyesztő, ráncmélyítő csalódottság aggastyánná véníti. De csak pillanatra, mert hirtelen útnak ered, és szapora léptei megcáfolják éltés korát. A sarkon bal kézre az Anasztázia, jobb kézre a Gertrúd utcába lehet befordulni. Pista bácsit töprengésre készítetik az utcatáblák.

Egy, a múlt század kezdetén regnáló polgármester kegyeskedett felruházni a kisváros iskola környéki utcácskáit a magyar királynék keresztnéveivel: Gizella, Gertrúd, Beatrix... Az Erzsébetet két utca kapta keresztségbe, a szebbiket a mai napig Sissinek becézik. A királynő nevéen, sajna, a Mária és a Terézia utcácskák osztozkodtak. Mégsem lett belőle versengés, haragszomrád. Amiatt bosszankodtak az utcákban lakók, hogy a nyilegyenes és széles, Ferenc Józsefről elnevezett főutca nem maradt hűséges a névadójához. Tettek róla a soros hatalmak, hogy a városgazdák újabb és újabb névváltoztatásnak legyenek keresztszüleivé: Masaryk út, Sztálin út, Lenin útja. Legutóbb az Ivan

Franko feliratot viselő utcatábla alatt tartottak névadó ünnepséget. A főútról leágazó utcácskákban élő, zömében magyar családok azonban egy fikarcnyival sem lettek boldogabbak.

Milyen nap van ma? Igaz, semmivel nem csökkenti az előre nem látható tényezők bekövetkeztének az esélyét: betegség, baleset, halál. Nem, sem a szerda, sem a csütörtök, sem a péntek. Re-reprodukálják a tegnapot.

Gyűlölködő vénemberré vált.

Ezzel a két kezemmel szögelttem fel a szarufákra a cseréptartó léceket. Kilenc élelmiszerboltnak voltam az árubeszerzője, volt pénzem dűlásig. Az építkezésen dolgozó munkások, kézből kézbe, versengve dobálták fel a cserepeket a tetőre.

A télen létrát mászott, és addig-addig matatott, vacogott szál ingben a hideg házpadon, míg le nem cipelt egy jókora, spárgával átkötött újságköteget. Azóta nem ismerni rá.

Az Élet és Tudomány nem újság, hanem magazin.

A seb körüli sejtek pontosan tudják, hogy mennyire és milyen irányba kell szaporodniuk. Honnan, Edit, honnan a fészkes fenéből tudják?!

Van, hogy lefekvés előtt kiskutyát gyászol, van, hogy kismacsskát. Olyankor nem fürdik, komor képpel göböket köt a zsebkendőjére, és marok szám enné a gyógyszereit, ha hagynám. Amúgy megszólalom sem szabad. Reggel azzal védekezik, hogy az idegsejtjei felgerjesztett kvantum micsodában voltak.

– Még az árnyékom is izzad! – fujtat Pista bácsi, zsebkendőjével a homlokáról lecsurgó verejtéket törölgetve. H₂O, némi nátrium, klór, és milyen veszettül tudja csípni az ember szemét. Érdekes, a tengervíz nem, miért nem? Kár, hogy nem érdeklődtem a dolgok részletei iránt. Kiloholtam a lelkem, hogy elérjek a se hazámtól sehová.

Még hogy belepusztulna, ha elmennék! Ó, Olga, hogy oda ne rohanjak! Hazudott ettől nagyobbat is!

Kettő szorozva tíz a kilencedik hatványon másodperc pontosan hatvan év. Ennyi a kimért időnk, Edit. A ráadás, mondd, mennyit ér?

– Nyíregyházán István találna a végzettségének megfelelő munkát, és a nyugdíjunk sem ezerháromszáz hriveny lenne.

– Egyetemi diplomát adtam a kezébe, igaz? Nem kértem, hogy taxizzon, üzemanyagra, alkatrésze költse a pénzét, igaz? Azzal, hogy összetörte a kocsiját, előbb-utóbb úgy fog járni, mint... Sajnos úgy fog, ez a szomorú igazság.

– Hogyan tudtál ennyire szívtelemné válni?

Pista bácsi némi tétovázás után az Anasztázia utcát választja.

– Akinek esze van, áttelepül Magyarországra.

– Edit, a tenyerünkbe elfér a sorsunk. Jó kedvünkben babusgathatjuk, gyászos hangulatunkban elsirathatjuk... Mi ezen nem érthető?

Pista bácsi megáll, elindul, és újra megáll, és megint elindul. Az Anasztázia utcában távolodó fehéres-feketés pöttyé lesz a járdaszéli hársfák alatt. A faszor fájnak zömét értek kivágni. Valaha az iskola hátsó kapujáig beárnyékolták az utcát.

Eleinte tűvé tettük érte a várost. István kocsival, jómagam gyalog. Aztán kitapasztaltuk, hogy kizárólag az iskola környéki utcákban bolyong.

A múlt század első éveiben épült iskola, kétemeletnyi magasságával, messze láthatóan kiemelkedik a földszintes városrészből. Az alma matert; a tudás fellegvárát; a kommunizmus zászlóshajóját a járási tanügy felszámolásra ítélte. A masszív, klasszicista stílusban emelt épületre ráférne egy nagyatarozás, de slim-slám becsukni... Hivatalosan megfékezhetetlen a tanulói létszám fogyása.

Mennyiségtan. Pista bácsi hol az iskolaépületre, hol az órájára sandít. Maholnap kilóra mérik a kisiskolásokat.

Pisti unokám azt állítja, szándékosan trollkodom.

– Mindenbe belepofázol!

– Tanuld a szorzótáblát, gyakorold a helyesírást, takonypóc! A számítógéped porfogó ketyere. Matematikusok kiszámolták, hogy a lé-

tező leghuszebb programnak milliárdszor milliárd évébe kerülne, mire számba venné egy fehérjévé csavarodó közepes, száz aminosavból álló lánc minden lehetséges hajlítási és kapcsolódási lehetőségét. Huh, na, ugye! Még hogy nincs az életnek értelme! Meg, hogy nincs Isten!

Hiszed, nem, naplót írogat. Fél napomba kerül, míg egy oldalt ki-silabizálok. Csillagidő, vérhold, csivava, meg kutyagumit nekik... Kiknek? Az orvos szerint a naplóban nincs feljegyezve semmi abnormális, szóval beteges dolog. Istenkém, akkor minek nevezzem, amit nap mint nap művel?! Ha nem a szemeteskukába, akkor a kályhába, de előbb, mint utóbb, eltüntetem az újságait, el én!

Nem újság, hetilap.

Edit, fénysebességgel távolodunk egymástól.

A Gertrúd utcában nőtt fel, oda húz a szíve.

Pista bácsi az utcasarkon műfogsorával elnyámnyogja a boltban vásárolt bulocskát¹⁹, aprókat kortyintva az utolsó cseppig kiissza az üvegből a limonádét, a Mária utca tud várni. Mégis futva kel át az úttesten. Piheg egy sort, aztán még egyet. Majd mind két kezét maga elé tartva elindul, hogy az ujjain újraszámolja az utcafronti ablakokba kiragasztott hirdetéseket. Folyton változik az eladóvá tett házak száma, meg, ugye, senki sem tévedhetetlen.

Rémhír.

A hatóságok a kelet-ukrajnai háború menekültjeit a nyugdíjasok lakta, félig-meddig üresen álló családi házakba szándékoznak elszállásolni. És, ha ráadásul bejelentik őket a házzszám alá, akkor fog igazán savanyodni a szőlő. Az unoka unokája sem fogja tudni pénzzé tenni a házat.

A Mária utcában hat, a Gizella utcában kilenc, az összesen... Kevés a két kéz, Pista bácsi mutatóujjával firkantja levegőbe a végösszeget, és oszt-szoroz ugyanott, hogy végezetül legyintsen.

¹⁹ Kiffi

– Nekünk, magyaroknak, annyi!

– Mennyi?!

Edit kénytelen-kelletlen kifizeti a cukrászdai számlát, majd bocsánatot kér Olgától. Étlen-szomjan, vén bolond, haza kell kísérnem – az ukránul elhangzó szavak nem állnak össze kerek mondattá.

Általában, amint feltűnik az égen az esthajnalcsillag, Pista bácsi szóttanul csatlakozik a Teréz utca tizenöt számtól háromhánnyira várakozó feleségéhez. Ezúttal azonban bőbeszédűnek bizonyul.

– A szerelem nem gondolat, van, nem lehet letagadni, csak... csak cserbenhagyni. Hogy tudja róla, és végre megérts, úgy általában, mert nem szokás, vagyis inkább bosszankodni... Vagy nem is tudom. Majd' ötven év távlatából nehéz...

A Beatrix utca végén már fel-feltűnedeznek a Franko úti üzletek fényreklámjai, mire Pista bácsi kiböki, hogy mennyire volt szerelmes a Teréz utca tizenöt szám alatt lakó Katicába. Olyannyira, de olyannyira, hogy amint felkelt az esthajnalcsillag, hagyott csapot-papot, és meg sem állt a 15-ös számú házig.

– Az volt mi csillagidőnk, senki másé! Igazából a Vénusz nem csillag, csak egy vacak kis bolygó. Áh, mindegy! Ami megtörtént, rég történt. Egyedül a csillagidő örök. Míg élek, számíthatok rá, lesz mire fölnézni koraesténként. A Kati, anno, fogta magát, és férjhez ment egy anyaországi bunkóhoz, hogy kedvére élhessen. Editkém, vajon hány férjet fogyasztott el azóta?

Edit nem nevet. Ura vallomása alig különbözik az előzőktől. Irénkéből Évike lett, az Évikéből Katica. Na és!

A neonfényben úszó Ivan Franko úton karonfogva és szóttanul ballagnak hazáig.

Nagybereg, 2015

VEKKER

Az elalvás előtt olvasott könyvben az éttermi zenekar tangót játszott, azután keringőt, és közkívánatra újra keringőt, majd megint keringőt. A regényíró több tucatnyi oldalon keresztül szöszmötölt azzal, hogy bálvendégként kik keringöztek át és kivel a szombatból a vasárnapba.

Anti apó kopejka gyerektartást nem fizetett, volt mivel felvágnia a szomszédok előtt. Aztán egy napon elérkezett a halálának az ideje, el bizony! Mindennek eljön az ideje.

Tiktak, tiktak...

Jó, a regényben a fenéktapizók átkeringőznek az egyik naptól a másikba, és mi van tovább? A jövő nem szombat estétől vasárnap hajnalig tart. Mert ideje van a születésnek, ideje a... Most az elmúlásnak, vagy a halálnak? A negyedik lakó szomszéd néni pontosan tudta idézni bölcs Salamont. Ideje van a táncnak, ideje van... a táncnak, táncnak...

A könyv nem került az éjjeliszekrényen álló vekker mellé, padlóra esett. A negyvenes éveiben járó férfi a fagyok beálltáig a panellakásában is nyitott ablaknál aludt. Az égve maradt olvasólámpa fényköre falra vetítette a léghuzatban lebegő ablakfüggöny árnyjátékát. A szobában nincsenek egérbogyók a padlón. Tavalyelőtt macskalyuknyi rést fűrészelt...

Mért nem mindjárt a tetőszék gerendát?

Kisfűrésszel macskalyukat vágott a szobaajtó alá, azon oszon ki-be Jakab, a sosem volt kandúr.

Tiktak, tiktak...

A családnál nem ismétlődött meg a tegnap este. Ödi józan életű családfő, jóízűen tud vacsorázni, és amint neje elmosogat, megismétlődnek a tegnap esték. A fürdőszobában a két gyerek fogat mos; szivacsra kenik a fogkrémet. Tünde az ura után zuhanyozik, és sokáig sudrálja feszes melleit a szivaccsal. A kámfor ízű változatosság része a lefekvés utáni tévészésnek.

A szomszédok a hagyatéki tárgyalás megkezdése előtt elújságotlák, hogy Anti apó, miután elhessentette unokáit a kulcslyuktól, maga leselkedett tovább.

– Ű-űű, Ö-ödikém!

– Ö-öö, igen, Tü-tün-dikém!

Arról is tudomásuk volt, hogy a gyerekszoba íróasztalánál Brigitta nem használ színes ceruzát, s a hosszú hajú és szoknyás hercegnők helyett feketepasztás golyóstollával pucér Barbi babákat rajzolgat. Meg arról is, hogy a véznácska fiúunoka műanyag játék katonái hadrendben porosodnak a szekrénypolcon! Erik pimasz kiskamasz, de eljön a nap, és ukrán katona lesz, és nem, he-hehe, nem aludhat büntetlenül nővére szárítókötélről elcsent bugyijában.

Kinek mi köze hozzá?

Az alvó férfi szobáját egy szeretetlen, törékeny asszonyka évtizedeken át vásárolgatott könyvei uralták. A ruhásszekrénybe és a szobasarkokban halmozták egymásra a könyvtárnyi könyvet tavaly. Nem, tavalyelőtt.

A sok-sok szobás családi ház másik felében, vasárnapra virradóra, nélkülözhetetlenné váltak a könyvespolcok. A vitrin díszként mutatós képzőművészeti albumaira, lexikonjaira sem tartottak igényt. Brigitta és Erik szemlesütve, kézben hordták a szobába a meséskönyveket, nem pulykavörösen és tyúkültető kasban, mint az apjuk a könyvek zömét.

Zabáld, Zabi!

Az alvó férfi dióhullás idején éjfélékig olvasott. Megtehetette. Örök-része volt a sok-sok szobás családi ház fele, és az udvaron még sok mindennek a fele. Ahogyan azt a negyediken lakó szomszéd néni valaha megjósolta. A törvény a kertvégen a kilenc diófáról sem feledkezett el. A bíróság egyedül Anti apó iromba macskájáról nem rendelkezett. Jakabot nem zavarta. Tavaly, dióhullás idején hármat kölykezett a sosem volt kandúr. El sem nyávogta magát a rongyokkal kibélelt ültető kasban. Nem úgy Tünde a páros ágyon:

– Ű-ű, van a rü-rühes macskában! An-anti apó, An-anti apó...

– Ö-öö, igen, Tü-tün-dikém!

Elvégre nem semmiért mondogatta az öreg:

– Tündér, boszorkány, hehe, egyre megy!

A szomszédok megértőn bólogattak, amint az öreg a kapu melletti lócára kiülve ki-kitárulkozott. Tanult ember, meg hát a fene tudja, mit hoz a holnap!

.– A-apám d-direkt n-nem h-hagyott végrendeletet. Ö-öö, igen ő-ű volt a legnagyobb irigyünk.

– Ű-űű, Ö-ödikém!

Anti apó nem sokat hímezett-hámozott a lócán:

– Lépten-nyomom stressz-szelnek. Hadd ne mondjam, a tü-tün-tündérke baszosabb, mint a két volt menyem együttvéve!

A szomszédok nem értették, hogy mit jelent a stressz-szelés, hát ráhagyták. Tanult ember, szakszervezeti elnök volt a kolhozban. Az elsők között tudta meg, hogy mit, mikor és hol kell... ültetni. A kertje végén a jókora és vékonyhájú diót bőségesen termő kilenc diófa kész vagyon!

Üvegkoccanás.

A feltámadt szél újra és újra odakoccantotta a külső ablakkeret zárkilincsét a belső ráma üvegéhez. A plafon magasban lobogó narancssárga ablakfüggöny az egész szobát benépesítette árnyaival. Bizarr arcélek, görnyedt emberkék... Szellemjárás? Váratlanul hangosat

koccantott a zárnyél az ablaküvegen. A férfi felriadt, próbált felülni, de két-három kísérlet után visszazuhant párnájára. Talán, hogy foszlá-nyokra szakadjon az álombéli rajzlap; ha már nem sikerült kiradíroz-nia a pasztás tollal rajzolt Barbi babákat! Bugyi-gatya, bal-jobb...

Zabinak mi köze hozzá?

Jobb láb, bal láb, előre néz! Ne sasszézz, kellesd magad, mint a sar-ki ribanc! Büszkén, egyenes a derék, jobb láb, bal láb!

Akkor miért döltél folyton ágynak, sírtad végig a hétvégéket, anya?

– Jogom van hozzá!

– A szomszéd néni üzeni...

Haláláig nem sikerült visszasírnia a boldog időket.

Tiktak, tiktak...

A szomszéd néni azt üzenté, hogy ideje van a szerelemnek, és ide-je a gyűlöletnek...

Nem a vizállynak?

Maradjon a gyűlölet. Vajon mennyit bír belőle felhalmozni egy sorsára hagyott, érzéseiben megalázott anya harminc év alatt?

Ödinek percébe se került, hogy a csatornába fojtsa a három kis-macskát; felhergelje a szomszédokban szunnyadozó irigységet:

– Kilenc hatalmas diófa, nem semmi a semmiért! Na, mit adott érte Zabi az apámnak? Amit nektek, egy pohár vizet se!

A vekker anya ajándéka.

A negyedikén lakó szomszéd néni a járási ügyészség bérlistáján tit-kárnőként szerepelt, valójában magyar tolmácsként dolgozott. Há-rom macskája volt és nagy szíve. Macskái ki-be jártak a bejárati ajtó aljára vágott macskalyukon, és bármikor bekérőzhettek a szomszéd la-kásokba egerészni.

Tiktak, tiktak...

Ödi sem sokat hímezett-hámozott a lócán:

– Ha nincs a bírósági vén szuka, és nem zsarolja apámat azzal, hogy a pártkönyvébe, az állásba kerül, ha nem ír alá, a bűdös életbe nem vet-

te volna nevére, a ki tudja, kinek a kölykét! Igazuk van a régieknek, a cédák potyalesők!

Anya a városi kommunális osztály könyvelőjeként ment nyugdíjba.

Anya fejében órák ketyegtek. A hivatal ideje, a házimunka ideje, a bevásárlás ideje. Mégis, ha a szomszéd néni nem fogja a sort az üzlet előtt, egyszer-egyszer még kenyeret se érkezik venni. A lakásban sem ért rá: port törölt, padlót súrolt és főzött késő estig, vagyis, míg csak haza nem tért a városi parkban bandázó fiacskája.

– Miért lenne jobb, mint az apja?

A negyediken lakó szomszéd néni más véleményen volt:

– Nem elhallgatni, beszélni kell előtte Antalról, és arról, hogy miért és milyen nagy bajban hagyott cserbe. Kiskamasz, azt már tudja, hogy nem a gólya hozta. A sorsát érintő egyebeket a lépcsőházi szomszédoktól bármikor megtudhatja. Hiányzik az neked?! Az meg végképp nem, hogy bandavezérré sikeredjen!

– Legyen jobb, mint az apja?

– Minimum.

Hallgatóztam, anya, akaratlanul. A szomszéd néni megszokta, hogy a bírósági tárgyalásokon tolmácsolnia kell, nem suttognia.

Tiktak, tiktak...

Egyik este, miután felhúztad a vekkert, végre meséltél azokról az időről, amikor még számon tartottátok apával az együtt töltött órákat. Azóta tudom, hogy a brezsnyevi éra alatt a sarki ajándékboltban, a giccses művirág csokrokon és ébresztőórán kívül, csak az állami ünnepek előtt lehetett mást is vásárolni. Virágot nem illett, hát csörgőórát vettél, kettőt. Egyet magadnak, egyet apának. Ahány percmúlás, megannyi utánad vágyódó szívdobbanás. Hogy hol hallottad a giccses slágert, nem akartad elárulni.

Kopogás.

Nem szellemjárás, Ödi állt az ajtóban.

– Nem járhat az óra, nem, teljesen kibeleztem gyerkőc koromban – motyogta, majd előre nyújtotta a kezét. – Ezzel a két kezemmel.

A jövőt a múlt tolja előre, a jelen csak percmemberkék árnyjátéka a falon. Az ágyban fekvő férfi felkönyökölt, s hol az ajtóban remegő Ödire, hol az éjjeliszekrényen álló, egykedvűen tiktakoló vekkerre pillantott.

– Az óra fogaskerekeivel pörgettyűst játszottam a betonjárdán. Az acélrúgóval nem igazán tudtam mit kezdeni.

Ödi leengedte a kezét, és a magaemésztéstől megnyúlt arcéle kezdte visszanyerni kerekded formáját. Az este alig evett, és Tünde se sudrálta szivaccsal a kebleit. Kinek se hiányzott a kámforillat. Ráadásul Brigitta ceruzával hercegnőt rajzolt, majd kiszínezte. Erik a szőnyegen csatába vitte játék katonáit, és, hurrá, győzött. Valahogy... valahogy semmi, de semmi nem volt ugyanaz, mint máskor.

Az ágyon könyöklő férfi oldalra nézett, és rákacsintott a vekker számlapüvegére.

– Nem úgy gondoltam tegnap reggel, dehogya akartam, izé, visszavenni a fele házpadot. Használhatod az egészet, a diót nyugodtan szétterítheted, mint a tavaly, vagy azelőtt. Végtére... Nem lehet, lehetetlen! Az ócska lomok között, csak úgy, vaktára rálelni... Lehetetlen!

Ödi az éjjeliszekrényhez lépett, felvette, forgatta, vizsgálgatta, majd remegő kézzel visszatette a helyére az órát.

– Ugyanaz! A végén Tündének lesz igaza: visszajár az öreg lelke, és belebújik mikor mibe.

A padon porosodó lomhalomban csak azt a tárgyat lelheti meg vaktában az ember, amit maga tesz oda. Mert ideje van a szeretetnek... A negyediken lakó szomszéd néni pontosan tudta idézni bölcs Salamont. Anya, nem véletlenül vásároltál egyszerre két vekkert: egyet magadnak, egyet apának, ugye?

– Itt hagyok két-három zsák diót, jön a karácsony, az újév – szólalt meg az ágyon könyöklő férfi, Ödi válasz helyett lehajolt, felvette a padlón szétnyúlva heverő könyvet, és óvatosan letette az éjjeliszekrényen álló vekker mellé.

Nagybereg, 2015

IDŐJÁRÓK

Nem lecseppent, nem le fog cseppeni, a csapból a vízcsepp épp cseppen.

Nem sietett, nem sietni fog, épp hozzám siet.

Nem ilyen volt, nem olyan lesz, Ági épp ilyen is, olyan is.

Utcák, házak, kerítéskapuk mögül felszálló szürkület; jó, ha minden ötödik oszlopon ég a villanykörte. Vagy farmer van rajta, vagy szürke nadrágkosztüm; ruha, szoknya, fehér blúz, munkahelyi viselet. A tanárnőknek az iskolában nőnek kell kinézni. Talán most áll meg a dal, amit dúdol magában, elhal. Körbenéz. Még megvárja, míg elhalad a közeledő gépkocsi, és, hogy most átsiet, vagy fut-e a főúton... Tudjuk, hogy a faluban tudják, hogy a felvégen egyedül élő, betegeskedő Éváról rokon néni ke meséje arra jó, hogy egy héten kétszer-háromszor el tudjon jönni hozzám. Szimpla alibi. Na és! Vajon az irigykedők tettének harmadát én mi másnak nevezhetném? Gerenda, szálka; szálka, gerenda... Jobb a szemet nem dörzsölni, faluhelyt sem.

Eh, vissza a szavakhoz! Ábránd, ágy, alkalom; bánat, bizalom, bűnbeesés; cicoma, civódás, csalódás... Ágim szerint olvasni nem nehéz megtanítani a gyerekeket, a betűk előbb-utóbb összeállnak szavakká, a szavak mondatokká, a szövegeértéssel van probléma. Beleélni, elkép-

zeleni, rákérdezni... Dallam, drága, duzzogás; elválás, érzés, esztelen-
ség; feleség, féltékenység, fohász...

Ismerőseink többsége életszerű mintákat másolva él.

Építészmérnöki diploma, lóti-futi állás a Kommunálisnál, a hét-
végeken buli. Kerek popsi, vékony derék, nagy keblek, egy hónapra rá
nősülés. Apám intelmei, egyik fülemben be, másikon ki. Ház apámtól,
a bútorhozomány vadiúj, a hozzánk költöző özvegy anyós régi nóta.
Mennyibe kerül Ukrajnában egy nap élet? A minimálbér háromszáz
hriveny. Osztva harminccal... Egy kilogramm disznóhús tizenöt hriv-
nyába kerül. A haver Pesten házakat tatarozó betéti társaságot alapít.
Mikrobusz bérbe, kőművestoborzás feketemunkára, brigádokat vi-
szek-hozok. Kisbusz megvéve, sínen vagyok. Nyár, Balatonfüred, ka-
rácsony és szilveszter Hajdúszoboszló. Kilenc hónapra megszületik a
fiam. Szuper!

A dióhéjban előzőleg dióbél volt. A válaszadó gyerek dicséretet kap.
A dióhéjban elmondott történetet felkapja a mókus, és eltűnik vele az
ágak között. A gyereket a tanár hosszasan méregeti. Igazság ez! Dup-
lán, mit duplán, triplán szeretem Ágit, mikor háborog. Arca olyankor
dühvörös lesz, orrcimpái kitégülnak, keze ökölbe szorul, és szinte hal-
lani halántéka lüktetését. Vérlobbanását, ahogy ő nevezi, mert olykor
oly igazságtalan tudd lenni az élet, hogy néha kedve volna, kedve vol-
na... Majd erre jár egy mókus, Ágit felkapja, és eltűnik vele a fák közt.
Sírva nevet. Istenem, milyen védtelenné lesz hirtelen! Átölelni, beta-
karni, óvón várni, míg álomba szenderül, az olyan, olyan...

Hitelválság, körbetartozás, a vállalkozás befuccsolt. Sokkal tartoz-
tam, sokaknak. Elbújni, hova? Apám megmondta: az anyósod lányát
kicsi korába vajban fürdették, nem savóban. Őszre vaj csepp se, és mire
a savót fenékig kiittuk, három nap maradt csak a válóperig, vagy már
annyi sem. Zsinórban cigizés, napfelkelte a ház előtt, lézengés az is-
merős-ismeretlen utcákon. Révület, nosztalgia, búcsúzkodás? Elgyá-
vultam. Az idő meg persze nem állt meg, tik-tak, tik-tak... Járásbíró-

ság. Fékevesztett vádaskodás, levitézlett védvonal, iktatott széthullás. Másnapra szűkké lett a nagy háromszobás ház. Nyugi, igazából soha nem is volt számomra hely az átkozott városi családban.

Góg, gonoszság, gyűlölet; hányadék, haszonleső, hazugság; ingyenélők, irigység, ítélet... Balogék előtt járhat. Leselkedők. Ha még egyszer beszól a vén spiné, torkára nyomom a nyelvét! Nyugi, ősszel hamarabb sötétedik. Jegyespár, jóakarát, jókedv; kenyér, kívánság, köszönet; lakás, lelkesedés, lemondás...

Ha elhagyna, lemondanék az életemről, le én!

Nem lecspepent, nem le fog cseppeni, a csapból a vízcsepp épp cseppen.

Nem sietett, nem sietni fog, épp hozzám siet.

Második éve nem iszom.

Nem nem ittam, nem nem fogok inni, épp nem iszom. Mindig csak egy napig kell megállni. Vagyis nem inni, mert elég egy fél deci, hogy végképp elsuhanjon mellettem az élet.

Hazacuccozás: ruhákkal teletömött fekete szemeteszsákok egy félig-meddig lerobbant kék mikrobuszban. Apám kis híján... A ház miatt? Nem ült a járműben a négyéves unokája. Sokáig olybá tűnt, nem jártam volna rosszul, ha apám agyonver. Illőbb halál, mint idő előtt alkoholmérgezésben elpatkolni. Akár utolsó szalmaszálba, úgy kapaszkodtam az internetbe. Kialvatlan szem, beesett arc, hetes borosta. Feszt bókoltam, lájkolgattam, kommenteztem, vagyis bizonygattam, hogy élek. A közösségi oldalon lett kismillió ismerősöm, és a szókin-csem pár száz szóra olvadt.

Másnaposság, megalkuvás, mihaszna...

– Verseket kellene tanulnod József Attilától, Weöres Sándortól...

– Miért pont verseket, Ágim?

– A versek rávezetnének a szavak többletjelentésére, és... Na, hogy fejezzem ki? Ha azt mondom, János, méhkaptár, mi jut róla az eszedbe?

- Méhecske, királynő, méz...
 - Tavaszi rét, mézédés csók, halálnak fullánkja. Érted már?
 - Nekem ez magas.
 - Nem egy monitoron vagy tévékészüléken keresztül leskelnéd a világot, odaállhatnál bármelyik ablakhoz, és bátran kinyithatnád, hogy ne csak nézzed a virágot, hanem az illatát is érezd.
 - A fullánkos kissé ízé...
- A szerelemben benne van minden.
Teremtés előtti állapot.
- Szeretsz?
 - Szeretlek.
- Kisvártatva:
- Valóban szeretsz?
 - Szeretlek.
- Odábbat:
- Igazán szeretsz?
 - Igazán, igazán, igazán...
- Napsütés, nősülés, nyugalom... Amióta első ízben belépett a szobámba, és kulcsra zárta az ajtót, azóta folyton rejtély számomra, hogy most melyik arcát fordítja felém: a szeretőt, a féltőt, vagy a megbocsátót? Nem rég kétségbeesetten zuhant be, percre meg nem állt, járt-kelt az ajtótól az ablakig, az ágytól a szekrényig.
- Addig-addig, hogy az apósom elmar a háztól, folyton azzal jön, hogy a Gyuri fia miattam akasztotta fel magát. Nem megy, nem bírom tovább!
 - Hányszor kértelek, költözz ide!
 - A kislányom tíz éves.
 - A fiam hét. Na és?
 - Nem érted! Bíróság lenne a dologból, és Erikát apósoméknak ítélnék. Félrebasztam, kurva lettem, rühes ringyó.
- Ostobaság, ördög és pokol...

Két hete sugárzott az örömtől.

– Az igi megint elvett tőlem két tanórát. A tanárnőnek az iskolában tisztességes nőnek kell kinézni. – mondta, és mosolygott.

– Mindennek van törvénye...

– Naivság, Jánoska a neved – mondta nevetve, és rávetette magát az ágyra. Dalocskát dúdolt, vagy énekelt? Nem emlékszem, miről, csak arra, hogy váratlanul felkönyökölt. – Ötödik napja nem jött meg. Két-három nap belefér, de öt nap...

Rajongás, szépség, szerelem...

Tegnapelőtt nem jött. Telefonált. Azt mondta, nem érzi jól magát, fáradt, nagyon fáradt. Hát én mi vagyok, fűрге mókus?! A dióhéjban előzőleg én voltam, sőt, a dióhéj is én vagyok! Ha így kerek, akkor guruljon! A kocsmajtóból fordultam vissza. Csak egy napig kell nem inni, csak egy napig kell józannak maradni.

Ég és föld; tűz és víz, élet vagy halál?

Ajtó, nyílj már ki!

Na, végre!

– Szia!

Szoknya, fehér blúz, kiskabát. Mi történhetett?

– Nem is köszönsz?

Megviselt, sápadt...

– Dehogynem. Én majd bezárom. Kérsz kávét?

Kitették az állásából?

– Mikor elindultam...

A Kommunálisnál nem lesz több a fizetésem. Majd csak kitalálok valamit.

– Mikor indultál el?

– Nem tudom, nem emlékszem.

Telefonálok a pesti havernek. Rossz ötlet. Nem, Ági mellett nem.

– Gyere, ülj le! Az ágyra, vagy ahová akarsz.

– Egész nap ültem.

Rendbe pofozom a kisbuszt, kiváltom az ipart. Fuvarozok korahaj-
naltól éjfélig, ha kell.

– Hol ültél? Az iskolában? Odahaza? Hát akkor hol?

– A klinikán.

– Izé, megjött?

– Tegnapelőtt elmentem a nőgyógyászhoz. Röntgen, vérvétel, ékágé...

Atyaúristen!

– És?

– Nincs és. Ma azt mondta az orvos, hogy be kell feküdnöm pár
napra.

– Konkrétabban.

– Az orvos is csak vizsgálatok után tudja megmondani.

– Kérek apámtól pénzt, veszek fel hitelt...

– Erikával mi lesz?

– Nem lecseppent, nem le fog cseppeni, a csapból a vízcsepp épp
cseppen. Te tanítottál meg rá.

– Mert van egy lusta Janim, és hiába kérem, könnyörgök, nem és
nem javítja meg a vízcsapot.

– Tanácstalanság, tapintat...

– Temetés.

– Hülyeség!

– Megérintett a fullánk, nem?

Nem lenne szabad hallgatnom. Igen vagy nem, igen vagy nem...

– Mire kijövök a kórházból, megtanulsz három verset!

– Szerelmeset?

– Mi mást?

Nagybereg, 2015

IDŐNTÚLI FÉLELEM

Béla bátyánk az elsők között száll fel a mikrobuszra. Még hogy szombaton nehéz, délután meg szinte lehetetlen eljutni A-ból B-be! Szatyrot láb közé, kezet pénztárcára! Józsira fogok én hallgatni!

– Józsi, ha úgy van, ahogy mondd, és valóban van a világnak üdös szeglete, mért pont Alaszka?

– Nem világítanak a sötétben a folyókból, tavakból kifogott halak, Béla, és az ott élők nyugodtan megihatják a frissen fejt habos tejet.

Mind fojtóbb műbőrillat, izzadságcsepp Béla bátyánk élire vasalt sűrű pantallóján. A mikrobusz mellett pihegő sofőr végre betuszkolja magát a vezetőülésbe! Zsebkendő, homloktörlés, indulás!

Egész nyáron rájártak, és attól, hogy a szeptemberi kánikulában újra ráfanyalodnak az árokban csordogáló szennylére a legelőről hazatartó tehenek, ha nem kapott, most sem fog hasmenést kapni a város. Ki iszik manapság nyers tejet, hm? Meg egyáltalán, ha látja árokból inni a jószágot, miért nem vesz kezébe egy botot, csihé-puhé, és szó a hátára, hm? A pofáját könnyebb járatni? Erő, izom, tejet iszom. Ejnye-ejnye, Józsi!

A községet a kisvárossal összekötő országúton suhanó jármű ablakából nézve az útszéli diófák levelei szinte üde zöldek. És az ég, hogy is

mondják, no... Szemvidító kék. Istenem, nyolcvan évesen fitten, egyenes derékkal ülni a mikrobusz ülésén...

Józszi nem cipzárral a száján született, hát nem. Amint valami fonákságra rálel, vagy netán hallomásból tudomást szerez, itt a világvége: ez lesz, meg az lesz belőle. Ha huszonéves lenne, de túl a hatvanon, flebitisszel nyúglódvé ördögöt festeni a falra... Ukrajnában polgárháború van, embernek fia! Kapise? Vattát fülbe, fejet homokba!

A mikrobusz kátyús útszakaszhoz ér, a sofőr lassít, szentséggelve szlalomozik a tengelytörő gödrök között. Az utastérben zötykölődnek, az ülésen ide-oda dőlnek az utasok. Zömük fiatal. Divatos öltözet, kezükben okostelefon, tekintetük üres. Búbánatot tartanak? Béla bátyánk jobbra kapaszkodót keres, megmarkolja az egyik üléstámlát, s vele az előtte ülő diáklány haját. Nincs sikítás, keresetlen szó, a lány fel se szisszen. Hátratekint, vállat von, nincs meglepve. Bocsánatkérés, minek? Béla bátyánk lehajtott fejjel hol jobbra, hol balra sandít. A kisvárost félkörívben ölelő hegyoldalakon magasba kúszó szőlősorok zöldebbek, mint az üvegbetét, amibe a minőségi bort palackozzák.

– Oportó, kadarka, zalagyöngye: felejsük el! Szőlőink nem beérnek, megfőnek a hőségben. Dél-Franciaországból, Spanyolból kellene behozni a hosszú tenyészidejű szőlőoltványokat, hűvösebb ősök nemigen lesznek.

– Kinek telepítenéd? Fiad, lányod, unokáid Magyarban. Azt sem tudod, hol élnek.

Dundi, családcentrikus, akaratos feleség; gebe, felelőtlen, izgága férj. Összeillőbb párt, hm... Szaktudásukkal nem volt bibi. Marika matematikát oktatott, Józszi földrajzot. Az iskolában éltek szebbik életüket, odahaza állandósult a veszekedés és a többi. Melyiküknek volt igaza? Mint igazgatóhelyettes és a tantestület párttitkára – mi bölcsőbbet tehettem volna? –, mindkettőjüknek igazat adtam. Utólag, no, két igazság nem fér meg egy fedél alatt. Marika azzal ült be a

bútorszállító kamion vezetőfülkéjébe a két gyereke mellé, hogy a Józsi ült hülye, nincs más gyógy mód.

Egy benzinkút, két benzinkút, három... Reklámtáblák a magasban. Kopijkás különbségek az üzemanyagárok között. Lakótelep, bántóan szürke és lerobbant, Béla bátyánk közelebb hajol a járműablakhoz. Kinek nem inge... Az úton araszolható forgalom látványa magért beszél. Pedig a városba vezető főúton se meg nem előzte, se a mikrobusz nem hagyott le egyetlen gépkocsit sem, és szemből három, jó, négy jármű suhant el mellette. Itt meg a városközpont irányába és vissza mennyi szebbnél szebb, drágábbnál drágább gépkocsi csillog-villog!

– Manapság legfeljebb álmodozni lehet.

– Helyedben, Józsi, örülnék, hogy végleg lerobbant, nem röhögtem magam egy Zapival. Mehetnéked van, van kisbusz, nagybusz, a viteldíj nem vág földhöz.

– Pénz, pénz, nem voltam időhöz kötve.

– Azon már túl vagyunk.

– Az időn? Az lehetetlen.

– Miért volna az? Mit mondjak, no, a nyugdíjasról letelt a nagybetűs élet. Mitől féljek? A betegség együtt jár a korral. A haláltól meg minek? Egyik este lefekszek, reggel nem ébredek fel, és annyi.

– Az időn túl az örökkévalóságról szól.

– Meg az időtlenségedről. Érted angyalok fognak jönni, vagy mi? Meskete, Józsi, habbal!

– Neked. Magyarból kapod a nyugdíjad, bejárónő takarít utánad, főz rád, egyébről nem is szólva.

Ki mint veti ágyát... Irigy, mint a kutya! A sofőr feladja, hiába köröz, nem talál parkolóhelyet a Templom téren. Gázt ad, és a kisbusz befordul az első mellékutcába. Csúfra csonkolt vadgesztenyefák az útszélen, a kapukisajtókon kis réztáblácskák. Hamis kutya! – figyelmeztet az egyik, a másikon az áll, hogy harapós eb. Mi van még? Fémhangú koppanás. Béla bátyánk leveszi a szemüvegét, egyedül bírja az utaste-

ret. Mire vár, öreg? – kérdi, sürgeti a buszsofőr tekintete. Kipp-kopp, aztán még egy kopp. Gesztenyehullás? A beszállás könnyebben esett. Súlya lett a reklámszatyorban a vízzel tele kétliteres műanyagflakonnak. A temető kútláncán vagy van vödör, vagy nincs. A tavalyokon nem volt. Honnan kerítsen vizet, az árokból? Józsi, az élő virág más. Nem letudtam koszorú. A mikrobusz elhajt. Gyorsan, gyorsan félrehúzódni! Nem koppan, magasra pattan az aszfaltútra hulló vadgesztenye. Hm, napestig pattoghat, az árnyéknak nem nő dudor a fején.

A macskaköves járda foghíjas, hepehupás. Városba jövet Béla bátyánk szandált vett föl, a félcipőjének vastagabb a talpa. Már mind egy. A magas vaskapuk mögött ölebek csaholásznak. Egykutya, menni kell, haladni. A Templom téren egymásba érnek a bolti kirakatok. Tegnap záróráig halogatta, reggel ment el a fodrászhoz, aztán megfürdött, borotválkozott...

Évikém kinevetne. Kalapot fejre, szatyorba esernyőt, mikor a nap majd' lecseppen az égből. Hm, Elza: mossál, mosogass, seperd fel az udvart! Találj magadnak munkát! A lányom nem azért fogadott fel, hogy anyáskodj. Anya csak egy van. Kurva millió.

– Ki számolta, ahogy jöttek szép sorjában? Hogy mondják, no, etika, patika, fél láb a sírba, ha rájuk szorulsz. Neked hány nő volt az életedben?

– Kettő, három, izé az négy...

– Marikát nem kell beleszámolnod.

– Neked a feleséged, Irénke, senki volt?

– Anyámnak a sírjára szeptember végén, halálának évfordulóján viszek virágot, a feleségemére Mindenszenteken, így fer.

Béla bátyánkat sürgönyoszlop köznyi távolság választja el a Temető köz elsőként megnyitott koszorú- és virágüzletétől. Harminc méter, két lépcsőfok, meg egy bejárati ajtó az üzletben dolgozó Évikétől. Négy szál sárga rózsza, két mécses... A Templom téri kirakatüvegben a szürke és vékonyka tavaszi-nyári zakójának az ujja hosszabbnak tűnt a kellesténél.

Az üzletben a kezét nem leengedni!

Rokonok, osztálytársak, szomszédok és ismerősök, tele velük a temető. Eliramlik az élet, ahogy a költő mondja. Mély sóhaj, aztán még egy. Ettől Évikém úgy, de úgy érzékenyül... Tizenkilenc év óta mindannyiszor.

Húsz éve halt meg az anyám. Már húsz éve?

Kezét nem leengedni!

– Miért nem kéred meg a kezét?

– Vegyem Évikét feleségül?

– Mért ne? Nagy ház, rendezett porta, gyümölcsöskert: elkélne egy ügyes kezű gazdasszony.

Átnevelni, szétszórni, kirotálni. Jó ötven éve az volt a módi, hogy a tanítóképző városban élő végzőseit falura, a vidékieket városi iskolákba állították munkába. Hú! Zsebkendő, homloktörlet, nincs megálás. Évikém valamiképpen megkapaszkodott, nem vált belőle iskolai igazgatóhelyettes, vagy tanácselnök falun.

– Józsi, kérdezem tőled, Évike, aki anno a beígért falusi tanácselnökség helyett a napközisek oktatását választotta, miből gondolod, hogy igent mond nekem azért, hogy kijöhessen falura kertet kapálni?

A félcipőnek vastagabb a talpa.

Nincs hozzá érzéke, nem ura a részleteknek. Alaszka meg Argentína! Mi van abban, ha hébe-hóba felkeresem, felsétálunk a városközpontba, beülünk egy bárba, és csésze kávé, pohárka konyak mellett egymás szavába vágva órákig nosztalgizunk, hm? Megmondva, barátság, Józsi, semmi több.

A Temető közön egymásba érő, kegyeleti termékeket árusító szaküzletek bejárata mellett a sárga szín megannyi árnyalatában viruló cserepes bársony- és kúpvirág díszlik, a járda mellé kihelyezett állványokon változatos formával, nagyságban és színekkel műanyag koszorúk tömkelege. Az árak között nincsenek kopijkás különbségek. A kis virágú bársonyvirág a hajnali fagyokat is átvészeli, olyan náluk nem

kapható. Évikémnél igen. Az eladott rózsának sem metszik rövide a szárát, hogy a temetői szarkák ne tudják a piackapunál újra eladni. Évikém igen. Évike azonnal felismeri, hogy melyik vevőjének rossz a lelkiismerete, mégsem szól a nyakába háromszáz hrvnyás élővirág-koszorút, és ráadásnak két tucat mécesst, mint ezek itt. Az üzletből, amire Béla bátyánk gyűlölködő pillantást vet, halk gyászzene szűrődik ki. Még ez is! Miért nem mindjárt tűzoltózenekar?

– A lányod nem engedi, hogy újra nőszülj?

– Nekem az égadta világon senki, érted, senki nem parancsol!

Még hogy porszem! Porszem isten tenyerén, meg homokszem a tengerparton... Nagypofájú senki! Szenvedjél, sántikálj csak, Józsi, rászolgáltál! Egyenes derék, katonás léptek. Béla bátyánk már-már elmasírozik a jól ismert, sárga vakolatú kis üzlet előtt. Feleszmél, visszafordul, körbepillog. Miért nincs kirakva a bolt elé a virág, nem áll koszorúállvány a járda mellett?

A nap majd' lecseppen az égről, az üzlet bejárati vasrácsán lakat, az üvegajtón tábla. Habozó araszolgatás. Béla bátyánk odaszorítja homlokát a kirakatüveghez. Pult, üres polcok, középen egymásra dobált koszorúk. Bezárt? Az... az lehetetlen! Tágra nyílt szem, megroggyanó térd. Jól esne leguggolni, összegubbadni, nem itt lenni! A szomszéd üzlet elárúsítója, nő piros köpenyben, kiáll az ajtó elé, és figyel. Látásból ismeri. Egy a vén trottyok közül, akik két hete még egymás kezébe adták a szomszédos üzlet ajtókilincset, de betegségében feléje sem néztek Évikének. A temetésen persze utcahossznyi volt a gyászmenet. Lebben a piros köpeny szára, szék kerül a kirakattól elforduló öregember alá, pohár víz a kezébe.

Meghalt? – kérdez Béla bátyánk tekintete. Nincs válasz. Lelóg a kéz, üveg pohár koppan az aszfalton.

Évike meghalt.

Este lefeküdt, és reggel nem kelt fel.

A következő percben nem lenni...

Nem igaz! Nem volt beteg. Ha meg igen, miért titkolta előlem, miért?

Rajtam kívül senkije... Rajta kívül...

Én hülye! Hülye, hülye, hülye...

De hát... Az elárúsító szóval sem mondta, hogy meghalt.

Kórházban lehet, igen, ott, bizonyára az intenzíven.

Béla bátyánk megpróbál felállni egyszer, kétszer... Mire sikerül, már túlnyúlik az árnyéka a járdaszélen. Az árnyék görnyedt és tétova. Előbb jobbra fordítja a fejét, aztán balra, és csoszogva elindul.

A járási kórház az ellenkező irányban van.

– Neked legfeljebb az okozhatott szenvedést az életedben Béla, hogy nem szenvedtél úgy istenigazából. Nekem, egyszer-egyszer, olyan éles, görcsös fájdalom nyilall a lábamba, hogy kínomban az eget karmolom. Kellett nekem állva vezetnem az óráimat, számolatlanul szívni a cigarettát, hétvégeken piálni! De ez még nem szenvedés, csak fájdalom, van rá orvosság, kenőcs, injekció. De arra, amíg élek nem talállok orvosságot, hogy a válást követően, ami már katasztrófa, rendesen a sárba tapostak.

– Kicsodák és miért?

– Te kérded?! Ah! A lényeg, hogy senkitől nem várhattam se megértést, se segítséget. Na, ez a szenvedés, Béla. Kinyújtod egyik kezed, semmi, kinyújtod a másikat, senki. Mi mást tehetnél, kínodban összekulcsolod a kezed, és akkor...

– Mi történik akkor?

– Lehajol hozzád az Isten.

– Isten, hozzám, minek?

Béla bátyánk az árnyékát követi. A temetőkerítés mellett szemét lepi a járdát. Zacszó, doboz, újságpapír, és lépten-nyomon kutyaszar. Az árnyék nem tér ki se jobbra, se balra. Olyan nincs, hogy Évike nem telefonált! Nincs, nincs, nincs... Ne má', egész véletlenül mosta ki Elza a nadrággal együtt a mobiltelefonomat; ígéreti a lányom hónapok óta, hogy vásárol helyette egy újat!

Elburjánzott rózsabokrok, cikcakkban halad az árnyék a sírok között. Aztán eltűnik hirtelen, magába oldja a temető égre törő, még zöldellő nyárfáinak árnya. Béla bátyánk megáll. Vár. Hogy befonja a fákra és az ódon sírkövekre felfutó folyondár? Panni lánya Pesten, gyerek híján a nálánál fiatalabb és ostobább férjecskéjének a karrierjét építgeti. Béla bátyánk nem mozdul. Kőkeresztekre vésett nevek, évszámok, vagy harminclépésnyire családi sírbolt, vasajtóval. Száz, ha nem százötven éve épülhetett.

– Szétszéledtek a családok, pokolba kívánják a rokonságot, mindenki magának kapar.

– Nem panaszkodhatok. Panni a férjével havonta meglátogat, ajándékot hoz, feltölti az éléstárat, Elzával nagytakarít...

A nyugdíjam rovására, Józsi, hogy tudjál róla, még a benzinköltséget is kiszámlazza a lányom. Ki az utolsó kopejkáig a rühes!

A temetőt hosszában átszelő utaknak útját állták a veteményeskeretek, az új parcellákat a Kopasz hegy alatt jelölte ki a hatóság.

Évike alighanem ott nyugszik, elvált az urától, nem lett volna illő mellé temetni.

Az utcán nagyot kell kerülni, oda jutni a sírok között harmadanyri út. A közeli síremlék melletti lóca bír néhány léccel. Béla bátyánk leroskad. Az égre kondenzcsíkot húz egy repülőgép.

Kipp-kopp, aztán még egy kopp. Béla bátyánk felkapja a fejét, a legyezőként szétterült kondenzcsík helyén valami rettenetes feketeség kavargog. Megrezegnek a nyárfalevelek, hideg ájer fut végig a sírok között. Béla Bátyánk szatyra után nyúl, semmi. Alighanem az üzletkirkat előtt felejtette. Kopp-kipp-kopp... Jégeső! Kezeket fejre! A nyárfák a feltámadt szél előtt félbehajolnak. Istenem, elbírják-e a rájuk szakadó eget?! A családi sírbolt véd a széltől, és van rajta eresz. Béla bátyánk elindul, fejtetőre szorított kézzel kóvályog a sírok között. Hol van a sírbolt, hová a fenébe tűnt? Vissza, vissza az útra! Cikázó villám, éji sötétség, velőt rázó mennydörgés. Vissza, vissza... Nem szállal, ömlik,

dézsából öntik az esőt. A sírok között már térdig ér a víz; felszínén folyondár lebeg, a bal láb belegabalyodik, egyik szandál oda. Vissza... Anya csak egy van. A reformátusok parcellája magasabban fekszik. Döbbenet. A jobb láb vasajtóba rúg, az ajtón lakat. Béla bátyánk áttapogatózik a sírbolt eresze alá. A Kopasz hegyről alázúduló víz csak bokáig ér. Zakója átázott, az ujjja elfedi jég verte kezét. Mintha csendesedne, Béla bátyánk ki-kilát a tetőről lezubogó vízfüggönyön.

Innen hová? Kivert kutya vagyok.

Szerető lányom a hátam mögött eladóvá tette a házam, és... és ezt Józsiától kellett megtudnom.

Végrendeletemben, biz' isten, az államra hagyom! Kitagadom a vagyomból a rühest, ki én!

Mégiscsak a lányom.

Á, élek majd, mint a Józsi! Mosni, főzni fogok magamra.

Mi lesz, ha beteg leszek?

Mi a francnak él az ember nyolcvan évig?

Ha igazán akarom, most együtt kapálnánk a kertet, sepernénk az udvart az Évikémmel, és esténként csendben várnánk a halált.

Tizenkilenc hosszú év, Istenem!

Félek.

Rettenetesen félek, Uram! Tőled.

Nagybereg, 2016

ÓRÁN INNEN

Se perccel sem lesz előrébb a gyártólínyija²⁰, se perccel sem! Ha az állótáblás cehből²¹ elhozok három embert... Helyükre Szveta kiket állít? Az előkészítő asztaloknál pöszmötölő brügőket? Arra nem képesek, hogy megtanulják, melyik színű műanyagvödör mire szolgál. Pisisvedrek. Fehér a papíros, piros az alkatrészes, a szemetet a barna színű vödörbe kell dobálni, szelektív ökrök! Ez... ez meg itt oszlopos tehénistálló, nem resztorán²²! Spórolnak? A fizetéseken lehet, az éves közgyűlést követő fábrökás²³ bulikon nem szokás. Vagy már igen?

A virágcserepek közel vannak az ablakhoz...

– Svédasztalt terítenek, komplett vacsorát, éjfélkor töltött káposztát szolgálnak fel, te meg falsz kétpofára, mint aki attól fél, hogy éhen hal!

– Gyomorreflex. Odahaza korán vacsorázunk.

Nem te vagyok, drágám! P/N – a port number a műszakot azonosító tesztcímké a gyártólínyiján elkészült első kábelkorbácson. A te péperened, drágám, a vastag pániksmink. Még jó, hogy nem csepeg! Ha

²⁰ Gyártósor

²¹ Részlegből

²² Élőzenés étterem

²³ Üzemi

egyszer-egyszer napvilágnál tükörbe néznél... A szemfestéked nem tudni, milyen színű. Szemezgetünk? Csak nem a pódiumon hangoló zenészekkel? Vajon melyik tetszik, hm? A kancsal gitáros, netán a sánta dobos... Írta Petőfi. Azt nem, hogy megyek jiszto²⁴. A ruszin melós nem beszél magyarul, a magyar ruszinul, én meg értsem meg, amit egybekutyulnak.

Já²⁵ megyek jidálnyi²⁶ enni.”

– Igazán kikapcsolhatnád, drágám, a kurvára okos telefonodat, ki lehetnéd a fülhallgatód!

Az EP/N – Európa azonosító. Az árak stimmelnek. Angliában jobb oldalon van a gépkocsik kormánya. Mi kerül fél kanál krump-lipüren, darabka rántott cipőtalpon hatvan hrivnyába?

– Nekem elég, hogy korán érkezünk, a csámcsogásod nem vagyok köteles végbe hallgatni.

– Társulj be. A hús sokat érő fehérje. Fehérje nélkül nincs élet.

– Diétázom.

– Búcsúzkodsz a fiatalságodtól?

Az asszony vállat vont, majd kisvártatva átnézett a férje válla fölé. A középkorú, testes férfi széknycorgatva fordult oldalra, követte felesége tekintetét. A konyha ajtaját eltakaró paraván tövében még mindig ott éktelenkedett a lila színű sűrolóvödör. A paravánt ékítő tirke-tarka sellőlányok egyike áztatta benne az uszonyát.

– Éppen kiemelkedik – jegyezte meg a férj.

– A feledékeny fejed! Mi szerintük kellett volna megjelenünk hét órára, nem kijeve idő szerint.

A férfi visszahajolt tányérja fölé.

Na és? A késés udvariatlanság. Udvariatlanság! A fábrökába tíz perc késésért két lábbal... A linyiján²⁷ tíz perc kurva sok idő, műszakváltásig

²⁴ Enni

²⁵ Én

²⁶ Étkezdebe

²⁷ Soron

nem érnéd utol magadat drágám. Már, ha, ha-ha, tudnád, mi fán terem a gürizés. Nem fél napokat ülök a fodrásznál! Percre – mit percre! –, másodpercekre ki van centizve az egy-egy munkafázisra fordítható idő.

– Műanyagvirágok.

– Tessék?

– A cserepes virágok. Nem égeti meg őket a nap.

– Ühü! – nyelte le a szájában forgatott falatot a férj, majd kisvártatva késével a szemközti fal felé bökött.

– Muszáj kiszúrnod a szemem?

– Bocs. Nem tudok rájönni, hogy az a fali mázsolmány mi a mennyköt akar ábrázolni. Szexelnek a feldíszített karácsonyfa alatt?

– Egyértelmű. Ádám és Éva a tudás fája alatt – hangzott a felelet, miután az asszony hátratekintett, és vetett pár pillantást a festményre.

– Na, ne! – csóválta fejét a férfi, majd hol a képet, hol a feleségét bámulta.

Akkor az ilyen-olyan színű gömbök nem díszek a fán, hanem paradicsommadarak! Tudod, drágicám, mi az egyértelmű, az, hogy két vagy több vezeték hibátlan csomóba vh-s hegesztéssel vagy speciális saruval egyesítünk, meg, hogy a párhuzamosan futó kábeleket bandázssal tesszük vízhatlanná. Annak meg tutira egyértelműnek kell lenni, hogy a sárga kártya a javítandó köteget, a piros kártya a hibásat, a zöld kártya a kijavítottat jelöli. Vagyis azt, hogy a kibaszott kocsiban működni fog az irányjelző, az ablaktörlő, a légszák... Ha nem, csattanás lesz, és bumm, drágám, a szürkeállományok meg szétfröccsennek a szélvédőüvegen. Én meg mehetek a csurmába²⁸ csücsülni. Ilyen egyszerű. A frászokat az! Miért nem a részvényesek, a dörekcijá²⁹, vagy az irodakukacok írják alá a minőségi igazolást?! Persze, hogy azért nem, mert velem palimadarat fogtak: gondolod te!

²⁸ Fegyházba

²⁹ Igazgatóság

– Vacakol a vérnyomásod? Nagyon kivörösödteél. Csak nem a gyáron agyalsz?! Mulatni jöttünk ide, jóember!

– Te igen, hetyegni a... pincérrel, meg a-az első jöttmenttel!

– Se a hely, se az idő nem alkalmas...

– Még nincs hét óra.

Órán innen hozzuk a normát. Gyors vagy és prima, ha egyébhez nem is, a veszekedéshez nagyon értesz, drágám!

– Izé, na... Szveta szeménájában³⁰ dolgozik egy kiscsaj, a tízperces cigarettaszünetben három szál cigarettát képes elszívni.

– A fábrökádat kellett volna feleségül venned, mérnök úr!

A feleség széktámlára akasztott retikülje után nyúlt. A férj eltolta maga elől az üres tányért. Miután a zenészek rézsút, asztalt és széket kerülgetve a teraszajtón keresztül leosontak az alagsorban lévő bárba, a leskelődő szempár is eltűnt a paraván mögött.

Mennyi teríték, fehérabroszos terület, terület asztal!

– A gyűlésen a tyúkszemedre léptek, drágám?

– Honnan veszed?!

– Rég voltál rám ennyire kirúgva. Halljam, mi a gubanc? A szokásos? Tervszámok a holdon, fizetések a béka... Nem?

Arc, szemöldök, szempilla, száj... A természetnek vannak fogyatékoságai. Arckrém, szemceruza, szempillafesték, ajakrúzs. Puff, a körömlakk!

– Nem látod?

– Mit kellene látnom? – kérdezte a férfi, és közelebb hajolt a retikül abroszra borított tartalmához. Parfüm, hajkefe, intim-intim...

– Cigaretta! Csak nem visszaszoktál?!

– Napi két-három szál. A kiscsajod tíz perces cigarettaszünet alatt elszív ennyit.

– Egy a sok közül. Ma munkába áll, egy hétre rá felbaszatja magát, három hónap múlva meg lobogtatja előttem az orvosi igazolást arról,

³⁰ Műszakjában

hogy ő terhes. Azonnal vegyem le a gyártólínyiaról, mert kutya kötelességem könnyebb munkára beosztani.

– Szóval itt szorít a cipő? – kérdezte az asszony, s hirtelen jobb kezével visszasöpörte a retikülbe a fehér abroszon messze rikító holmiját. – Majd a mosdóban.

– Kurvák, érted, és képesek azzal jönni, hogy nem tehetnek a szerelemről. A gyitdom³¹ meg majd felneveli a zabigyereket.

– Melyik nagyfőnök adta a szádba ezt a marhaságot?!

– Rendszert csináltak belőle, érted, rendszert! Védi őket a törvény, nem bocsáthatom el őket.

– Az államnak, hál’ istennek, több esze van!

– Kinek a pártján állsz?! – csapott az asztalra a férj.

– A szerelem pártján – válaszolta a feleség, majd talpra állította a feldőlt szalvétás poharat.

– Úgy – húzta a szót a férj. – Legalább lesz mihez tartanom magam.

– Jó madárka – legyintett a feleség. – Hajnalig, mit hajnalig, ítéletnapig verheted az asztalt, az maradsz, aki vagy, fekete pont a nagy májusi éjszakában.

– Milliószor hallottam.

– Akkor töröld meg a szád, igazgasd meg a nyakkendődet, nehogy a kompániád azt gondolja, rossz feleség vagyok!

Nagybereg, 2017

³¹ Árvaház

KÖRKÖRÖS

„Az idő akkor történik, amikor semmi más nem történik.”

Richard Feynman

- A haja hosszabb, szebb?
- Nem volt nálam colostok.

Tudod, Ildi, a mesében a tenger fehértestű hajókat ringat a távolban, fölötte sirályok köröznek, a parton arcodba csap, el-eltakít a hullámok sós ízű vízpermetje. Hogy valójában milyen? Vihar van, éjszaka... Kinek hogy, egyik szobatársam azt mondja, morajlik, a másik, hogy bömböl. Szó, mi szó, rendesen korbácsolja a szél. Félálomban úgy érzem, hogy a zsilipgáton átcsapó vízár ágyastól el fog sodorni. Szerintem a tenger örök harag, és dühében tajtékszik, még szerencse, hogy nincsenek fogai! Gyerkcóc koromban a mezőőr kutyája csúnyán megharapott. A vádlimon. Ha eret ér, a szamócaföldön vérzek el. A klinikán a sebre három kapcsot raktak, és szúrták a fenekembe számolatlan az injekciót, pedig nem is fájt. Vagyis nem úgy fájt, hogy bőgni tudjak.

- Egyik percben ilyen, másik percben olyan, most kék a szeme, vagy tengerzöld?

– A popsija meg nagy és kerek! Téged nem lehet féltékennyé tenni! Jobb, ha alszok.

Szótlanul vacsorázni, leülni két-három sör után kicsit részegen a tévé elé, nézni és hallgatni, ennyi az esti program. Reggel héttől meló a mólónál, gyorsan-gyorsan vasbeton délután ötig. Armatúrázás, zsaluzás... Az úton csak ránk várnak a keverőtartályos, betonszállító tehergépkocsik. A holland mérnök angolul ordibál, a tolmácsnő ukránul. Napi nyolcvan eurót ígértek, miért csak hatvanat fizetnek? Nyugi! Csendben odaadni, némán elvenni; flexvágóval az armatúravasat méretre szabni, befűzni, drótozni... A munka nem cécó – vacsora közben azért válthatnánk néhány szót.

– Átpörgettem a telcsid, van azon minden, tenger, hajó, szélmalom, de az állítólagos holland csajodról egy fia szelfi sincs.

– Csendesebben!

Neszezés a szomszéd szobában. Csabi tíz, Angi nyolc éves. Már! Tíz meg nyolc az tizennyolc, mínusz évi négy-öt hét apu szerep, az anyyi, mint... Maholnap felnőttek, és semmi, az égadta világon semmi emlékük nem marad rólam.

Kényszeredett nevetés.

– Mi olyan nevelés?

– Percig sem hittem, hogy megcsaltál. Gondolod, ha elhiszem, most itt feküdnék melletted pucéran? Mert nekem minden mindegy, csak pénz legyen? Gyönyörű! Anyósomtól hallhatom eleget. Minden nap ide veri a rosseb, hogy vigyázza a szüzességem.

– Tesz-vesz, anyám segíteni jön.

– Menjen helyettem dolgozni!

– Nem vagyunk rászorulva a varrodára.

– A nyugdíjat meg majd leakasztom az eperfáról.

Most meg mit pityereg? Az élet nem úgy fáj, hogy lépten-nyomon bőgni tudjunk. Sírjak én is?

– Konyha, fürdőszoba cakk-pakk berendezve. Két szoba, nagy erkély. A bútorvásárlásra hitelt adnak. Nem kell tudni németül, a gyár-

nak az a feltétele, hogy a munkát kereső családos legyen, és konyítson valamicskét a számítógéphez. Figyelsz?

A páros ágy megmozdul, Ildi a paplan belső szélét maga alá gyűri – itt most nem baszol, édesem! Örök harag.

Kívánatosabb, mint lány korában.

Akkor kedves volt és hajlékony, szinte elveszett az ölemben.

Harapósabb lett és igézőbb, mit ne mondjak, szeret a másikon lovagolni. De máától lehajítom, le én!

Mindketten beletenyernélnek a saját szarunkba, mondaná apósom.

A fenébe, úgy szeretem Ildit, ahogy van!

Muszáj, ha már képtelen vagyok megváltoztatni.

Vagy... vagy, mert eddig nem is akartam.

– A légkondi hangosabban zakatol, mint egy traktor. Öcséd állítólag ért hozzá. Lehet, hogyha kitisztítaná, pótolná a hiányzó csavarokat, lecsendesedne. Ha nem, venni kell egy újat.

– Most menni akarsz, vagy maradni?

– Menni. Harmincnégy éves vagyok, a hollandiai betonmelő felőr-lő, pár év múlva örülhetek, ha éjjeliőrnek felvesznek valahová,

Dúdolás a paplan alól: „Rohan az idő...”. Kattan az éjjeli lámpa kapcsolója. A hálósobára rá se ismerni, Ildi kéthavonta átrendezi. Ha lenne kivel bútort tologatnia, hetente megtenné. Otthon. Mire ide új, világosszürke padlószőnyeg? A réginek semmi baja, vagy két éve vettük. Kihajítunk az ablakon vagy háromezer hrivenyt azért, hogy ne legyen a padlószőnyeg színe barna! Rohan az idő, így persze, hogy rohan.

– Beülsz mellém a kocsiba, és viszlek magammal. A szád tátva marad, garantálom, ha meglátod, hogyan élnek, milyen környezetben a hollandok! Meseország. Járnak innen oda mikrobuszok, egyikkel majd hazaszállítatlak. Házhoz.

A búzavirág mintás huzatú selyempaplan a szőnyegpadlón landol, Ildi szétvetett lábbal hanyatt fordul az ágyon.

A perceken maszturbálni fog!

Segít magán. Nem könnyű hónapokig egyedül.

Bajorország itt van a kert alatt, reggel elindulnánk, estére itthon lennénk. Igaz, nem tudunk németül. De ukránul se, mégis milyen jól elboldogulunk.

Fél Ildi az újtól. Ki nem?

Valóban, az anyját a tolókcocsiban félig-meddig bénán, némán kire hagyja? Fogas kérdés.

Fél szóval fel nem hozta, meg nem említette előttem. Attól tart, hogy letorkolom? Néha olyan, de olyan butuska!

Nősüljön meg az öccse, vigyen asszonyt a házhoz! Az a megoldás. Na meg a műtét. De ahhoz sok-sok pénz kell. Szanatórium, utókeze-
lés...

– Ildi, ne csináljuk!

– Figyelj, lyuk-lyuk... Harmadik napja vagy idehaza, de még nem jártál az alsóudvaron, az istállóban, a kertben.

– Bámuljam az üres istállót, disznóólat, vagy az elburjánzott, ga-
zos szőlőt?

– Reggeltől hajnalig: menjünk, de menjünk németbe. Nem unod még? A mutatóujjal lassan, körkörösén. És igen, ah-ah, a házunkkal mi lesz?

– Andi húgom ide költözik, és vigyáz rá. Lassabban rázzam? A teg-
nap éjszaka, úgy hiszem, elsiettem.

– Andira ki fog? Lassabban. Add ide, így, lassan... Lakik a faluban
pár jómadár.

– Ha a szádba vennéd...

– Amint helyrerázódunk... tövig.

– Miért nem most?

– A mellekre élvezz, a varrodában az van, hogy feszesebb lesz...

– Ha... helyrerázódunk Németbe, eladjuk. Az árából kitelik majd
anyád műtéte.

– Látszik, hogy nem vagy idehaza. Lassíts, kis szünet, mély levegő! Ha a faluba nincs ötven eladóvá tett ház, akkor... akkor egy se. Mesélj a tengerről!

– Nem megy, folyton a mezőőr kutyája jut róla eszembe.

– Amelyik megharapott?

Zaj a szomszéd szobában.

– Adok én nekik alvást, véresre verem őket a vesszővel!

– Pucéran? Gyere vissza! Nincs a záron kulcslyuk... lyuk. Fordulj csak oldalra, hadd nézzelek egy kicsit. Úgy. Maradj még! Szépséges! Gyere, gyere...

Kattan az éjjeli lámpa kapcsolója, a hálósobára sötétség borul.

– Nincs öt kopek eszünk! Ildi, szerinted normális, amit teszünk? Fekszünk egymás mellett, te a farkam rázod, én a pinádban matatok... Emlékszel, milyen jókat basztunk vasárnaponként?

– Nem élvezed?

– Ha nem lenne veszettül sok a roaming díj, ez az izé telefonon keresztül is működne. Nekem mégis olyan... olyan... Távolság, távollét... Látod, mire visz?

– Az időhúzás a lényeg, édesem, az elnyújtott élvezet. Lyuk-lyuk... Le-fel...

– Igaza van apósomnak, áh-áh, nem az a pár szem szamóca döntötte sírba a kolhozrendszert, amit az utcabeli fiukkal egyszer-egyszer elcsaklítottunk. De a levét mi isszuk. Gyorsabban, gyorsabban...

– Ide, ide, a mellemre...

– Elegem van ebből a besült, beszűkült agyú világból! Menjünk, meneküljünk minél messzebbre! Á-á-á... Á...

– Igen, igen... Ne-e-m...

– Itt csak az idő múlik, és semmi nem történik, semmi, érted, semmi...

Nagybereg, 2017

VASMAROK

A ház része még a hosszú, téglaoszlopos, beüvegezett, széles terasz. A galambszürke és fényes hátú, frissen súrolt járólapok szinte sikongnak Dezső gumitalpú papucsá alatt. Az ablaktöcöt búzavirágmintás csempe borítja. Az ántivilágban hol tett rá szert a jó öreg? Nem homorodottak, nem domborodottak, nyílegyenesek, simán passzolnak az örökké szúrós kedvű gömbölyű, körte és henger alakú, egyencseres kaktuszokhoz. Köztük, imitt-amott, rózsaszín és piros virágú mályva virít. Olga jókedvében csempészte őket a kaktuszok közé. Teendője jobbadán Irénkéről szól: reggel, este öltöztetés, szerdán és szombaton fürdetés, napjában többszöri kacsáztatás. Na és a főzés, a takarítás és a nagymosás... Akit a sors tolószékbe kényszerít, annak mindenki más makkegészséges, bivalyerős és száz évig él. Olga kétszázig fog, s ennek Dezső ez egyszer szó nélkül aláírt. A szomszédasszony szintén nyugdíjas, s lám, mégis... Három szép szál fiút szült, nevelt fel. Mindannyian megnősültek. Egyik itt él, másik ott, a harmadik amott, nagyobb pravoszláv ünnepeken hazajárnak, és a temetőben családtagjaikkal szavak nélkül állják körbe közúti balesetben elhunyt apjuk sírját.

Hát nem szép?

A halál nem. A jó öregre négy nap múlva találtak rá, a külön szobában, ami kezdetben fogászati zuglabor volt, később gyűjteményrak-

tár. Ott érte utol az elkerülhetetlen, a könyvek, a sakk-készletek és a viharlámpák között. A nagyhangú szobafestő, míg kétszer-háromszor, ha nem négyszer, átmeszelte a plafont és a falakat, mondott a jó öreg-ről még egy s mást, mivel megállás nélkül beszélt, hogy ne kelljen az orrán át levegőt vennie.

Okosabb lett volna befalaztatni a hullaszag átjárta szobát, nem voltak rászorulva.

A ház egymásba nyíló lakószobái tágasak. Az ülőbútorok a nappaliban nem nyomorodnak hozzá a vitrinsorhoz, a hálószoba stílbútorai bővében vannak a helynek, és az ebédlőből sem kellett kirámolni a nagy asztalt a hozzá tartozó hat székkal, hogy Irénke a toloszékével közlekedni tudjon. Az utóbbi időben egyre ritkábban. Olga olykor csakazértis végig-végigtolja a lakásban, kinyit minden szekrényajtót, kihúzgálja a fiókokat Irénke előtt, hogy lássa...

– Olga, arra gondolsz, hogy nem bízunk benned?

– Nem, Irénke, nem gondolok, a' utca beszél, az van, hogy amit látok, hazahordok.

Dezső nyolcvan éves, párja, Irénke, pár hete ünnepelte a hetvennyolcadik életévét. Ünneplés! Dezső a közeli cukrászdában fél tucat franciakrémost vásárolt, és felbontotta a szekrénytetőn tartott márkás boraiból az egyik üveget. Miért igya meg más? A krémeseket tálcára rakva a nappaliban szervírozta. A bőrkanapé előtt álló dohányzóasztalra a rózsás porcelántányérok és a kristálypoharak alá applikált alátét került, sárga alapon kakasok villogtatták színes, fényes farktollaikat. A csipkeszegélyes, halványkék vászonszalvétákból kúpokot formált, s ahogy jobb helyeken a pincérek, vállra csapott fehér pamutkendőben sudrálta csillogóbbra a tányérok mellé rakott kiskanalakat. Nem várták meg Olgát, nélküle koccintottak. Dezső, ahogy illik, hosszú életet kívánt Irénkének, meg egészséget, és sok boldogságot.

Istenkém, rég micsoda mulatozások voltak ezen a napon! A hálószobában halomban állt a virág, égtek a színes gyertyák, és a dús vacso-

ra után a lemezjátszó tánczenét harsogott. A város krémje a széles teraszon ropta-rázta, tapsikolt és visongott kivilágos kivirradtig. Dezsó jobbkez volt a ma úgynevezett polgármester mellett, Irénke a közeli iskolában igazgatóhelyettes.

Olga a járási kórházban takarított; szorgosan mosdatta, kacsáztat-ta a traumatológiai osztály fekvőbetegeit.

– A krémessel megvárjuk Olgát? – kérdezte, törte meg a csendet Dezső.

– Ha nem kellene, itt lenne – szólalt meg kisvártatva Irénke. – Szereti kéretni magát.

– Nem fogad el pénzt.

– Nem, de nálunk étkezik, nem kell ennivalóra költeni a nyugdíját, hogy mást ne mondjak. De mondom! Egyik menyé hatszemélyes, rózsamintás porcelán étkezészetet kapott nászajándékba, a másik menyé tizenkét darabos kristálypohár készletet a születésnapjára, a harmadikat, első gyereke születésekor, dupla, tisztaselyem apróvirág mintás ágyneművel, varrottas ágyterítővel lepte meg. Ez neked kevés? Írassuk nevére a házat?

– Tudod... hogy mondjam, rajta kívül... Tőszomszéd. Isteni szerencse... Beteggondozás a szakmája, érted...

Irénkének nem lehetett gyereke. Vagy Dezsőnek? Míg a lakótelepi kétszobás lakásban éltek, jártak orvostól orvosig. De miután meghalt a jó öreg és megörökölték a vagyont, feléjük se néztek.

A garázsban vadonatúj piros Zsiguli, bokáig szőnyeg a parketán; nemes szőlő a kertben, hordó borok a pincében. Fogtechnikusként praktizált a jó öreg, és voltak kapcsolatai. A tört arany a kezében aranyfoggá változott, az aranyfog sok-sok rubellá. Sztálin halála után a hágón túli KGB-sek száját is ő rakatta tele aranyfogakkal a terasz végi, jól felszerelt zuglaborjában. Többet nem árult el, legfeljebb anynyit tett hozzá, hogy kurvája volt kismillió, felesége egy sem.

Jobban tették volna, ha befalazzatják azt az átkozott szobát.

Olga hovatovább napjában többször felsúrolta a szobákat és a teraszt, és a kötényzebben hordott légfrissítővel naponta kétszer-háromszor telefújta a légteret. Nem vitatkozott, de hiába szaglászott, nemhogy hullaszagot, utóbb a flakonokból szétpermetezett fenyőillatot se igen érezte. Bosszantó, hogy Irénke váltig állítja, hogy fennállóan fejfájdító, tüdőszorító, hányingerkeltő bűdösség terjeng a házban.

– A krémessel megvárjuk Olgát – jelentette ki Dezső, és nagyot sóhajtván lemondott a nosztalgizásról, hogy, mint szokta, előszedje a szekrényaljból a vastkos fényképalbumokat. Banálissá váltak az emlékeink? Elég volt a tolöszkékében összekulcsolt kézzel szorongó, kék szerdes ajakkal levegő után kapkodó párjára pillantania, hogy ne nyaggassa tovább magát hiábavaló kérdésekkel. Irénke tavaly ősz óta mind soványabb lett, arca ráncai csontig mélyedtek, és a szeme...

– Jó – hagyta helyben Irénke –, amúgy sincs étvágyam.

– Érzed a szagot?

– Miért, te nem érzed?

Dezső bólintott, majd újrászámolta a nappali falán függött festmények négyszögeit. A képek helyén újszerűen csillogott-villogott az apró sárgavirág mintás, barnás színű selyemtapéta. A sok-sok festményből fél tucat marad. Négy a hálósobában, kettő a teraszon. Előbb-utóbb elfogynak, és akkor böhöm nagy, fekete színű terepjárójával Igor sem néz majd feléjük. Igor már a városba született, és szívesebben beszél magyarul, mint ukránul vagy oroszul. Nem úgy, mint az apja, a tanácselnök bal keze, aki, ha tudott is valamicskét magyarul, jól titkolta. Nem volt rossz ember, csupán annak az okiratnak, kérvénynek nem írt alá, amit nem tettek elé.

– Dezsóm, most meg min mosolyogsz? – értetlenkedett Irénke.

– Eszembe jutott Igornak az apja.

– Te drágán adtad az aláírásodat, azért éltünk jól.

– Na, azért az ő családja sem nyomorgott.

Miért nem falaztatták be azt az átkozott szobát, miért?

A festményeket a jó öreg vásárolta, apránként gyűjtötte össze a kollekciót, ahogy ő nevezte. Szívesen tárlatvezetett, sorra elmagyarázta nála vendégeskedő unokahúgának, hogy miért pont ezt, és, hogy miért éppen attól a festőtől vette a képet. Hollósy-kör, naturalisztikus ábrázolás, kárpátaljai festőiskola... Irénke nem értette, a festményeken behavazott hegyeket látott, faházakat, fenyőfákat, völgyben csörgedező patakokat. Alkonyi fényviszonyok, mélykékek, világosság és sötétség... A vázás, virágos csendéletekből sem tudta leolvasni az embertelen, utópisztikus rendszer kiváltotta lefojtott érzelmeket, amikre a jó öreg oly sűrűn hivatkozott.

A festmények valós értékére tíz éve döbrentek rá, mikor Igor öt-száz dollárt számolt le a dohányzóasztalra egy ajándéknak szánt képért. Mint ahogy akkor tájt vált nyilvánvalóvá az is, hogy a combnyaktörés végzetes, hiábavaló a szanatórium, a masszázs és a gyógytorna, Irénkének tolokocsiban kell leélnie a hátralévő életét.

– Szép pénz – jegyezte meg Dezső, amint a festménnyel a hóna alatt Igor bezárta maga mögött a bejárati ajtót.

– A festmény sem csúnya! – csattant fel Irénke, s indulatában olyasfélét mondott, összefüggéstelenül, amit valamikor a jó öregtől hallott. – Egyedül az érzelmek, igen, azok... Festményben, zenében, versben... Az idő vasmarkában minden egyéb összeroppan, porrá és rommá lesz... Öröm és bánat, remény és reménytelenség, hála és gyűlölet...

Ekkor csapta meg Irénke orrát először a hullaszag.

A franciakrémes nem akart elfogyni. Dezső sóhajtozva, derekát masszírozva sétált át a hálósobába, s azzal jött vissza, hogy nincs holdvilág, odakint töksötét van, a városházának idén sem telik köz-kivilágításra.

– Délután a Lacika összeverekedett a Józsikával. Gizi folyton Józsikának fogja pártját, holott Lacika a fiatalabb – bosszankodott egy sort Irénke, és a szemébe apránként fény költözött

– Józsika nyilván gyengébb – vont vállat Dezső.
– Nagy mamlasz. Tavaly ősz óta tíz centit nőtt, az öccse a válláig, ha ér. Holnap Olgával átüzenek Gizinek, hogy mégsem járja, szeresse egy kicsit Lacikát is!

– Túlzásba viszed, nem gondolod?

– Mondtál valamit. A nyuszi is tud nyolcat fialni, a gyerekeket egyformán kell szeretni, nem szabad kivételezni. Ennyit nem tudsz!

Dezső mosollyal nyugtázta, hogy a háromkarú kristálycsillár fénye meg-megcsillant párja tekintetében.

– Érzed a szagot? – kérdezte kisvártatva.

Iréнке válasz helyett kézbe vette a kiskanalat, és süteményes tányérja fölé hajolt, nem óhajtott tovább Olgára várni. Pedig időben befutott. Állt és várt, nem szabódott, szó nélkül elvette Dezsőtől a feléje nyújtott borospoharat.

– Átvitted a csokoládét? – kérdezte Irénke, a tányérjáról fel sem pillantva.

– Má' mikor – hamarkodott Olga a válasszal. – Gizike nagyon-nagyon köszönte.

Ki gondolta, ki, hogy a szemközti házban lakó, amúgy szerény és takaros Szilágyiné egy szem lánya, miután férjhez megy, nyolc gyereket szül? Három lányt, öt fiút.

– Tízen vannak, apjuk, anyjuk nagyobb gyerek. Istenkének hála, van sok pulyapénz, ahogy hallom, meg látom, hogy egyház is segít, vöröskereszt...

– Olga, a pénz, a ruha nem minden. Nem szabadna engedni, hogy a gyerekeknek kárára legyen a szülők ostobasága – mondta Irénke az egyik szerdai nap, és, a fürdetést elodázva, közelebb gurult tolókocsijával az ablakhoz.

Kata, Esztike, Józsi, Lacika, Bandi, Róbert, a két éves Sanyika, a karonülő Zsófi, a névválasztás stim. Semmi extra, Xénia és Renáta, Márió meg Dzsoni. Jó időben kint bújócskázik, fogócskázik, hancúro-

zik a gyerekhad a gyepes udvaron, az is rendjén való. Ami kevésbé az, hogy, ha Olga nem lenne erőszakos, Irénke nem mozdulna az ablaktól, le nem venné a szemét a szemközti ház udvaráról. Hétről hétre, hónapról hónapra.

– Tévézhetnél, hallgathatnád a rádiót, a lemezeket. Emlékszem, valamikor rengeteget olvastál. Balzac, Dumas, Maupassant, a francia írók voltak a kedvenceid.

– Menjenek a fenébe! – csattant fel Irénke, és Dezső felé fordította toloszékét. – Naponta véresre korbácsolnám a drágalátos Gizikét! Trehány, tudod, mit jelent az, ha egy anya trehány?! Egy rakás neurózisban szenvedő gyereket. Bandi dadog, Esztike, Lacika éjszakánként bepisil, pedig nagyocskák. A negyedik gyámoltalan, az ötödik véresre rága körmét, soroljam még?

– Nem ezt érdemlem.

– Hát mit?! – kiáltott Irénke, és szemei parázslottak. – Mit vársz el egy toloszékbe szegezett feleségtől? Moncsolgassam a töködet?

– Nem ismerni rád – törte meg a csendet Dezső.

Néhány mély sóhaj, és Irénke reszketeg, sovány keze előre nyúlt, párja kezét keresve.

– Nagyon megváltoztam?

– Elhanyagolsz, semmi egyéb nem létezik számodra a szemközti udvaron rohangáló gyerekeken kívül.

– Tudod, míg nézem őket, enged a mellkasi szorítás, és... és képzeld, nem érzem a szobában terjengő hullaszagot. Hát nem csodálatos?!

– Pontosan tudod, hogy a szag história, ízé...

– Tudom, hogy érzed, nem érezhetsz másként, Dezsi – vágott közbe Irénke –, ötvenöt év házasság után azt és úgy kell érezned, amit én.

A frissen súrolt járólapok sikongnak a csoszogó gumitalpú papucs alatt. Olga nem estére, most kell, hogy átjöjjön. Hiába vásárolt számára Irénke mobiltelefont, nem használja, maradt az átkiabálás. Sürgősen.

Igor jelentkezett, négy órákor jön a festményért. Kávét kell pörkölni, darálni, várni a vendéget, hogy mire megérkezik, a kotyogó a gázspóron álljon. Idő, idő, idő... Időből van a legkevesebb. Dezső megtorpan, akaratlanul. Elidőzik a teraszvégi szoba barna fapácos ajtaja előtt.

Vajon mennyibe került?

Mekkora lehetett a tölgyfarönk, amiből a széles deszkákat fűrészték?

Mіндеzt miért?

Ha nem önmagától várja a választ, kimegy a hátsó ajtón, és most potyára kiabálna a drótkerítésnél. Elkerüli a bejáraton belépő Olgát.

– Jön Igor, négy órára.

– Akko' itt lesz – mondja Olga. Az öreg mellé érve hangját suttógóra fogja. – Addig se ül, búsul ablak előtt Irénke.

Dezső bólint, izzad. Odakint nyár van, forróság. Sejtí a választ.

– Szilágyiné, sem a Gizike, nem békülnek. Milíciát, bíróságot emlegetnek megint. Nem kell sok-sok hrivnyás ajándék, Irénke egyszer-mindenkor hagyja őket békén, ne üzengessen, fenyegetsen, ezt mondják. Meg asztat...

– Mit még?

– Csináljanak maguknak gyereket.

– Halkabban! Ízé, említetted, hogy Irénkének hónapjai vannak hátra? Kérted, legyenek kicsit elnézőbbek?

– Mondtam, kértem... Ő életük, ők tudják. Hülyék, nem becsülni pártfogót! Irénke jó asszony, maga is jó ember.

– Csak lennének, Olga, ha nem éreznénk folyton a hullaszagot.

Nagybereg, 2017

TARTALOM

KIÚT

Kiút	5
------------	---

CSILLAGIDŐ

Csillagidő.....	95
Vekker.....	101
Időjárók.....	107
Időntúli félelem.....	113
Órán innen.....	122
Körkörös.....	127
Vasmarok.....	132